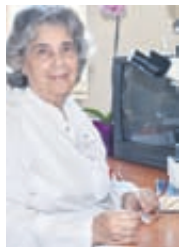

Цветан Симеонов, БТПП:
Трябва ни ефективна
администрация

на стр. 5

Патологът
Маргарита Каменова
за митовите и
истината в нейната
специалност

на стр. 19

Actavis

Наг **700 000** читатели всяка седмица

Брой 23 (104), 17 - 23 юни 2014 г. (год. III)

ЖИВОТЪТ ДНЕС

www.jivotatdnes.bg

Разпространява се
безплатно

Снимка Росен ВЕРГИЛОВ

**Акад. Стефан Воденичаров,
председател на БАН:
Без наука и
инновации сме
обречени
на бедност**

Интервю на Румен ЛЕОНИДОВ на стр. 7

**Засилени
проверки
разкриха
порочни
практики в
бензиностан-
циите**

на стр. 10

**Връща ли се
монополът
в издаването
на учебници**

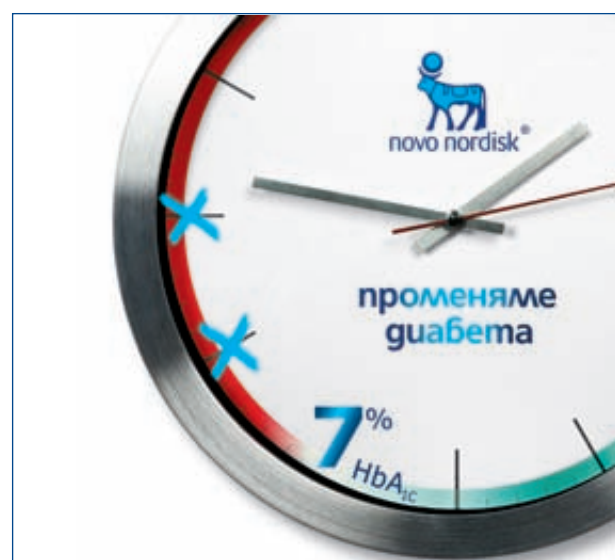
на стр. 12

**История:
До къде стига
България при
управлението
на Стамболов**

на стр. 14

**Спорт:
Любопитни
факти за
Световното
първенство
по футбол**

на стр. 32

Гликираният хемоглобин (HbA_{1c}) е златен стандарт за оценка на лечението на захарния диабет и е критерий за дългосрочния му контрол. Той отразява средната кръвна захар през последните 2-3 месеца. За повечето пациенти целта е да се постигнат и поддържат HbA_{1c} < 7%, за да се намали рискът от съдови усложнения. Целта се индивидуализира в зависимост от продължителността на диабета, наличните сърдечносъдови и други съпътстващи заболявания и усложнения на диабета.

<p>6⁴⁹ 6.49 лв./кг</p> <p>Свински гърди с кост, кг от нашата месария вкупно</p>	<p>6⁷⁹ 6.79 лв./кг</p> <p>Свински бут без кост, кг от нашата месария вкупно</p>	<p>5⁹⁹ 5.99 лв./л</p> <p>Застин "La Esplanade" ромаше 1л, метална кутия</p>
<p>3⁹⁹ 3.99 лв./кг</p> <p>Краве сирене "Бил Извор" кг</p>	<p>1¹⁹ 1.19 лв./кг</p> <p>Кристална захар "Захира" 1кг</p>	<p>1⁹⁹ 1.99 лв./л</p> <p>Цена за брой</p>
<p>10⁹⁹ 10.99 лв./опаковка</p> <p>Капсули за пране "Ariel" 26 броя, color, white</p>	<p>0⁸⁵ 0.85 лв./кг</p> <p>Цена за диня, кг</p>	<p>1²⁹ 1.29 лв./кг</p> <p>Цена за краставици, кг</p>
<p>0⁴⁹ 0.49 лв./кг</p> <p>Цена за тиквички, кг</p>	<p>2⁵⁹ 2.59 лв./кг</p> <p>Цена за лютеница, кг</p>	

**Обективен контрол
с камери по пътищата
и неотменими глоби
ще възпрат безумците
заг волана.**

Анализ и коментари на стр. 9

НАП напомня: Абитуриентите трябва да се осигуряват сами

Абитуриентите трябва да подадат декларация образец 7 за това, че ще се осигуряват за здраве сами след завършване на училище, напомня Националната агенция за приходите (НАП).

Това е необходимо, тъй като в общия случай уче-

ниците завършват средното си образование до края на юни на текущата година, а биха започнали следването си във висше училище през септември или октомври. За периода от завършването на средно образование до записването им като студент

те не са осигурени за сметка на бюджета, защото не попадат в нито една от двете категории - студенти или ученици. За този период бъдещите студенти, освен че трябва да внесат здравноосигурителните си вноски, трябва предварително да подадат и осигурителна декларация образец 7.

Абитуриентите могат да направят справка за здравноосигурителния си статус, както и да проверят периодите, за които им липсват здравноосигурителни вноски, чрез електронната услуга на НАП. Справка за здравния статус се извършва и автоматично с въвеждане на ЕГН на телефон 0700 18 700 на цената на градски разговор от цялата страна.

България с ръст на чуждестранните инвестиции

България и Румъния са единствените страни от новите държави - членки на

ЕС, в които е регистриран ръст на преките чуждестранни инвестиции през

2013 г.

Това се казва в анализ на Международния институт за икономически изследвания във Виена.

Румъния е истински рекордър с ръст на чуждите инвестиции от 27,4%, което прави 2,7 млрд. евро.

През изминалата година в България чуждите инвестиции са се увеличили с 2,1%, което прави 1,09 млрд. евро.

При всички останали страни, които се присъединиха към ЕС след 2004 г., е регистрирано намаляване на чуждестранните инвестиции. Най-драматичен спад е регистриран в Полша и в Словакия - съответно 92,6% и 79,8%.

Експертите от института във Виена очакват през 2014 г. да се стигне до ръст на чуждите инвестиции във всички нови членки в ЕС. В България и балтийските страни се очаква същото ниво от миналата година.

CredoWeb

СОЦИАЛНАТА МРЕЖА ЗА ЗДРАВЕ

Очаквайте скоро обновления

CredoWeb.bg

Средната сметка за ток през май е 36 лева

През изминалия м. май клиентите на ЧЕЗ са консумирали средно със 7,2% повече електроенергия, сравнено със същия период на 2013 г., а стойността на месечните фактури е приблизително същата като миналата година - средно 36 лева. В отговор на задавания по този повод въпрос защо въпреки по-ниските цени на тока сметките сега са същите Димчо Станев, директор "Обслужване на клиенти" в "ЧЕЗ България" ЕАД, уточнява: продължителните празници в началото на май в съчетание с по-ниските от обичайните температури са една от вероятните причини за нарастване на консумацията и съответната стойност на тока, платима по фактурите. Стойността на месечната фактура е в пряка зависимост както от цената, така и от индивидуалното потребление на всяко домакинство", припомня Димчо Станев.

Най-добрият и природосъобразен начин за намаляване на разходите за електроенергия, обръща още внимание експертът, е разумната ѝ употреба. Насърчаването на енергийната ефективност е част

от социалноотговорната политика на ЧЕЗ и е в съответствие с Директивата за енергийна ефективност при крайното потребление и енергийните услуги. Компанията редовно провежда различни инициативи за насърчване на отговорното поведение към електроенергията.

В края на 2013-а ЧЕЗ работи и представи 10 лесни за всяко домакинство стъпки, които могат да намалят консумацията на ток до 15%. В месеците на отоплителния сезон компанията проведе онлайн израта "Академия Енергия" с полезни напътствия за лесно намаляване на потреблението в бита. Тази година ЧЕЗ постави специален акцент върху възникването на децата в правилата за енергийната ефективност. Беше организирана серия обучения в 18 училища в Западна България на тема разумното използване на електроенергията.

Допълнителна информация и съвети по темата как да намалим консумацията на електроенергия можете да намерите на www.cez.bg, секция "Енергийна ефективност".

Посетете нашия онлайн магазин

www.RUEN.BG

Гарантирано качество на най-добри цени!

Комплект топ+пола

6 лв.

Руен Интернешънъл

В епицентъра на медиите

С карването между партньорите, ако изобщо го има, е част от инстинкта за самосъхранение на електората на БСП, но и на ДПС. Червените се притесняват, че с тази презръдка с Доган ще отблъснат привържениците си, които доброволно гласуват за тях. В социалистическите среди съвсем не са доволни от този дълъг съюз с ДПС. Даже демонстрират въвеждането на задължителното гласуване, което е явен удар срещу партньора им и нажежава отношенията им. ДПС също търсят разграничение, напояйки за обидата от Възродителния процес. Но не на последно място разделянето на много пари винаги е било повод за конфликт между мафиотски формирования.

Проф. Пламен Цветков,
factor.bg

Задължителното гласуване

Масовите представи за честни избори рухват под тежестта на контролирания вот. В масовото съзнание се прокрадва идеята за задължителния вот като решение на контролирания вот. Регистрираме постоянен ръст на подкрепа за задължителното гласуване. "Екзакта рисърч груп" отчита, че задължителното гласуване е най-неприемливо за т.нар. елитни обществени прослойки - хората с висше образование, в които усещането за нарушаване на демократичните им права е особено силно. В момента тези хора смятат, че това е недопустим компромис, който ограничава правата им в преломен политически момент, когато се реструктурира политическото пространство.

Людия Йорданова, агенция
"Екзакта рисърч груп",
БНР

В българската конституция е прието, че едно право може да бъде и задължение. Поради

това, ако упражняването на едно конституционно право стане и задължение, то си остава и право... При това положение има две възможности. Първата - да се иска тълкуване от Конституционния съд. Но дори съдът да каже, че не е необходима промяна в конституцията, си остават неблагоприятните последици за инициаторите на задължителното гласуване и в частност за БСП. А и Конституционният съд невинаги взема решения само въз основа на правото. Има много полесно решение, което не е задължително да бъде с така наречената "платена любов". Няма нищо лошо в това съвестните избиратели да бъдат стимулирани да участват по-активно в политическия живот. Така например паспортни

те и личните карти се издават в срок до 30 дни от датата на подаване на заявлението. Таксите за бърза услуга, която се извършва за 3 дни, са двойно по-големи от тези за обикновена услуга. При това положение едва ли ще има голяма вреда за бюджета, ако всички, които са упражнили правото си на глас, могат да ползват бърза услуга за цената на обикновената.

Проф. Иван Т. Тодоров,
"24 часа"

А ГЕРБ иска да минат трите въпроса, които са подадени от Росен Плевнелиев и от инициативния комитет за референдума. Знаете, че ние поехме ангажмента и събрахме също над 500 хиляди подписа чрез партийните структури, за да помогнем

на инициативния комитет. В крайна сметка ще се окаже, че отново йезуитски се извъртат БСП в тази своя идея и се оказва, че самото задължително гласуване страшно много ги плаши. Те не искат и електронното гласуване. Но ако има задължително гласуване само за български граждани, живеещи на територията на Република България, какво правим с тези 2 милиона, които са извън територията на България, тези, които имат право да гласуват и там? В крайна сметка кога наистина са искрени Коалиция за България - когато казват, че искат задължително гласуване, или когато казват, че искат, но не съвсем?

Цветана Караянчева,
депутат от ГЕРБ,
пред "Фокус"

Задължителният вот ще навреди на ДПС - това е една красива мечта. Той ще навреди на политическата система и няма да излекува нито един порок, а ще го задълбочи. (...) Едно право не може да се превърне в задължение. (...) Ако имаме проблем със своята представителност и предвид ниската избирателна активност, тя не е висока, на първо място, трябва да търсим причината в нас самите, да реформираме себе си и партиите си, за да ги направим по-атрактивни, по-ефективни, да спечелим доверието на гражданите и това да доведе до по-висока избирателна активност, а оттам и до по-висока представителност.

Люмби Местан,
в. "Труд"

Предложението за задължително гласуване е пълна глупост. Това е глупост от гледна точка на демокрацията, на конституцията и на традицията на провеждането на избори у нас. Все едно управляващите да кажат: "Вие сте длъжни да гласувате за нас". Аз този филм съм го гледал преди 1989 г. и ми е трудно да си обясня защо разумни и образовани наглед хора предлагат такива идиотски промени. За няколко месеца не може да се разработи техника, която ще доведе до добри резултати. Най-добрата система за гласуване през 2014 г. е тази, която имаме в момента.

Ако случайно се въведе задължително гласуване, ефектът ще е един - засилване на популистките партии. Това ще доведе само до по-големи проблеми.

Красен Станчев,
в. "Преса"

ПОСОКИ

365 необикновени дни

Петър ГАЛЕВ

Една година след като хиляди излязоха по улиците на България заради задкулиските игри на управляващите, маските на много от основните актьори взеха да падат. Проблемът е, че докато се опитват да редят новите си пасианси и да си уреждат роля в груга пиеса, фарсът придобива чертите на трагедия. Първият обективен измерител за това е пониженият кредитен рейтинг на страната, от което губим всички, при това съвсем пряко. И все пак тази година не е загубена за гражданското общество. За всички кандидати да ни управляват трябва да е ясно, че ще им е много трудно да говорят едно, докато отидем до урните, а след това да правят друго. Мислещите хора отдавна се отказаха да очакват чудеса след избори. Но все повече се научават да настояват за елементарен морал, логика и откритост в управлението. Когато обществото стане безкомпромисно в тези изисквания към избраните си, постепенно ще дойде така желаната промяна в законите и в прилагането им, в приоритетите на властта, в доверието на инвеститорите към страната и в общото благосъстояние. Не е проблемът в партийните различия, доколкото тук ги има в класическия им вариант. Страдаме точно заради полумрака, позволяващ политически презръдки и удари под кръста зад гърба на данъкоплатците с единствена цел безогледно грабене на общите ни ресурси. Едва ли щедрото финансиране (дори и да продължи) на ярко популистки играчи ще позволи мимикрия на олигархичния сценарий. Не е вярно, че нищо не зависи от нас. Последната година го доказва!

СТОП КАДЪР

Преди година в. "Животът днес" отрази първия ден на гражданското недоволство срещу олигархията. Сега хората пак са на улицата, за да искат морал в политиката
Снимки: Росен ВЕРГИЛОВ, Рада ПЕТКОВА

Новите избори едва ли ще доведат до коренна промяна, но в крайна сметка движението е по-важно от застоя. И затова не мисля, че трябва да бъдем плашени с избори, както правеше съвсем доскоро върхушката на БСП, а днес виждаме да проявява необясним устрем към предсрочните избори. Ограничаването на броя на избираемите от левицата и особено ДПС до купен, корпоративен и етнически вот е довело до крайно негативната оценка на евроизборите. Това не е истинският избор на българския народ. В това отношение властите ни, особено МВР и Прокуратура, трябва да бъдат абсолютно безпощадни към купуването на гласове. На практика не виждаме никакви реални мерки, при положе-

Проф. Пламен Павлов, историк: Необходим ни е дисциплиниран държавнически елит

ние че в медиите, включително и по регионалните, излязоха неопровержими доказателства и сигнали за подобна покупко-продажба на гласове, за превръщане на модерни хора едва ли не в крепостни селяни - нещо, което е отворително и в никакъв случай не може да се търпи повече.

Ако не се преустанови търговията с гласове, при въвеждането на задължителното гласуване могат да се родят чудовищни и уродливи явления. Да не говорим за ограничените възможности на предизборните изяви в държав-

ните медиите с платени блокове, това поставя по-малките партии в много голяма неравнопоставеност.

Трябва да бъде потърсена принципно нова философия на предизборните изяви, но не мисля, че конституцията е причина за всички беди. Оставам резервиран към идеята за свикване на Велико народно събрание, което се използва като инструмент, свързан с носталгия по Търновската конституция. Проблемът е, че законите и конституцията в България не се спазват. Идеята за принципно нова

конституция - за президентска република или за някакъв друг поврат в нашия институционален живот, няма да доведе до нищо ново, ако те не бъдат подкрепени с реално действие на закона и спазване на всички правила. Купуването на гласове трябва да бъде класифицирано като национално предателство. Проблемите на страната ни, трупани през последните години, не могат да се решат с магическа пръчка или с появата на меси. Необходимо ни е отговорен и дисциплиниран държавнически елит.

Силвия Томова, писателка: Едно възможно залагане

Вариант 1. В НС влизат ГЕРБ, БСП, ДПС, ББЦ, РБ и АБВ. В такъв случай ГЕРБ и РБ няма да имат мнозинство, освен ако не привлекат АБВ, което пък поставя реформаторите в още по-неудобно положение, защото ще трябва да си сътрудничат и с нафталина.

Вариант 2. В НС влизат изброените четири, но без АБВ и без РБ... Това означава, че ГЕРБ категорично ще си сътрудничи с ДПС, но определено това би бил доста неудобен момент за лидера, защото вместо в техните той определено би искал да стъпи в пантофките на РБ... В такъв случай протестите продължават, но ще бъдат много отърпани, почти мазохистични. При този вариант нови избори ще има скоро, докато и дано най-сетне най-шумните, онези, фанатичните, които вечно са в предин-

фарктно заради омразата си състояние, влязат и се кротнат.

Вариант 3. В НС влизат АТАКА или НФСБ, при което евентуален кабинет с мандатодносител ГЕРБ би изглеждал нелепо, особено в очите на протестиращите площади, защото АТАКА, за бой последен, би дала рамо за коалиция ГЕРБ плюс ДПС.

Вариант 4. БСП и ГЕРБ се разбират, при което щенията за власт на РБ отиват на кино, същото важи и за всички останали малки, а ДПС... е, тук вече не знам, нямам въображение...

За избирателя обаче няма нито един вариант. При всички дотук става дума за две лоши олигархии и една добра, които възможно е и да се уговорят, да си разпределят каквото има за разпределяне, докато колелото не се завърти отново...

Няма как да се роди "нормално" бъдещо правителство от сегашната ненормална ситуация. Мандатодносителят Станишев иска сваляне на правителството си веднага, а опозицията в лицето на ГЕРБ крепи това правителство. Същият ГЕРБ, който до онзи ден тръбеше, че иска оставка незабавно, а пък Станишев, видите ли, щял да крепи положението до есента, та да станел еврокомисар. И когато тази сметка излезе крива, всички започнаха да се шурат насамнатам и да се удрят в мебелировката...

Под хаос на повърхността обаче се крие нещо като сблъсък на политически стратегии. Две основни схеми се въртят из главите на политическите играчи. Едната е прекалено сложна, за да сработи, а другата - толкова проста, че има голяма вероятност в крайна сметка да произведе правителство. Друг е въпросът кому ще е нужно то. Любопитното е, че Станишев не участва в нито една от тях, защото има собствени планове.

Първата схема е направо детинска: банкерът Цветан Василев да стане премиер (лично или чрез подставено лице), стъпил върху подкрепата на партията на Барекков и една обез-Станишевена БСП, водена от Михаил Миков или Драгомир Стойнев. Това няма как да стане, защото нито Станишев ще сдаде властта в БСП, нито пък политическият елит ще допусне банкера до голямата власт.

Втората схема е по-логична: да управлява ГЕРБ с подкрепата на Реформаторския блок и/или Барекков под европейски звучащото име "ясноцентристско управление". Реформаторите не изглеждат да имат нещо против, а и на Барекков нищо няма да му коства да се презърне с Борисов "в името на нацията".

Станишев е изключен от всички тези сметки и затова в определен смисъл играе ролята на жокер, който мо-

Проф. Евгений Дайнов: Предстои сблъсък на политически стратегии

же да обърка подгредбите на противниците си. Стига, разбира се, да изпълни две условия: първо, да доближи изборния резултат на социалистите до този на ГЕРБ; и второ - да е готов БСП да мине в категорична опозиция на всички.

Не ни предстои обаче "нормално" правителство, а в най-добрия случай - крачка напред към "нормата". Нито Борисов се е променил, та да очакваме нещо по-различно

от миналия път, когато беше на власт; нито Барекков изглежда като отговорен политик, способен да прилага по устойчив начин предварително начертани политики; нито пък е ясно какво искат реформаторите, освен да получат парче власт от ГЕРБ.

Въоръжете се с търпение, уважаеми. Развързката няма да е на предстоящите избори, а - както казваше Царя - "когато му дойде времето".

Предприемачите се притесняват от лошо работещата администрация

● С Цветан Симеонов, председател на Българската търговско-промишлена палата, разговаря Галина Спасова

Г-н Симеонов, как се отразява на българския бизнес като цяло много бързо променящата се политическа обстановка? В близък план и в по-далечна перспектива?

- В сегашната ситуация предприемачите се тревожат, че и в предизборния, и следизборния период ще се сблъскват с неработеща или лошо работеща администрация. Българският бизнес очаква застой в работата на администрацията и фирмите имат притеснения, че техните въпроси няма да бъдат решавани бързо и компетентно от съответните институции. Това показват резултатите от експресна анкета сред членове на Българската търговско-промишлена палата (БТПП), проведена по повод развитието на ситуацията в страната.

Във високорегулираната европейска среда правилното функциониране на бизнеса много зависи от правилното функциониране на администрацията. Затова БТПП отправя послание към администрацията на средно и изпълнителско ниво да полага усилия и с по-голямо старание да обслужва бизне-

Цветан Симеонов, председател на Българската търговско-промишлена палата

са, за да не се почувства така тежко отсъствието на стабилно правителство. Българският бизнес се нуждае от бързо решаване на поставяните въпроси независимо от предизборната или следизборната ситуация в страната.

- Как реагират реалните и потенциалните външни инвеститори?

- Не е нормална ситуацията, при която през годи-

на се сменят правителствата. Това се отразява както на инвеститорите от чужбина, така и на българските предприемачи, които са склонни да забавят реализацията на проектите си. Трябва да се помни, че потенциалните инвеститори обръщат внимание и на бизнес средата и макроикономическата стабилност. В макроикономически план през последните години успях-

ме да запазим водещи позиции по най-нисък дълг и по най-малък бюджетен дефицит в ЕС. По отношение на бизнес средата започнаха да се правят стъпки за намаляване на административната тежест за фирмите, но все още са нужни много усилия, за да се промени ситуацията и да се съкрати бюрокрацията. Тя си остава проблем номер едно.

- Какви са рисковете

или ползите от силното раздвижване във властовите пластове?

- В краткосрочен план ще има отрицателно въздействие, но ако се даде време на новоизбраните управляващи, има възможност и за положителен резултат за икономиката. Има притеснения, че предсрочните избори ще забавят одобряването от ЕК на оперативните програми за усвояване на европейските фондове, а отговорността за това ще продължава да се прехвърля и размива.

- Какво очаква българският бизнес от бъдещото правителство предвид неизбежните скоростни избори? Най-добрият реалистичен сценарий?

- Основните приоритети, които според бизнеса е важно да си поставят управляващите, са поддържане на макроикономическа стабилност и ниски нива на данъците. Необходимо е също така да се спазват и сроковете, по които държавата се разплаща с фирмите. Сериозно внимание трябва да се обърне върху облекчаването на микро-, малките и средните фирми. Такива промени са не-

избежни и в ЕС, но не бива да чакаме отново това да дойде наготово и отгоре. Добре е да поемем нещата по-смело в наши ръце. Да изпреварваме събитията, както успяват в Естония и в Унгария, а не все да изоставаме и да се мъчим да догонваме. Някои от стъпките, които се предприеха вече, са добри, но е необходим по-решителен напредък. В тази връзка БТПП подготви предложения за законодателни промени и ще настояваме за тяхното изпълнение. Те третираме излишни административни тежести за микро-, малките и средните предприятия в страната, които и сега не се изпълняват, но са основа за корупционни практики.

Изключително важно е и електронното управление - то трябва да се постави като приоритет, а не да се отлага. Това е начинът, чрез който ще реагираме на една от най-сериозните пречки пред инвеститорите ни (според проучванията на БТПП) - лошото административно обслужване и свързана с него корупция.

Вътрешната политическа несигурност и нейното въздействие върху реформите и инвестициите остава основна заплаха за слабия напредък на икономическия растеж на България, заяви Международният валутен фонд (МВФ), подчертавайки отрицателното влияние на сегашната криза в страна.

Българското правителство изглежда на ръба на срива след слабите резултати на социалистическата партия на изборите за Европейски парламент през май, като се очакват и предсрочни избори до края на годината, заключават от фонда след мисия в България.

Това може да подкopaе подемa на растежа, тласкан от засилващото се вътрешно търсене и по-големите разходи на средства, предоставени от Европейския съюз, посочва МВФ в съобщението. Фондът очаква икономическият растеж в най-

Политическата криза в страната удря икономиката

бедната страна в ЕС да бъде 1,6 на сто тази година спрямо 0,9 на сто през 2013 г.

България е разтърсвана от политическа нестабилност от началото на 2013 г., което затруднява борбата срещу дълбоко вкоренени проблеми като корупцията, слабите обществени услуги и бавната и неефективна съдебна система. Предишното правителство падна през февруари миналата година след улични протести.

"Въздействието на вътрешната политическа несигурност върху темпа на реформите и инвестициите, както и възпиращият ефект на несигурността на прогнозите на важни търговски партньори от еврозона-

та, остават ключови рискове за перспективите", подчертава МВФ в заключенията си.

Фондът се спира и на зависимостта на България от руските енергийни доставки като потенциален риск. Трудните преговори между Русия и Украйна за цената на газа могат да подпалят нова енергийна война.

Чуждестранните инвестиции също рязко са намалели, а безработицата остава висока.

МВФ, който приключи наскоро мисия в София, е на мнение, че остават значителни рискове в очакванията на правителството за приходите. Ограниченията на разходите имаха за цел да задържат бюджетния де-

фицит на равнище 1,8% от БВП, отбелязва фондът.

В по-дългосрочен план МВФ призовава България да коригира временното замразяване на пенсионната възраст, подчертавайки "значителните дългосрочни предизвикателства за държавните разходи", които ще възникнат поради застаряващото и намаляващо население. "Ускореният растеж, създаването на работни места и уеднаквяването на доходите с партньорите от ЕС ще изискват по-бърз напредък в решаването на критичната институционална и дълбока структурна липса на гъвкавост", се казва в съобщението.

В това отношение от

ключово значение са усилията за укрепване на човешкия капитал, справянето с недостига на инфраструктури, облекчаването на условията за бизнес и намаляването на корупцията и връзкаството, включително чрез независима регулация и одит, както и мерки за засилване приложението на законите, заключават МВФ.

От Министерство на финансите извеждат от доклада, че МВФ продължава да прогнозира умерено повишение на икономическия растеж през 2014 г. в сравнение със слабия темп миналата година. "През второто полугодие се очаква цените да се повишат слабо", казва ръководителят на ми-

сията на МВФ за България Мишел Шанън, цитирана от министерството. Тя допълни, че очаква събитията в Украйна и Русия да имат ограничен ефект върху растежа.

Политическата нестабилност и енергийната зависимост са основните рискове пред България според последния доклад на Международния валутен фонд за страната, съобщават от министерството. Като основна причина за слабия икономически растеж в доклада се посочват политическите стресения и въздействието им върху реформите и инвестициите. Поредната, редовна мисия на фонда се провежда между 6 и 11 юни.

Лиляна ФИЛИПОВА

Русе и Варна ще са градовете с най-много свободни работни места от юли до септември. Това сочи обзорното проучване на Manpower за трудовия пазар в България за следващите 3 месеца, проведено сред 753 работодатели.

Заетостта ще се увеличи с 14 процентни пункта. 19% от фирмите твърдят, че възнамеряват да наемат нови служители през следващото тримесечие. Само 5% признават, че ще намалят персонала си. И петте икономически региона споделят положителни намерения за разкриване на нови позиции.

Най-оптимистични са нагласите на работодателите в Русе, където нетната прогноза на заетостта е 21%. Това е най-силният план за заетост в региона от 2011 г. насам. Фирмите във Варна обещаваат с 18% повече нови работни места, а мениджърите в Бургас и София прогнозираят ръст с 11% (виж схема 1).

"Обяснението е, че

В тези региони в следващите месеци ще стартират значителни проекти",

твърди Надя Василева, управляващ директор на Manpower за България, Сърбия, Хърватия и Русия. В Русе например имало няколко чужди фирми, свързани с автомобилостроенето, сред които и Witte

Русе и Варна отварят най-много работни места за лятото

● Бизнесът ще наеме с 14% повече персонал заради мащабни регионални проекти

Надя Василева, шеф на Manpower за България, Сърбия и Хърватия

Automotive, която планирала да удвои работната сила.

Във Варна стартирали проекти на стойност 65 млн. лв. Те щели да обхванат областите Варна, Добрич, Шумен и Търговище и да осигурят нови възможности за заетост. Като пример Василева посочи производствената база за горещо поцинковане на пътни ограничителни системи в Каспичан, която щяла да отвори нови работни места.

Над 65 млн. лв. ще бъдат инвестирани по публичната инвестиционна програма в Североизточна Бълга-

рия до края на годината. Това ще отвори нови възможности за наемане на работна ръка във Варна, Добрич, Шумен и Търговище, смята Василева.

В Бургас също има предпоставки за оживление. Оптимизмът на трудовия пазар се свързва с изграждането на нов индустриален парк край града, заради което фирма "Термал Инженеринг" ООД се очаквало да открие нови позиции. Общата стойност на инвестицията само за изграждането на основна и спомагателни станции в първия етап от проекта се очаква да възлезе на 1,5 млрд.

долара. В строителството на съоръжението щели да бъдат ангажирани близо 3000 души.

Според прогнозите на Manpower фабриката за автомобилни кабелни системи на немската компания "Нексан" в Плевен също ще открие значителен брой нови места. Заводът щял да заработи още до края на годината.

Само

В Пловдивско до 5 години ще бъдат разкрити близо 200 000 нови работни места,

сочи изследването. Очаква се те да бъдат предимно в глобално ориентирани чуждестранни компании, включително развиващите се в туристическия бранш. Градът постепенно щял да се развие по посока на индустриален център, тъй като се наблюдава ръст на заетите в преработвателната промишленост, осигуряваща 51% от произведената продукция в региона.

Работодателите от всички 10 наблюдавани сектора са с положителна нагласа с оглед на назначаване на нови служители до септември. Най-амбициозни планове за наемане на хора има в ресторантьорството и хотелиерството - 32% нетна прогноза. Според експертите се запазва стабилна тенденцията от второто тримесечие. Причината е стартият на ваканционния сезон. Хотелиерите по Черноморието имат спешна нужда от поне 100 хил. квалифицирани работници през следващите 3 месеца, категорична е Надя Василева. В момента се провежда обучение на спасители сред абитуриенти от социални домове с фи-

ПО СВЕТА

Най-амбициозни планове за наемане на персонал имат работодателите в Индия, Тайван, Турция, Нова Зеландия и Сингапур (виж таблица 2). Най-негативни са тенденциите в Италия, Белгия, Франция и Холандия. В сравнение с третото тримесечие на 2013 г. нагласите за отваряне на нови работни места се засилват в 32 държави по света и отслабват само в 6. Прогнозите във всяка от страните в групата на Г7 леко се подобряват и остават сравнително стабилни в сравнение със същия период на миналата година.

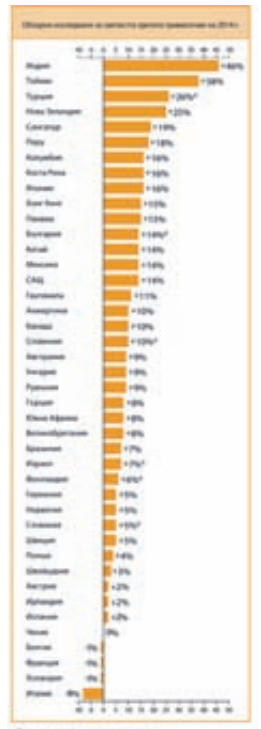
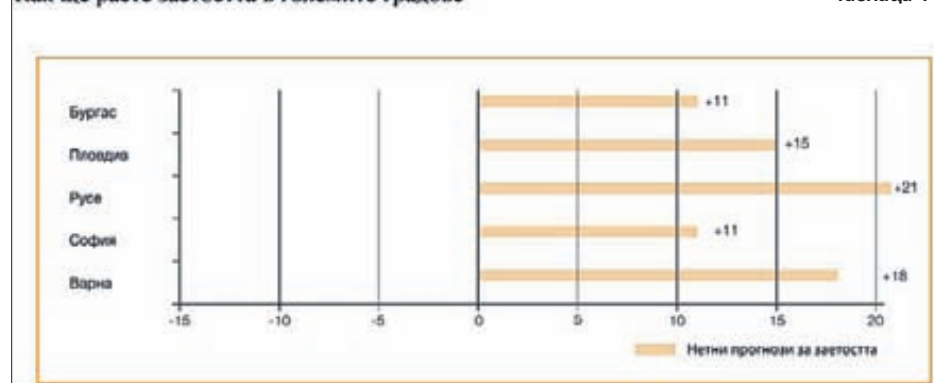

Таблица 2

Как ще расте заетостта в големите градове

Таблица 1

В браншовете, в които има сериозни икономически предизвикателства, минималните осигурителни доходи през 2015 г. трябва да бъдат намалени, а в останалите сектори да запазят тазгодишното си ниво. Това препоръчва Българската стопанска камара на членовете си, които в следващите месеци ще преговарят със синдикатите какви да са минималните суми за осигуряване.

Според организацията договарянето на праговете води до съкращения на нискоквалифицирани работници. При преговорите трябвало да се отчита дефлацията през 2013 г., продължаваща и сега, и влошаването

Бизнесът иска по-ниски осигурителни прагове догодина

на производителността на труда, която изостава от ръста на заплатите.

"За първото тримесечие реалният ръст на заплатите е 5% с отчитането на дефлацията, докато производителността на труда е само 1%", заяви Димитър Бранков, зам.-шеф на БСК.

Работодателската организация припомня становището на Еврокомисията, според което минималните прагове за плаща-

не на социалноосигурителните вноски биха могли да попречат на нискоквалифицираните лица да участват пълноценно в националната икономика.

Ежегодноното повишаване на праговете затваря ножицата в заплатите на нискоквалифицираните и квалифицираните служители, което води до гемотиция, се казва още в препоръките на БСК. Възходящият тренд притиска правителството да

увеличава минималната работна заплата, което също се отразява негативно на пазара на труда.

Синдикатите обаче искат 12% ръст на минималните прагове за осигуряване. С толкова е планираното за догодина увеличение на минималната заплата - от 340 на 380 лв. Този ръст трябвало да важи и за останалите доходи. Според синдикатите работодателите пресилват

затрудненията в икономиката. Годиш наред данните на НОИ показват, че фирмите масово начисляват осигуровки върху суми над осигурителните прагове, каза Асия Гонева от КНСБ.

Според Бранков минималните прагове трябва да се премахнат въобще, а осигуровките трябвало да се начисляват върху реалните заплати, като се засили натискът върху данъчните и трудовите инспектори.

Акад. Воденичаров, неотдавна в София бе открито изложение, в което БАН представи научните си постижения. За читателите ни извън столицата би било интересно да научат нещо повече за тях...

- Изложбите фактически са две - едната е "БАН - духовен и научен център", показваща постиженията ни в областта на хуманитарните и обществените науки и духовността на нацията. А втората е "БАН - наука в полза на обществото и държавата", посветена на природните науки.

- Кои са основните акценти в показаното?

- Те са много, но ще спомена само някои от тях. Имаме разработени авангардни технологии за изследване на микроструктури, температура, акустика и динамични процеси. Или да вземем роботизираната ръка с интелигентно разпознаване на жестове за хора със специфични изисквания и потребности. Много ценни са апаратите за фотодинамична терапия на различни заболявания, разработките за епигенетичен контрол на поправката на ДНК или технология за конструиране на щамове бактерии и дрожди за получаване на биоетанол и биобутанол. Боя се, че ще досада на читателите ви, ако продължа да изреждам...

- Какво обществото ни не знае за днешната дейност на БАН?

- За някои от нашите постижения обществото е информирано, но за някои подадената информация не е достатъчна. Например добре известна е дейността ни в областта на метеорологията, хидрологията и сеизмологията - заради всекидневните прогнози за времето и мониторинга на сеизмичната обстановка в страната. Но по-малко известна е работата ни по екологичния мониторинг на Черно море, а и на страната като цяло.

- В кои области според Вас българската наука днес е най-конкурентоспособна и с доказано международно признание?

- БАН има много международно признати научни резултати, особено в областта на информационните технологии, на новите материали, на нанотехнологиите, както и във фармацията, отбранителната индустрия и др. Разбира се, имаме и много добри постижения в хуманитаристиката и демографските изследвания, които обществото ни трябва да знае. Тук трябва да спомена и постиженията, свързани с археологическата наука, с трактологията, с изследване на делото на Кирил и Методий, с българските

Учените протягат ръка на родната индустрия

● С акад. Стефан Воденичаров, председател на БАН, разговаря Румен Леонидов

Около 30% от собствените приходи на БАН са от договори с търговски дружества от страната и чужбина

история, език, етнография, фолклор и литература.

- Казахте, че някои наши достижения намират приложение и в други страни, дайте конкретни примери.

- Секцията по "Електрохимия на оловните акумулатори" е сред световнопризнатите центрове. Техни разработки се използват в много страни по света - САЩ, Германия, Япония и др. Наши учени имат световен патент с фирмата Virsol за нови хибридни материали от целулоза и производни на полиетиленов оксид и по този патент се произвежда във Франция. Или да вземем триблоковите съполимери на основата на полимечна киселина, от които са съставени импланти с приложение в медицината. Те са патентовани в САЩ и ЕС. Към тези примери трябва да прибавим и световния патент със SONY-Deutschland GmbH за синтез и омреждане на високомолекулни съполимери на етиленов, бутиленов и

пропиленов оксид, който се използва в Германия. Не мога да подмина и полимерните наноразмерни системи за пренос и насочено доставяне на лекарствени вещества в клетката, които се прилагат за лечение на ракови заболявания и са разработени от наши и японски учени. Те са патентовани в Япония. Или да вземем последните модификации на метода за леене с противоположно направление, които се използват в САЩ, Германия, Франция, Русия, Полша и т.н.

- Как БАН си партнира с другите научни центрове от Европейския съюз?

- БАН има над 45 двустранни спазумения за научно сътрудничество както със страни от ЕС (почти всички без Малта, Люксембург и Кипър), така и извън него, в т.ч. с академии, национални научни центрове, фондове и университети. Само за 2013 г. са регистрирани 358 междуакадемични проекта в рамките на двустранните спазумения. Обикновено тези проекти са по-малки, но те способстват за установяване на първоначални контакти с чуждите изследователи и впоследствие прерастват във все по-големи и по-обхватни разработки.

- На какво равнище са контактите ви с водещи научни институции извън държавите в ЕС?

- През 2012 г. в София бе-

Акад. Стефан Воденичаров е завършил машинно инженерство в Техническия университет в София. Става доцент през 1989 г., а професор през 1991 г. Институтът по металознание, съоръжения и технологии при БАН, който той ръководи, има голям научен и финансов принос за националната ни икономика и сигурност. Автор е на повече от 70 патента и на повече от 60 публикации. Ръководител е на 207 научни проекта и 21 разработки в областта на енергетиката и отбраната. Носител е на редица отличия, сред които почетен знак "Марин Дринов" за значителни заслуги към БАН, звание "доктор хонорис кауза" на Техническия университет във Варна, почетна значка на Министерството на икономиката, плакет от министъра на отбраната и на Голямата награда на Българската стопанска камара за създаването на серия високотехнологични продукти, обезпечаващи националната сигурност. Вписан е и в Златната книга на изобретателите на Патентното ведомство. Избран е за член-кореспондент (2004) и за академик (2012). В момента е председател на БАН с 4-годишен мандат.

ше проведен първият българо-корейски научен форум с участието на БАН и Корейския институт по наука и технологии (KIST), на който беше подписано Споразумение за сътрудничество между двете страни в сферата на фундаменталната и приложната наука, образованието, обучението, трансфера на технологии. Имаме споразумение и с Научния съвет на Япония. През март т.г. бяхме домакин на Втората българо-японска научна конференция на тема "Сеизмична опасност и свързаните с нея земетръсни явления". Имаме и научно сътрудничество с Тайван.

- Някъде четох, че поддържате много тесни контакти с Израел...

- С Израелската академия в Йерусалим освен съвместни научни проекти предвиждаме и други форми на общуване: лекции, семинари, участие в конференции и работни групи. В момента изпълняваме седем проекта - в областта на математиката и информатиката, ядрената енергетика, химическите и хуманитарните науки и един проект с Университета "Бен Гурион" в Неgev - в сферата на ядрената енергетика.

- През последната година започнахте и гостинствено сътрудничество с Македонската академия на науките и изкуствата.

- С колегите от МАНУ вече се изпълняват 30 съвместни проекта - в областта на информационните и комуникационните технологии, медицината, хуманитарните и обществените науки.

- А на какъв стадий са българо-руските научни отношения?

- В момента има две преки споразумения - за научно сътрудничество и обмен на учени между БАН и РАН за 56 съвместни проекта и друго споразумение в областта на фундаменталните космически изследвания (ФКИ) с утвърдени 31 съвместни проекта.

- С кои научни центрове в момента БАН работи най-активно?

- Най-активно се работи в рамките на споразуменията ни с Националния център за научни изследвания на Франция, с Германската научноизследователска общност, с Националните фондове и центрове за научни изследвания на Фландрия и Валония в Белгия, както и с Националния съвет за научни изследвания на Италия.

- Интересува ли се българският бизнес от постиженията на научните колективи на БАН?

- И да, и не! Много зависи от личните контакти на учениците ни с българските индустриалци. През последните 4-5 години все пак се наблюдава някаква устойчивост - около 30%

от собствените приходи на БАН са от договори с търговски дружества от страната и чужбина. Преди два месеца учредихме с български индустриалци Академичен клуб за наука и индустрия и се надявам на ползотворно бъдещо сътрудничество за възбуждане на родната индустрия. Едно от първите решения беше в научните съвети на нашите институти да участват български индустриалци, а в управителните съвети на техните дружества да участват учени от БАН.

- С какво реално помага държавата на БАН и с какво ѝ пречи?

- През последните 6-7 години общият бюджет на БАН се формира по следния начин - около 60% държавна субсидия и около 40% собствени приходи. Така че държавата реално ни субсидира, друг е въпросът дали тази субсидия е достатъчна. Това е тема за друг разговор. Пречките са свързани главно с недоброто функциониране на Фонда за научни изследвания и Иновационния фонд, както и с досегашната липса на специална оперативна програма за подпомагане на научните изследвания. Такава програма ще има през новия програмен период 2014-2020 г.

- Ще остават ли добрите ни учени тук, какво е необходимо, за да се случи това, освен високи заплати?

- Освен високи заплати е необходимо да има съвременна научна апаратура и инфраструктура. А те не са евтини! Но ако искаме да реализираме догонващо развитие, да се доближим до развитите държави и да осигурим просперитет на България, това са неща, които трябва да се случат. Без да развиваме научните изследвания и иновациите, сме обречени на бедност и изостаналост.

- Какво правите за привличането на младите български изследователи или това зависи от обществено-икономическия климат в страната?

- Привличането на млади кадри е затруднено именно от обществено-икономическия климат у нас. Но въпреки това, макар и трудно, донякъде успяваме в тази насока. Преди всичко с интересни, съвременни и обещаващи теми за докторанти и с възможности младите изследователи да се включат в работата на вече сключени интересни и финансово обезпечени изследователски проекти.

Кристина ПЕШИНА

Наскоро Министерският съвет обяви своята визия и стратегия за развитието на туризма в България за периода 2014-2030. Целта е страната ни да се нареди в Топ 5 на най-предпочитаните дестинации в Централна и Източна Европа. Звучи прекалено амбициозно, но не заради това, че нямаме с какво да се похвалим и какво да покажем на света, а заради множеството проблеми в сектора. Дали обаче все пак нещата могат да се случат, и то в обозримо бъдеще? Отговора на този въпрос потърсихме от Румен Драганов, директор на Института за анализи и оценки в туризма.

„България наистина се нуждае от стратегия за развитие на бранша, тъй като се намира в дълбока концептуална и управленска криза. Концептуална по отношение на това, че няма ясна цел и тактика за постигането ѝ. Така всъщност държавата реално не управлява туристическия си ресурс. От тази гледна точка е похвално, че администрацията се захваща да прави стратегия. Притеснителното е, че този документ, който е публикуван на страницата на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, е стар, архаичен и носи всички пороци на концептуалната криза. Най-важното е, че се повтаря системната грешка - българинът да не се смята като

Туризмът е в дълбока концептуална и управленска криза

турист в тази стратегия. Тя се изчислява на база чужденци, които ще пристигнат в страната, и не се отчита реалността, че след 2007 г. българинът е жител на ЕС и като всеки гражданин на Европейския съюз той може да подобри местната икономика. Липсата на визия, че българинът е живо същество, което има пари, е признак, че се преписва една и съща стратегия от средата на 80-те години, която по същия начин смяташе единствено чужденците за туристи в България, които носят валута в родната икономика. И ако тогава такава стратегия можеше да се нарече правилна, то днес аз я намирам за архаична, невярна и изключително вредна", сподели професионалното си мнение Румен Драганов и допълни, че този пропуск отдава на некомпетентността на хората, заели се уж да напишат стратегия, която

Румен Драганов, директор на Института за анализи и оценки в туризма

всъщност просто преписват. Според експерта в нея **липсва задълбочен анализ, не е взето становището на бизнеса и не е разработена от специалисти.**

Директорът на Института за анализи и оценки в туризма открива и сериозни пропуски относно преследваната цел, която

трябва да бъде само една - откриване на нови работни места и подобряване на местната икономика. Стратегията не разглежда публичната държавна собственост като обект на управление. Самата държава не знае, че е собственик на редица туристически атракции. "Например някъде преди около 3 седмици Министерството на регионалното развитие беше осъдено от Търновската митрополия да върне 6 храма, които се намират на територията на Арбанаси. Оказва се, че министерството въобще не знае, че е собственик на уникални туристически атракции. То никога не е правило реклама на тези храмове и никога не се е възползвало от възможността да печели от тях. След като то не знае, че е собственик на туристически атракции, как да ги включи като предлаган продукт?", задава риторичния въпрос Румен Драганов.

Друг сериозен проблем, който стои пред родния туризъм, е **изключително ниската заетост на легловата база.**

Средната заетост за тази година се очаква да е около 30 процента с тенденция за спад. Затова е абсурдна и появата на проекти за нови строежи на хотели при липсата на достатъчно туристи. "Трябва да разберем, че неразвитостта на туризма в България нанася сериозна вреда на икономиката в сектора. Обрича работещите в туризма на ниски заплати и като цяло води до изключително ниска ефективност и неконкурентоспособност на туристическия продукт", предупреждава

събеседникът ни.

Дали някога може да се нагледим все пак всички тези проблеми да бъдат преодоляни и туризмът да стане водещ отрасъл в нашата икономика? Защо не? Никой специалист в сферата не вижда причини това да не може да се случи. Имаме даденостите, имаме възможностите. Всичко е въпрос на политическа воля. Необясними са липсата на министерство на туризма, на регистър на туристическите атракции и цялото безхаберие на държавата. Според събеседника ни

подобна стратегия като разработената в момента е просто прах в очите

и не би могла да донесе реални ползи.

Често обаче, когато в България стане дума за някакъв нов туристически проект, се стига до сблъсък с различни екологични организации. Така изскача и въпросът може ли да се развива браншът, без това да е в ущърб на природата? Защо едва ли не у хората остава усещането, че сме изправени пред трудния избор - природата или икономиката? "Туризмът винаги трябва да се развива, съобразявайки се с екологията, защото, ако не се развива така, той се превръща в проблем и за себе си, и за околната среда. Когато дадена инвестиция няма възвращаемост, тя тегне като воден камък, от който в крайна сметка всеки иска да се отърве. Такова е бъдещето на обекти, които са направени безплатно, без икономическа мисъл и тук не става въпрос дали екологите или някой друг ще бъде срещу тях, а се гу-

би самата логика", твърди специалистът и допълва, че конфликтът между екологията и туризма е абсолютно изкуствен и идва от това, че нямаме създадени туристически зони, а и не знаем как да ги управляваме. Те трябва да бъдат с ясни рамки, ясен статут и ясна поддръжка.

А как стои въпросът с по-платежоспособните туристи?

Има ли ги, или ще чакаме приходи от събрания с изтнели портфейли? Наскоро круизен кораб акостира на родно пристанище. Туристическият бранш възторжено запляска с ръце, втрепен в дълбоките джобове на пасажерите. Изредиха се експерти да коментират, че случаите ще зачестяват заради анексията на Крим, а това ще доведе до огромни печалби. "От 2011 година се наблюдава преструктуриране и навлизане на все повече круизни кораби в Черно море. Не е от сега и не е вселение на Крим. Свързано е с кризата в Северна Африка - Либия, Тунис и най-вече Египет", обяснява Румен Драганов. Независимо от причината, дали все пак ще успеем да се облажим от платежоспособните пасажери? Оказва се, че това, на което може да се надяваме, са туристически обиколки на сушата, стига да има кой да ги организира. Това не е особено печеливш бизнес, въпреки че някои круизи наемат по над 50 автобуса за своите пасажери. Разходка, покупка на някой и друг сувенир и това е. Останалите услуги са предвидени на кораба. Идеята е да похарчат парите си там, а не на сушата. Затова трябва да се целим в увеличаването на нощувките в нашите хотели и храненето в нашите ресторанти.

Да заложим и на това, с което сме уникални.

Като например българската роза. Вместо да я превърнем в свой бранд, ние като че ли позабравихме за нея. "В стратегията беше сложено като лого на България слънце, което говори за ограниченост. Все едно хората не са виждали слънце. Когато един народ си мисли, че само той има луна или слънце, значи има голям проблем. А когато добавиш и чадър към логото, в нашия случай ще постигнеш по-скоро обратния ефект по отношение на туризма", отбелязва Румен Драганов. Наскоро на брюкселския площад се изви българско хоро, водено от еврокомисаря ни Кристиалина Георгиева. Това не бива да е изключение, а практика по всички европейски и световни площади. Така ще направим страната ни разпознаваема с нейната уникалност и ще запалим интереса на чужденците да я посетят.

246 убити и 3252 ранени. Това не са данни от гражданските битки в Сирия или в Източна Украйна. Това е черната статистика на МВР за войната по пътищата у нас, която обхваща периода от началото на годината до 10 юни включително. През същия период на миналата година при автомобилни катастрофи у нас са загинали 204 души и са били ранени 3236. С 42 убити и 16 ранени по-малко от тази.

Защо? Каква е причината за това рязко нарастване на броя на жертвите през тази година? Та нали с цел намаляване на катастрофите по пътищата само през 2013 година бяха направени още две допълнителни промени в Закона за движението по пътищата, обнародвани на 15 февруари и на 2 август? Бяха похарчени доста средства за закупуване на голямо количество модерни стационарни и мобилни камери. Защо, вместо да намалява, броят на инцидентите по пътищата и най-вече на убитите расте - въпреки постоянните мерки и периодичните кампании на пътната полиция и напук на растящия размер на глобите за нарушения у нас?

Самочувствието е причина за губелта на над 80% от загиналите у нас.

Това сочи анализът на статистиката. Именно самочувствието на водачите нарушителите се крие зад термини като шофиране "с несъобразена скорост" и "след употреба на алкохол". Наистина, за да седнеш зад волана и да подкараш автомобила като състезател по тесните, пълни със завои и дупки, пътища трябва да си напом-

пан с висока доза его и безотговорност. Същото важи и за водачите, които удрят 1-2 пътиета и завъртят контактния ключ.

Да, основната причина за повечето катастрофи не е нито състоянието на автомобилите, нито толкова на скоростта, на монтираните стационарни камери и на безбройните засади на катаджиите българинът продължава да убива на пътя.

Какво показват данните? Въпреки налагането на все повече ограничения на скоростта, на монтираните стационарни камери и на безбройните засади на катаджиите българинът продължава да убива на пътя.

Как може да се преодолее това?

Начините са два.

Първият и основният е с възпитание в толерантност от най-ранна детска възраст. Възпитание в уважение към всички - не само на пътя, а навсякъде! Само така от напомним със самочувствие балканец българинът ще се превърне в обществено ангажиран гражданин, който зачита останалите - в училище, в службата, на пътя. Едва тогава можем да видим и у нас водачи, които натискат спирачката пред пешеходните пътеки и не гаят децата по пешеходните зони. Водачи, които не заобикалят спуснатите

Само камери ще намалят броя на паметниците край пътищата

бариеи на охраняемите жп прелези.

Тъй като за това са необходими цяла програма и доста години, днес по-важен е вторият - засилване на обективния контрол на пътя, който да оказва възпиращ ефект върху убийците.

Какво означава "обективен контрол"?

В авиацията - това са т.нар. черни кутии в самолетите, които записват както всички параметри на полета, на работата на двигателите, така и всички разговори и покашляния на пилотите.

На пътя обективният контрол означава, първо - насичане на пътищата с камери - не само стационарни, а най-вече мобилни, които постоянно сменят местата си, и второ - съкращаване на срока за изпращане на електронните фишове и за плащане на глобите.

Защото, докато не бръкнеш в джоба на всеки напомним със самочувствие водач, и то дълбоко, той няма да намали тежестта на крака върху педала на газта.

"Камерата е най-ефективното средство за контрол, което беше доказано през последните две десетилетия в западните държави и поради това се наложи като основно средство в борбата за намаляване на инцидентите по пътищата." Това заяви специално за "Животът днес" Владимир Тодоров, председател на Българската асоциация на пострадалите при катастрофи, и продължи: "Ефектът от мобилната камера е, първо, че не се знае къде се намира, и второ - че днес ако направим 10 нарушения - 10 пъти те заснемат и плащаш 10 глоби. Няма го личния контакт с

полиция, отрязана е възможността за корупция. А като те хванат да караш 2-3 пъти с над 50 км/ч над разрешената скорост, ще ти отнемат точки и ще останеш без книжка, което именно е възпиращият ефект срещу неблагоразумните водачи. Камерите наистина имат много сериозен ефект. Големият проблем е, че в началото на годината съдът отмени електронните фишове от мобилните камери, поради което от тогава контролът по пътищата в цялата страна се осъществява единствено от 15 стационарни. Още по-големият проблем е, че този парламент ще бъде разпуснат, преди да направи съответните промени в Закона за движението по пътищата, и трябва да чакаме следващия. А именно поради липсата на обективен контрол катастрофите и жертвите по пътищата през това време ще продължават" - коментира още Владимир Тодоров.

Идеята да се намали скоростта по магистралите не се подкрепя от данните на статистиката.

Само 12,2% от броя на пътнотранспортните произшествия (ПТП) се случват на магистралите, при които от този свят си отиват едва 5,3% от общия брой загинали. За сравнение - 35,4% и 23% от пътните инциденти се случват съответно на пътищата I и II клас, при които броят на загиналите е 35 и 27 на сто. Така че, ако някъде трябва да се намалява скоростта, то е по онези участъци от пътищата I и II клас, които са с най-много завои и в най-

тежко състояние. Такива участъци са например 52-та километра завои между Русе и Бяла, където има само 4-5 места за изпреварване. Това е един от най-наситените с паметници пътища в България.

Третата мярка, която трябва да се предприеме, е **драстично засилване на контрола по пътищата в петък, събота и неделя.**

Пак безпристрастната статистика сочи, че най-много загинали при автомобилни катастрофи у нас има именно в петък между 18 и 20 часа - 112 през миналата година. На второ мяс-

то - пак във вечерния времеви отрязък от геноноцието, са и загиналите в събота - 104 души.

Старият автопарк е сред главните причини за високия брой катастрофи по пътищата според комисар Антон Антонов от "Главна дирекция национална полиция". Пак според статистиката 39% от всичките регистрирани 3 573 616 моторни превозни средства у нас са на възраст над 20 години, а още 30% - между 16-20 години. Делът на автомобилите до 5 години е само 4 на сто. Според Антонов над 70% от тежките катастрофи у нас стават с над 10-годишни автомобили. Това е вярно, но, първо, защото най-много у нас са старите коли, и второ, защото точно статистиката сочи, че най-рядко причина за ПТП става именно техническото състояние на автомобилите, а най-често - "несъобразена скорост". А и ако погледнем статистиката на държавите, ще видим, че страни с много по-нов автопарк от нашия, като САЩ, Гърция и Словения например, отчитат повече инциденти и загинали от нас.

Владимир Тодоров,

председател на Българската асоциация на пострадалите при катастрофи:

Крайно време е общините да си направят преглед на всички пешеходни зони и на велоалеите в селищата, които управляват. Вземете например София. В долната част на ул. "Граф Игнатиев", от бул. "В. Левски" до ул. "Г. С. Раковски", би трябвало да се движи само трамвай, но ако застане човек и наблюдава, ще види да преминават много коли - включително и общински, и полицейски. А "Граф Игнатиев" е пешеходна зона. Другият голям проблем на населените места са велоалеите, тъй като все по-масово става карането на велосипед, което е екологично, здравословно и ще намали натовареността по пътищата. Само че в нашата държава няма абсолютно никакви условия за това. Няма да давам за пример държави като Дания, Холандия и Италия, където карането на велосипед е масово. Но вземете една Унгария, в която не само покрай р. Дунав са изградени стотици километри велоалеи, но дори и по повечето междуселски пътища. А у нас велоалеите, доколкото ги има, бяха оформени върху тротоарите, с което значително ги стесниха и сега пешеходци и велосипедисти взаимно си пречат. Това е абсолютно безумие. Преди време колегите от "Велоеволюция" бяха поканили експерт от Холандия, който даде доста добри препоръки как да бъдат обособени велоалеите, но те не бяха взети предвид от Столична община. И все пак, докато в София нещо се прави за велосипедистите, в други общини няма и една велоалея. Проблем е и фактът, че велосипедистите не са задължени да се движат с каски и светлоотразителни жилетки.

Друг много сериозен проблем е безопасното превозване на деца в автомобилите. Около 20 деца средногодишно загиват, 15-ина от които - като пътници, което показва, че не са били превозвани безопасно. Това е истината. Родителите могат да плащат хиляди левове за електронни игри, но им се струва маловажно да купят за 50-60 лв. една детска седалка. Ние предлагаме няколко пъти на пътната полиция да прави проверки пред детските градини и училищата, но това така и не се случваше.

Над 10 хил. души годишно са пострадали в някаква степен от пътни инциденти у нас. Затова ние направихме един горещ телефон - 0700 17 112, на който пострадали при катастрофи могат да се обаждат за съвети, психологическа подкрепа и за съдействие.

Темата подготви Бисер ТЕРЗИЕВ

Антон Гунев,

зам.-председател на Държавно-обществената консултативна комисия по проблемите на безопасността на движението по пътищата и зам.-министър на транспорта:

Българската асоциация на пострадали при катастрофи вече прави подробен анализ на причините за нарастването на пътните инциденти у нас от началото на тази година. След като бъде изготвен този анализ, ще се направят и съответните предложения за вземането на конкретни мерки. Едно от мненията, които напоследък се чуват, е за намаляване на скоростта по автомагистралите, което е в противовес на ре-

шението за увеличаването ѝ на 140 км/час за новите участъци, което беше взето преди две години.

Според мене за намаляването на катастрофите основно трябва да се работи върху дисциплинирането на водачите чрез засилване на контрола по пътищата. Пътната полиция би следвало да действа по-респектиращо спрямо водачите, като ги принуждава да спазват правилата.

Според статистиката

обучението на водачите не е такъв сериозен проблем, както се смяташе, тъй като младите водачи предизвикват най-малко тежки инциденти на пътя. През миналата година 11 водачи на възраст между 18 и 20 години са загинали, а между 21 и 24 години - 30, срещу 246 от "опитните" водачи между 25 и 64 години. Напротив - ако вземем последните сериозни инциденти с пострадали на жп прелези, ще видим, че всички те бяха пре-

дизвикани от професионални водачи с богат опит. Така че явно решенията зад волана зависят от психическата нагласа и от личната отговорност на водача в дадения момент.

Изненадващи проверки на служители от Агенцията за метрологичен и технически надзор показват редица нарушения в качеството и количеството на горивата, които сипваме от бензиностанциите. Това съобщи за в. "Животът днес" председателят на институцията Стефан Цанков. Недобросъвестни търговци смесват бензин с дизел, доливат корабно гориво, гориво за отопление и какво ли още не. "Миналата седмица инспектори в Северна България останаха изумени. В протокола им пише: "Това не е дизел". Ние дори не знаем какво е", разказва събеседникът ни. На 12 юни пък 5 комбинирани екипа от агенцията са тръгнали на проверки в повечето бензиностанции в София. По метода "таен клиент" се е проверявало количеството бензин, дизел или газ, което в действителност се сипва, и това, което клиентите плащат.

Мирослава КИРИЛОВА

„К арам "Опел Корса" и останах учивена как в 44-литров резервоар, когато казах "догоре", на бензиностанцията ми сипаха 50 литра бензин", разказва опарената потребителка Валерия Стефанова, която вече е подгала сигнал за нарушение.

"Когато имате подозрение, винаги можете да проверите и сами дали измервателните уреди на бензиностанцията се манипулират. Просто вземете шише, да кажем литър и половина, и го напълнете догоре - веднага ще разберете колко отчита машината и колко трябва да платите. Тези елементарни методи помагат, макар че не би трябвало потребителите да осъществяват контрол, а отговорните органи", коментира Богомил Николов, председател на Асоциация "Активни потребители".

Край на фиктивните проверки

Откакто Стефан Цанков става председател на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор през октомври миналата годи-

Бензиностанции не признават категории като качество и количество

на, в институцията са въведени редица промени в начина на организация. "Проверките вече се осъществяват от комбинирани екипи с инспектори от различни области. Преди това е имало случаи един и същи човек да проверява едни и същи бензиностанции години наред и ефективността от това често се свежда до нула. Преди инспекторите от Хасково са проверявали само в Хасково, тези в Русе - само в Русе, и т.н. Сега смесените екипи са един вид гарант, че ще се разбият лошите практики. Вече имаме няколко служители, за които тече процедура по дисциплинарно наказание във връзка с фиктивни

проверки и манипулирани резултати", обясни Стефан Цанков.

Държавната агенция за метрологичен и технически надзор е районирала България на три части - Северна, Южна и Западна. А първите резултати от смесените екипи вече са налице. Досегашните планови проверки, при които собствените на обектите са били предупреждени, че ще бъдат инспектирани, са установявали нарушения при 5-6% от бензиностанциите. В момента процентите са между 25 и 27.

Стереотип е, че малките бензиностанции са

черните овце на пазара

Оказва се, че не спазват закона не само малки бензиностанции и газостанции, но и обекти от големи вериги. "Абсолютен стереотип е, че малките бензиностанции са черните овце в бранша, че продават некачествено гориво и удрят по джоба на потребителя с литрите сипано гориво. Нарушения се констатирали и при големите вериги. Нужен е контрол. Съгласете се, и най-добросъвестният търговец не може да реагира, ако фирмата - доставчик на гориво, е направила нарушения" - заяви председателят на агенцията Стефан Цанков.

"Винаги сме подкрепяли засилването на контрола на качеството на горивата. Можем да гарантираме, че нашите членове се подлагат на по-строга проверка, която се прави на всеки етап - от склада за гориво, през цистерните, до колонките на обектите", обясни Светослав Бенчев от Българска петролна и газова асоциация. От неправителствената организация, в която членуват едни от най-големите компании в бранша, предупреждават, че цена с 10 процента по-ниска от останалите бензиностанции трябва да бъде за потребителите като предупредителна лампа за нередност. "Рядкост са колегите от бранша, които си спестяват задължителните биодобавки в дизела и биоетанола в

бензина с цел по-висока печалба, защото, хванат ли ги, глобите са доста солени - от 50 000 до 200 000 лева", обясни Светослав Бенчев.

Ниско доверие на потребителите

"Истината е, че доверието на потребителите към търговците на горива в България е доста ниско. А това може лесно да се промени с еднакви правила за всички, реорганизация на контролиращия орган за по-голяма ефективност и, разбира се, с повече сигнали", обобща Богомил Николов, председател на "Активни потребители". Той споделел наблюденията си, че на Запад се справят много лесно с недобросъвестните търговци. "В Германия например, където конкуренцията е голяма, самите бензиностанции се дебнат една друга и при съмнения за нарушение подават сигнал, че се прилагат неволяни практики", допълни той.

Газовите бутилки - бомби със закъснител

"При 50-60% от газовите инсталации и газовите уреди в Южна България има отклонения от предписанията и неспазване на елементарни условия за безопасност" - обобща Димитър Михайлов, началник на Регионалния отдел на инспекцията за държавен технически надзор за Южна Бъл-

гария. В резултат на двудневни проверки в двет области - Пловдив, Пазарджик, Смолян, Стара Загора, Кърджали, Хасково, Бургас, Сливен и Ямбол, са наложени глоби на десетки обекти, сред които ресторанти, закусвални, заведения, газова бутилка са се съхранявали в склад за хранителни стоки, което е абсолютно забранено. В ресторант в Пловдив пък собствените ги държали до стълбищата, също в нарушение на правилата. "Пропан-бутанът е тежък газ и пада ниско долу, не бива да се съхранява в помещения под нивото на околния терен като изби, в помещения с температури над 40 градуса, до стълбища и в складове за хранителни стоки", обясни Михайлов. Той подчерта, че трябва да се използват регистрирани газови бутилки и уреди, минали през технически преглед. "Честа практика на газостанциите е да пълнят бутилки с газ за битови нужди от уредите за автомобили, което е абсолютно недопустимо. Има опасност от избухване при прегряване на бутилката, а на газостанцията няма измервателни уреди, които да покажат каква част от бутилката е пълна. Налягането се увеличава и скача рискът от инцидент. Проверките, които се правят, са превантивни, за да се избегнат инциденти в предстоящия летен сезон", допълни събеседникът ни.

● **Емблематичният роден продукт попадна в списъка на алергените, което доведе парфюмерийния бранш до стрес**

Мирослава КИРИЛОВА

Европейската комисия (ЕК) се готви да забрани и/или ограничи използването на 12 съставки, които се влизат в производството на луксозни парфюми и на козметични продукти. Проблемът за България е сериозен, защото под ударите на специалистите попадна и един от символите на страната ни - розовото масло. "Започна разглеждането на законопроекта за ограничаване и забрана на вещества, които могат да предизвикат алергии, в парфюмерийната и козметичната индустрия. Ограниченията могат да влязат в сила през август", четем във в. "Индипендънт". Така под заплахата от изчезване се оказват емблематичният "Шанел №5", парфюми на Диор, Герлайн, Ермес.

Розовото масло, с което България държи 40% от световния пазар, може да бъде ограничено в производството на парфюми заради съдържанието на евгенол, който понякога създава кожни проблеми. Веществото се съдържа в минимални количества в редица етерични масла.

Под заплахата от вето са още маслото от лимон и мандарина (заради алергенния цитрал), екстракт от дървесен мъх (който придава неповторимите дървесни нотки на уханията) и високо цененият в парфюмерията рядък аромат на лилия. Пълният списък с потенциално опасните вещества не се съобщава.

Луксозните брандове се опасяват, че ще трябва да променят формулите на стотици парфюми,

което ще се окаже фатално за бизнеса им. Ако препоръките на Научния комитет за безопасност и защита на потребителите се превърнат в законодателство, това силно ще ограничи съставките за производството, ще промени структурата на ароматите, както и ще се отрази пагубно на луксозния сегмент от парфюмерийната индустрия. В момента той се оценява на повече от 25 млрд. долара. Под ударите на готвените промени обаче ще попаднат и представители на малкия и средния бизнес, които няма да имат средства за разработване и тестване на нови форму-

ли, идентични с утвърдените се аромати.

Според статистиката на Евростат от 1 до 3% от населението на Европа страдат от алергия към потенциално опасните вещества, които могат да влязат в "черния списък" на ЕК.

"Наскоро имах пациент, който се оказа, че получава задух и обрив точно от парфюм. Интересното беше, че дълго време алерголози и различни специалисти не успяваха да открият източника на раздразнението. Оказа се, че заради парфюма на приятелката си момчето страдаше почти всеки ден. Не можеше да диша добре, по гръдния кош имаше пъпки" - разказа за в. "Животът днес" общопрактикуващият лекар Ася Георгиева. В практиката си е срещала много подобни случаи. Дете например е получило астматичен пристъп от силен аромат, усетен, докато се возело в асансьора. "Наличието на алергенни вещества в парфюмите се проявява най-вече като кожно раздразнение, оток, обрив, задух", допълни медикът.

"Козметичното законодателство е едно от най-строгите, по-строго от това за храните.

Ето защо, каквото и да е новият регламент, едно е сигурно - той ще поставя високи изисквания за безопасността и здравето на потребителите" - обясни магистър-фармацевтът Веселина Русева, ръководител на направление за козметика от Българската национална асоциация "Етерични масла, парфюмерия и козметика". Организацията участва в преговорите на европейско ниво и представлява интересите на 93 български компании в бранша, сред които производители и търговци на етерични масла, производители и дистрибутори на парфюмерия, козметика, тоалетни принадлежности, суровини, опаковки и оборудване.

Събеседничката ни обясни, че според препоръките влагането на посочените като рискови вещества трябва да бъде ограничено до 0,01% от крайния продукт. "Българският производител обаче за момента няма повод за притеснения. Текаат преговори както с лекари специалисти, така и с професионалните браншове за вземане на най-доброто решение на европейско равнище. Дори и да се приеме през август,

Ще забравим ли аромата на розово масло?

ограничението ще засегне по-късно родните производители, защото със сигурност ще има гратисен период" - подчерта Веселина Русева.

Законопроектът предизвика противоречиви реакции сред представителите на парфюмерийната и козметичната индустрия.

От "Шанел" съобщиха, че са обезпокоени, но гледат с оптимизъм на промените,

които могат да станат нов двигател за развитие. Експерти в бранша обаче коментират, че запазената марка на "Шанел №5" е именно женствеността на аромата, който може и да

не успее да се постигне със заместител. "Разбира се, възможна е замяната на която и да е съставка с аналог, но качествата на натуралното и синтетичното са несравними. Освен това не се знае какво може

да предизвика и аналогът", обобща Веселина Русева.

Формулата на уханието, спечелило си световна слава - "Шанел №5", е създадена през 1921 г. След дълги опити, експерименти и комбинации на руския приг-

ворен парфюмерист Ърнест Бо модната дизайнерка Кокко Шанел се спира на флакон №5, който става и име на личния ѝ аромат. Нотките на сладост се постигат с уханието на жасмин, роза, лавандула и ирис.

Фредерик Мал, собственик на едноименната френска парфюмерийна фирма, обаче е категорично против готвените изисквания на ЕК. "Ще ми трябва поне половин година, за да променя формулите на четири от парфюмите си. Това обаче струва пари, защото ароматите трябва да се разработят, тестват и изпитат. Кой ще плати за това? Пълен абсурд", възмущава се Мал.

Paracetamol Ecopharm

Парацетамол

Добрият избор на парацетамол!

А50/07.03.2013

- При повишена температура
- При простуда и грип
- При болка от различен произход

Лекарствен продукт без лекарско предписание за възрастни и деца над 6 години. Съдържа парацетамол. Преди употреба прочетете листовката.

ЕКОФАРМ ЕООД, 1421 София, бул. "Черни връх" 14, бл. 3, тел.: 02/963 15 96; 02/963 15 97

Георги ШАРАБОВ,
зам.-главен редактор,
издателство „Просве-
та“

Обществото трябва да е благодарно на отиващия си образователен министър Анелия Клисарова, че повдигна въпроса за учебниците. Нейните идеи за един учебник по предмет и едно издателство с една печатница и държавен монопол предизвикаха спорове, от които станаха ясни следните неща:

1. Годишните разходи на държавата за учебници няма как да се намалят, защото и сега се плаща за един учебник на ученик, а не за повече. Но със сигурност разходите ще се увеличат, когато държавата поеме заплатите и издръжката на евентуалното бъдещо издателство на Министерството на образованието (МОН). Кой ще бъде назначен в него се знае отсега: активисти на партията (партиите) на власт. Колко ще са щатните бройки? Колкото повече, толкова по-добре. Нали ще плаща данъкоплатецът?

2. Печатницата на МОН, която единствена ще печата евентуалния бъдещ единствен учебник, е затънала в дългове. Колко навременен и благороден решение на министъра - иска да извади печатницата от калта, биха си казали някои по-наивни

Министерство в голямо междучасие

данъкоплатци. Тъй като те ще платят и тази спасителна операция, имат право поне да попитат кой е кредиторът на печатницата и дали той вече не е нейният реален собственик.

3. Възстановява се бригадирското движение. Спокойно, родителю! Това се отнася засега само за учителите - от тях се очаква да пишат учебници, без да получават възнаграждение за авторство. Събира се бригада ентузиастични, ся-

гат, плънчат моливите (за по-евтинко) и започват... да се почесват. Защото най-важното нещо в една комунистическа бригада е да измислиш как да се скатаеш. Второто, по-важно нещо е да намериш най-близката кръчма.

4. Изглежда, че сме се върнали към номадските си навици отпреди 1300 години - децата по-големите си местели от едно училище в друго (вероятно племената обикалят да търсят па-

ша за конете) и се налага да сменят и учебниците, твърдят застъпниците за единия учебник. Ако ги попитате колко точно са тези деца - 20 000, 2000 или 200, и колко точно от тях сменят и учебника, няма да ви отговорят. Защото не знаят. Просто така са им казали на някоя синдикална сегайка.

5. Учебниците не се различават по своето съдържание - то се определя от МОН чрез учебните програми, и

МОН одобрява учебниците. Според рагетелите за един учебник по предмет сега имало учебници, които не отговарят на държавните образователни изисквания, но са одобрени от МОН. Каква е гаранцията, че ако има само един учебник, няма да се получи същото? С тази разлика, че тогава няма да може да се избере по-добър, защото ще има само един - калпав.

6. Може ли учебникът да е един - държа-

вен, а учебните помагала - много и от различни частни издателства! Това ще да е нещо като велосипед без педали, но със спомагателни коелла. И без други велосипеди на пазара.

7. МОН не е променяло учебните програми и закона за средното образование от години. Тоест не е в час, а е в голямо, ама мнооого голямо междучасие в пушката и опъва яка тревница. Иначе как да си обясним халюцинациите, че за лошото ни образование били виновни "частните издателства". Другото смислено обяснение е, че някой иска да наложи тотален държавен контрол над бизнеса с учебници, да премахне свободната конкуренция и да създаде условия за корупция, разхищения и източване на средства от хазната.

Анелия Клисарова се хвалеше, че любимият ѝ български автор е Чудомир. Питам се дали е чела и разказа "Наш Пондъ" (виж по-долу). В него писателят дава изключително точна диагноза за недъзите в българското образование. Ако някой министър вкара този разказ в задължителната програма за изучаване по литература, ще остане в историята като революционер и новатор. Е, Клисарова пропусна своя шанс за вечна слава.

Наш Пондъ

ЧУДОМИР

- Когато бог иска да накаже някого, прави го учител - започна старият преподавател по история. - Това го е казал Сократ. Чуй сега аз пък какво ще ти разправя: виждаш ли го онзи там, с дългия врат, презгърбения, дето стои пред клуба? Виж го добре и слушай! Едно време този човек беше мой ученик. Преподавах му история и понеже часовете ми бяха малко, като допълнителен предмет имах и няколко часа рисуване.

Това момче тогава проявяваше едно изумително невежество въобще и беше една от най-големите ми грижи. Какво не правих, какво не струвах да го събудя - нищо не помагаше. Извадя го някой път на урок и го накарах да ми опише границите на Месопотамия, да речем. Той зашари с пръст около Галиполския полуостров, обиколи из Серското поле, мине Вардара, забучи най-после пръст някъде из долината на Шкумба и мига, мига...

...Сложих му двойки, ама си взех беля на главата. Като се заредиха, брате, баща му, майка му, леля му, един адвокат, негов сродник, един училищен настоятел, че и кметът даже ми обърна внимание! Беген бил, при лоши условия живеел, очите му били слаби, но щели да го лекуват - както-както, убедиха ме и на края на годината го пуснах да мине в по-горен клас.

На другата година, за голям мой ужас, Пондъ беше пак мой ученик. Не само това, а и партията на баща му дойде на власт и той зае видна служба в градеца.

Пристигна Пондъ мазен, ухилен и със сини очила. И още по-тъп. Мъчих го, въртях го, усуквах го дано изкопча нещо от него - не ще и не ще! Пак му писах слаби бележки за срока. Тогава пък тръгнаха околийският началник, приставът, акцизният, председателят на околийското бюро, депутатът и трима детективи. Изредиха се, знаеш, един след друг и ми дадоха да разбера недвусмислено, че или Пондъ трябва да мине, или пък аз да си замина. Мислих, мислих: четири деца имам, нито къща, нито имот някакъв, а посред зима къде да ходя?! Писах му пак тройките и се отървах временно... Като паднаха от власт, аз се окуражих отново и пак му писах двойките. Че като ме емнаха тогава: бре анонимни писма, бре клоку!...

За да не ме изкарат и людогоя, писах му пак тройки на края на годината и наш Пондъ завърши училището за голяма радост на майка си, баща си и за чест и слава на леля, свако, адвоката, настоятеля, началника, пристава, председателя на околийското бюро, депутата и тримата детективи и се изгуби от града...

- И какво работи сега?

- Не знаеш ли? Учител е. И да е това само - въздъхна старият учител, - само това да е нещастие, идогиди, ами учи и двете ми деца!

- Какво преподава?

- Как какво? История, разбира се. На мое място е. Прави-струва, уволниха ме и ми зае мястото. И понеже часовете му по история са малко, като допълнителен предмет води и рисуване!

(Със съкращения)

Бах, Рахманинов, Моцарт, Панчо Владигеров. Това са само част от класиците, чиито произведения 10-годишните Хасан и Ибрахим Игнатови от Шумен претворяват на пиано. Талантът им смайва и професионални музиканти. Децата имат загърба си десетки национални и международни награди от различни конкурси, а тази година бяха забелязани и от фондация "Димитър Бербатов". "Безспорно имат прекрасен слух и са много трудолюбиви. Истината е, че само талант не стига, нужна е много, много работа", сподели тяхната учителка по музика и пиано г-жа Маринела Маринова от СОУ "Сава Доброплодни" в Шумен. Абсолютно безвъзмездно тя с часове се е занимавала с близнаците Хасан и Ибрахим. "Това е жена с голямо сърце и е страхотен професионалист. Знае как да работи с децата, да събуди желанието за напредък у тях и да развие таланта им", не крият благодарността си към педагожката родителите на Хасан и Ибрахим.

Мира ВАЛЕНТИНОВА

„Един от любимите ми композитори е Панчо Владигеров, той самият е израснал в Шумен. Свирили сме в неговата къща музей в града. С "Рансодия Вардар" спечелихме публиката на международен конкурс в Истанбул, с нея извоювахме одобрението и симпатиите на фондацията на Димитър Бербатов" - разказва десетгодишният Ибрахим. С брат си се амбицират още повече, когато трябва да разучат по-трудна композиция. Двамата вече са съчинили 18-20 етюда и семейството им планира да ги издаде догодина в малка книжка, ако събере средства.

Ибрахим и Хасан си пазят всички награди, грамоти и отличия. Няма да забравят първия си приз - златни медали на Петия регионален конкурс "Деца на България пеят, танцуват, рисуват" и специалната награда на БНР - Радио Шумен през

април 2012 г. С "На Елиза" от Бетовен и "Турски марш" от Моцарт печелят първата награда на фестивал в Муратлъ, Турция. Започват да ваят поканите за участия, но заедно с учителката си Маринела Маринова и родителите си избират най-подходящите конкурси, за да не се претоварват прекалено и да могат да ходят на училище.

Деветото издание на Международния конкурс „Франц Шуберт" от ноември миналата година в Русе също им носи награди. Международното жури с участието на изпълнители и педагози от Австрия и България под председателството на проф. Атанас Куртев ги отличава сред участници от седем страни - България, Румъния, Австрия, Полша, Украйна, Япония и Корея. В групата до 15 години Ибрахим завоюва първо място, а Хасан - четвърто. В категорията „Клавирни дуа" на братята Игнатови е присъдено трето място. Специалната награда на конкурса е концерт във Ви-

Шуменско семейство инвестира в таланта на децата си

на на носителите на първи награди, който се осъществява със съдействието на Българския културен институт „Дом Витгенщайн" - Виена. Като носител на първа награда през септември на Ибрахим Игнатов му предстои пътуване до Виена и участие в концерт на лауреатите.

Баща им - Дениз, пръв открива таланта на децата си, като "случайно" оставя на видно място детско акордеонче, когато двамата били на 5 години. Малчуганите проявяват огромен интерес към инструмента и се оказва, че са много ритмични. Семейството на Дениз и Себиле решава да напусне делиорманското градче Каолиново, където живее по това време, за да даде по-добро образование на децата си.

Разпродават всичко и се местят в апартамент в Шумен. Каките на Ибрахим и Хасан - шестнадесетгодишните близначки Нермин и Мерлин, също са много музикални. Те обожават народните песни и също участват във фестивали и конкурси. "Любими са ми родопските и странджанските песни. Толкова дълбоки и прочувствени са, със силни послания и звук, които докосват душата. Докато ги пее, човек просто забравя всичко останало", разказва пред екипа ни Нермин. "Естествено, зарази ни баща ни. Той е гъдулар от шуменския ансамбъл и винаги ни е насочвал към музиката. От две години се занимаваме по-сериозно с българския фолклор, учим техники на изпълнение, стойка, позиция на гласа", споделя Мерлин. "В събота и неделя правим семейни концерти", смее

се Мерлин. Дениз, Хасан и Ибрахим свирят, а момичетата пеят. "В началото беше стрес за съседите, но постепенно свикнаха", признава бащата.

Сестрите обличат носии, слагат китки в косите, момчетата буквално се сливат с клавишите, а бащата като истински инициатор и дирижира, и сплотява, и създава хармония с уменията си на гъдулката. Петимата са пели и свирели по сватби, на празници и фестивали. Само майката Себиле не свири и не пее, но тя има отговорната задача да снима по концерти и конкурси изяви на голямото си и амбициозно семейство.

Десетокласничките обаче не мислят, че музиката може да ги изхранва. Надяват се да следват медицина след две години. Всъщност баща им работи като фелдшер гъдзи години в спешната по-

мощ в Каолиново, а майката Себиле е лаборант в "Каолин". Дениз е завършил "История и археология" в Шуменския университет. "Не обичам да стоя на едно място. Човек непрекъснато трябва да се самоусъвършенства и да се развива всеотдайно, опитвам се да обясня това на децата си - че с труд, много желание и себепотгаване може да се постигне много", отбелязва гордият татко.

Покрай близнаците цялото семейство заминава за Созопол в края на юли. Ибрахим и Хасан ще участват в лятната Академия на изкуствата в града по покана на проф. Мария Принц, виртуозна пианистка, която води майсторски класове в Австрия, Япония и САЩ, дъщеря на големия български композитор и диригент Константин Илиев. Тази година лятната академия стартира и

първата си благотворителна инициатива, а именно събиране на средства за поставяне на възпоменателна плоча на родната къща на композитора Лазар Николов. Идеята е тя да бъде посветена от поредица от проекти, които да обединяват хората на изкуството, миналото и настоящето и да възпитава младите таланти в дух на приемственост и на почитание към големите творци на България.

"Прекрасно е да виждаш как децата ти израстват пред очите ти и се превръщат в прекрасни личности, полезни на обществото. Истината обаче е, че рядко ни подкрепят. Община Шумен отпусна на близнаците 2000 лв. за участието им в международен конкурс. Парите обаче бяха преведени на училището им и ние така и не ги видяхме. Нямахме средства и да отидем на конкурса", разказва Дениз. Въпреки това момчетата не се обезкуражават. Докато връстниците им играят на компютъра или ритат топка навън, те свирят по 3-4 часа на ден. Мерлин и Нермин също се трудят много не само развивайки музикалния си талант, но и като залягат над учебниците по химия и биология, за да се представят успешно на кандидатстудентските изпити.

"Най-важното е да сме здрави, да сме сплотени и да се обичаме, всичко останало, което ни е нужно, Господ по един или друг начин ни го дава и сме благодарни", казва в заключение Дениз.

Акаг. Григор Велев

С акаг. Григор Велев разговаря Румен Леонидов

Днес, 150 г. след кончината на цар Фердинанд, у нас все още се повдига въпросът за пренасяне на тленните му останки в България. Какво е Вашето мнение?

- Този въпрос според мен не следва да се дискутира. Щом Георги Димитров е погребан у нас, човек, който целия си съзнателен живот е отдал на каузата на чужда държава (СССР) и е защитава чужди интереси, защо да не се погребат и цар Фердинанд в България, който по време на цялото си царуване се бори за българските национални интереси и национална кауза.

- Аргументирайте се, ако обичате...

- Нека не се забравя, че Георги Димитров ликвидира независимостта, която цар Фердинанд ни осигурява, превръщайки България в колониален сателит на СССР. След 1944 г. партията, която ръководи Димитров, организира кръвата вакханалия и извършва убийствата на над 30 000 българи, при това без съд и присъда. По указания на героя от Лайпциг се организира т.нар. Народен съд, който осъди на смърт 2750 българи, а по личното му нареждане се копира съветският репресивен апарат и се въвеждат концлагери и разселвания. И не на последно място Г. Димитров дава съгласието си да се денационализират 200 000 българи в Пиринска Македония и да се запишат като "македонци", факт, който и днес се изтъква от македонистите в Скопие.

- Тогава какъв е проблемът?

- И аз се питам това. Защо цар Фердинанд не бъде погребан у нас, след като по време на цялата си кариера е направил толкова важни неща за България, за националната ѝ кауза за обединение на българския народ, макар тя да не е осъществена. Както поради негови грешки, така и заради грешките на българския политически елит.

- Каква е ролята на Стефан Самболов при управлението на княз Фердинанд?

- Грубата намеса на Русия

С помощта на Русия свалят от власт Стамболов, най-успешният български премиер

В политическия живот на Княжество България предизвиква реакция на самозащита, начело на която застава министър-председателят Стефан Стамболов. След избора на Фердинанд Саксбургготски за княз на България начело на правителството застава Стефан Стамболов, водач на Народнолибералната партия. Правителството на Стамболов прави успешен завои в политическата ориентация на България - от Русия към западните велики сили. Усилията му са насочени да превърне България в модерна и силна държава.

- А какво предприема във вътрешната си политика?

- Правителството води целенасочена политика към търговски протекционизъм и строга данъчна дисциплина, провежда промишлено и гражданско строителство, залага на развитие на банковото и застрахователното дело, за първи път се създават здравни служби, поставя се началото на пенсионното дело. И на първо място насърчава местното производство и особено това на тъкани. Друга важна стъпка на правителството му е национализирането на железниците и превръщането им в държавна собственост...

- Каква е геополитическата философия на Стамболов като премиер?

- На първо място, защита на българския държавен суверенитет и национална независимост. Едновременно с това много активно работи за укрепване на международното положение на страната и защита на българската национална кауза в териториите, определени от Санстефанския мирен договор, но останали извън българската държава. Особено внимателно отделя на изграждането на модерна и боеспособна армия, която се обучава по модерните стандарти на армиите в Европа.

- Как реагират родните русофили на прозападния политически курс на премиера?

- Във вътрешен план Стамболов омикротворява страната, в която върлуват десетки разбойнически банди, като блокира и политическите саботажни русофили. Той въвежда и закон за печата, който

ограничава свободата на словото, но това умело се използва от най-яроостните му политически противници - русофилите.

Дейността на Стамболов е силно затруднена от русофилите, които играят ролята на пета колона на руския империализъм в младата българска държава, като организират конспирации и заговори. Затова, за да защити интересите на държавата и нацията,

- И утвърждава идеята за неделимостта на Македония...

- Върховната му цел е запазване целостта на Македония и неопускане ползновенията на другите балкански държави за подялбата ѝ. Стамболов най-категорично отхвърля предложението за подялба на Македония, което прави през 1889 г. сръбският премиер Никола Пашич, както и гръцкият премиер Трику-

то и гръцките. Едновременно с това издейства и два брата за български владии в Неврокоп и Велес.

- Дипломатът Стамболов намира разбиране от страна на бившите ни поробители, а какви са официалните му отношения с православните ни освободители?

- Въз основа на цялостната оценка на руската политика спрямо България Стамболов разкрива имперските ѝ интереси, стремящи се да превърнат България в руски протекторат. А по-късно и в евентуален плацдарм за една бъдеща завоевателна война за Цариград, Босфора и Дарданелите. Този стремеж на Русия е в пълна противоположност с българските национални интереси. Затова той не приема съвети под формата на грубо вмешателство в държавните ни дела, независимо от къде идват те. Но въпреки непрекъснатите опити на Русия да се меси във вътрешните работи на страната премиерът ни полага сериозни усилия за подобряване на отношенията между двете страни.

- Но на 6 ноември 1886 г. Русия скъсва дипломатическите отношения с България.

- Това е акт на диктат и непримиримост с противящите политически процеси в младата държава, стремяща се към държавен суверенитет и независимост. Защото Русия не може да се примири с проведения курс на независима и суверенна българска държавна политика. И тя предприема редица ходове, с които да промени управленския екип на страната. Тя често се осланя на русофилските офицерски кръгове във войската за имперските си интереси. С подкрепата на Русия през февруари 1887 г. се вдига вторият офицерски заговор, който е потушен от войските, предани на правителството.

- А как се развиват отношенията между Фердинанд и Стамболов?

- В борбата за отстраняването на княз Ферди-

нанд руската дипломация не подбери средства. На два пъти Русия прави опити чрез княз Владимир Долгоруков и граф Татишчев да подкупи Стамболов, за да организира заговор срещу княза. След като не успяват да постигнат това, решават да отстранят Стамболов, но този път чрез княз Фердинанд.

- Как става това?

- Княз Фердинанд, търсейки тайно дипломатическа подкрепа от Русия, се заема с отстраняването на Стамболов, който започва сериозно да се меси и в личния му живот. Князът използва водачите на умерената опозиция в лицето на Константин Стоилов, Григор Начович и Димитър Тончев, за да се справи със Стамболов. И след 8-годишно успешно управление Стефан Стамболов - един от най-успешните премиери на България, е отстранен от власт.

- Каква е оценката на комунистическата историография за най-успешния български премиер?

- В продължение на десетилетия по време на комунистическия режим Стефан Стамболов е бил обявяван за диктатор и враг на българо-руското приятелство. Пространно се описва как и колко е навредил на българските национални интереси. Само безродниците и служите на руските интереси в България могат да окачествят този великан на българската национална кауза едва ли не като национален предател. Непреднамереният наблюдател може да разбере, че Стефан Стамболов не е русофоб и враг на руския народ. Той изпитва най-добри чувства към руския народ и руската култура, едновременно с това той се бори срещу руската имперска политика на диктат, стремяща се да подчини българските национални интереси на руските имперски интереси. По време на управлението си той превърна България в най-проспериращата и най-динамично развиваща се държава на Балканите. Той остава в съзнанието на българските патриоти като най-ярък борец и защитник на държавната ни независимост и суверенитет, както и на българската национална кауза за обединение на българския народ.

Стефан Стамболов

премиерът на България прибегва и до силови методи. Политическият живот в страната се ожесточава поради действията на репресивния апарат срещу русофилите, заради които той е обявен от тях за диктатор.

- Стефан Стамболов е участвал в три неуспешни въстания, но това не го прави завинаги заклет революционер.

- Да, той разбира, че времената се менят и решаването на българския национален проблем трябва да се търси в контекста на политическите реалности на Балканите. Затова Стамболов вижда единствения път за решаване на глобалните национални проблеми и възможности за реализиране на българската национална кауза в дипломатията на младата държава. Той умело използва създадените от него приятелски връзки с османското правителство срещу сръбските и гръцките домогвания в Македония и Тракия.

пис през 1891 г.

- А каква е ролята на Стамболов за издигането на авторитета на Българската православна църква?

- Той успешно си партнира с Турция, за да защити българското учебно и църковно дело на Българската екзархия в Македония и Тракия.

Благодарение на Стамболов се разширява диалогът на Българската православна църква в Македония, като се използват средствата на дипломатическия натиск. През 1890 г. султанът издава два брата за български владии в Скопие, Битоля и Охрид. През 1892 г. по време на аудиенция при султана българският премиер успява да постигне промяна в статута на Българската екзархия. Успешно издейства и разрешения за разкриване от Българската екзархия на десетки български училища в тези земи. Съгласно тази промяна екзархията получава същата привилегия за българските училища, как-

Ако искате да научите повече подробности по темата, потърсете в книжарниците книгата „Българската национална кауза 1762-2012“

на акаг. Григор Велев

Изпълненията на рок групата "Епизод" не могат да бъдат сбъркани с други, защото тя пее песни по стихове на националните поети Иван Вазов и Христо Ботев. Това е единствената група с патриотичен репертоар и благодарение на това има многобройна и вярна публика. В албумите си "Мъжки песни" и "Българският бог" музикантите съчетават поезията на класици с рок музика и български фолклор. Албумът им "Нашият корени" получава и

ПАТРИОТИЧНАТА РОК ГРУПА „ЕПИЗОД“ НА 25 ГОДИНИ

международно признание - пресата в Австрия, Канада, Полша, Аржентина, САЩ и Германия дава отлична оценка на успешното съчетание

между рок - български фолклор - църковнославянски ортодокс.

В началото на 2007 г. Би Би Си обяви "Епизод" за най-качествената бъл-

гарска рок група. Издаденият преди пет години албум "Народът на Дуло" съвпада с 20-годишнината на групата, а през 2012 г. излиза "Моята

молитва" (заглавната песен е по стихотворението на Христо Ботев). В него отново са вплетени типичните мотиви от български фолклор, църковно пеене и хевиметъл. В този албум е и песента "Бащин съвет" по едноименното стихотворение на Стефан Стамболов. В албума са включени и песни по стихове на Александър Пушкин и Владимир Висоцки.

Сега групата ще отбележи своята 25-годишнина с голям юбилеен праз-

ник, който ще се проведе в продължение на два дни - на 20 и 21 юни, край езерото Панчарево. В концертите ще участват и други изпълнители и групи, които ще поздравят юбилярите, като изпълнят техни известни песни. А те самите ще изсвирят 40 свои парчета, като са подготвили и няколко музикални изненади за вярната си публика.

Концертите са с начален час 19 и ще приключат в 22 ч. За децата входът е свободен. За феновете от страната е осигурено безплатно място за палатки, както и цялата хотелска база на Панчарево. Ще бъде приготвена и тежка северняшка агнешка чорба в 800-литров казан, бира ще има в изобилие.

Организаторите напомнят на гостите от столицата, че за Панчарево има автобусна връзка от метростанция "Цариградско шосе".

КЛАСИКЪТ ЯРОСЛАВ ВЕШИН В ГАЛЕРИЯ „НЮАНС“

Ценителите на изобразителното изкуство имат прекрасната възможност да се запознаят с част от високостойностното творчество на Ярослав Вешин (1860-1915). Това е художник, оказал изключително въздействие върху българското изкуство и живописната ни школа след Освобождението. Експозицията напомня, че през 2015 г. предстои да отбележим 100-годишнина от смъртта на автора, а също и за факта, че въпреки големия си обем изкуството на Ярослав Вешин не е добре познато у нас. Голяма част от картините му днес са пръснати по света, а в българските музеи преобладават творбите му с батални сцени. Галерия "Нюанс" обаче предлага един не толкова познат ракурс върху творческото развитие на големия творец. Експозицията е специално подбрана от частни

колекции и включва художествените тенденции, характерни за изкуството на Вешин на границата на два периода от неговия живот и творчество. Показани са дванадесет жанрови сцени, създадени в Мюнхен, преди пристигането му в България, а останалите са рисувани непосредствено след това. Част от изложените платна са обявени за продажба.

Ярослав-Франтишек-Юлиус Вешин е чешки художник със словашки произход, който живее и твори в България. След дипломирането си в Мюнхен у Вешин започва да битува идеята, че славянските народи биха могли да получат своето естествено място сред останалите европейски народи единствено чрез обща взаимопомощ и културна активност. През 1897 г. по покана на тогавашния български министър на просвещението Константин Величков Ярослав Вешин пристига в България, за да преподава в новооткритото Рисувално училище в София, днешната Художествена академия. Така Вешин се превръща в един от най-значителните чужди художници, посветили живо-

та си на България. Започва да рисува различни сюжети, в които отразява битови сцени, селския труд, динамиката на градския пазар, романтичността на малко познати природни места. Едновременно с това той продължава работата си в Рисувалното училище, където подготвя десетки именити художници, сред които Никола Петров, Владимир Димитров - Майстора, Атанас Михов, Елисавета Консулова-Вазова. През 1904 г. става военен художник и така се утвърждава като родоначалник на баталния жанр в българската живопис. Повечето от най-добрите му картини от този период са показани в експозицията на Военноисторическия музей. Творбите му отразяват грозните и кървави сцени от двете Балкански войни (1912-1913), покрусата и страданието на хората през тези решителни години.

Ярослав Вешин умира в София на 9 май 1915 година. С неговата смърт завършва епохата на битовия реализъм в историята на новото българско изкуство. Но с примера на майсторската си живопис, с дълбочината на баталните си картини Ярослав Вешин създава безсмъртно художествено дело.

НАШ ПРЕВОДАЧ С ГОЛЯМА НАГРАДА В РУМЪНИЯ

Българският преводач и критик Огнян Стамболиев се завърна от Румъния с голямата награда "Опера Омниа". Отличието му е връчено в град Търгу Жиу, родното място на румънския класик Тудор Арgezи (1880-1967), където се състоя 34-ото издание на международния литературен фестивал на името на "бащата на модерната румънска поезия". Голямата награда на България е връчена за цялостното му творчество. Огнян Стамболиев, който е лауреат и на Румънската академия, получи още званието "почетен гражданин" на града за приноса си в представянето на румънската литература и култура в България.

На фестивала е представена с успех и изложба от колажи и малки пластички на проф. Иван Кънчев от Великотърновския университет, вдъхновена от творчеството на Тудор Арgezи.

Огнян Стамболиев е роден през 1947 г. в Русе. Завършил е Софийския университет, специализирал в Букурещкия. Работил е като журналист, учител, оперен драматург, библиотекар, редактор, секретар на Дружеството на преводачите. Превел е повече от 30 книги от румънски, италиански и френски автори и 60 пиеси. Автор е на книги, сред които "Нова книга за операта" и "Книга за оперетата и мюзикъла". Носител е на редица национални и международни литературни награди, сред тях и на Румънската академия (1997), представен е в различни енциклопедии както у нас, така и в Румъния, Молдова, САЩ и Великобритания.

ВАРНА

Наградиха Цветана Манева с почетен плакет

Голямата българска актриса Цветана Манева получи почетен плакет от кмета на Варна Иван Портних. Отличието е по повод нейния 70-и юбилей и приноса ѝ в развитието и утвърждаването на Международния театрален фестивал "Варненско лято".

"Цветана Манева работи със завидна енергия и себеотдаване за развитието на фестивала, за неговата устойчивост и международен престиж, за да кажем днес със самочувствие - Варна е театралният бряг на въхновението", заяви по време на церемонията директорът на "Култура и духовно развитие" Антония Йовчева.

"Няма по-голяма награда и признание от това, в продължение на толкова много години да зареждаме с въодушевление жителите на Морската столица", заяви актрисата. Тя получи и подарък, реплика на главата на тракийския бог Дарзалас - покровител на дърен Огесос.

Южнокорейци предлагат технология за обработка на отпадьци

Завод за отпадьци, който работи с иновативна биомикробна технология, да бъде изграден във Варна. Това е предложил посланикът на Южна Корея - Н. Пр. Шин Менг-хо, на среща със зам.-кмета на Варна Пейчо Пейчев.

Новата система е мно-

го ефективна откъм разходи, чрез нея може да бъде произвеждано гориво от обработката на боялка, а остатъкът е едва 10%, обясни посланикът. Той допълни, че проучва и възможностите за развитие на селското стопанство в региона.

Това е втората ни среща за по-малко от година, припомни г-н Пейчев. При предишната визита са били набелязани няколко направления за сътрудничество, които вече са в ход - в сферата на транспорта, логистиката, високите технологии и културата.

Стана ясно още, че на 26 юни във Варна ще гостуват музиканти от Южна Корея, които ще дадат символично начало на по-активното двустранно сътрудничество. По данни на посланика през миналата година страната ни е била посетена от около 50 000 туристи от азиатската държава, тази година се очаква броят им да нарасне двойно.

БУРГАС

Модерни телескопи разкриват красотата на залива

Бургазлии и гости на града могат да ползват 2 нови телескопа, монтирани при балюстрадата до Казиното и на втория етаж на Моста. От тези места се открива великолепна гледка към Бургаския залив, остров Света Анастасия, Поморие и Сарафово. Подобни приспособления има във всеки модерен туристически град.

Техниката, осигурена от Община Бургас, има елегантен дизайн, мощни лещи за дневно и нощно виждане. Специален брояч показва колко пъти е бил използван телескопът. След като се постави монетата, таймерът се стартира и блендата се отваря. Телескопът е механичен и за да работи, не са необходими батерии

или електрическо захранване. Това позволява наблюдение в детайли с обхват от 360 градуса.

БЛАГОЕВГРАД

Футболен клуб „Пирин“ набира таланти

ОФК "Пирин" ще проведе приеман изпит за оформяне на юношеските групи в школата. На 22 юни от 9:00 часа на стадион "Христо Ботев" малчуганите ще имат възможност да покажат таланта си и да бъдат одобрени за включване в отборите на орлетата в следните възрасти - родени през 2002, 2001, 2000 и 1999 г. Освен за тях ще се проведе и изпит за попълване на групите за родените през 1998 и 1997 година.

От края на лятото клубът ще използва модерната и реновирана леглова база в Спортния интернат, която доскоро

не функционираше, но вече е в готовност за приюти талантливи деца от региона. Освен новия интернат в момента се подготвя и изграждането на трети терен при базата в с. Рилци, което допълнително ще подобри условията за развитието на младите футболисти.

СТАРА ЗАГОРА

Младите хора с шанс за работа

Частни компании осигуряват около 200 работни места за младите хора от Стара Загора и региона. Това стана ясно по време на четвъртото издание на Специализираната трудова борса за младежи, организирана от Бюрото по труда в града.

В изложението участваха повече от 120 души с различни умения и квали-

ПЛОВДИВ

Световноизвестен бас с концерт в Античния театър

Великият оперен бас Паата Бурчуладзе ще изнесе концерт в България на 21 юни в Античния театър. Той пристига в България по покана на маестро Иван Ангелов, артистичен директор на OPERA OPEN - продължение на традиционните Вердиеви вечери.

Оперният артист предизвиква сензация още с дебюта си през 1985 г., когато пее редом с легендата Лучано Павароти. Впоследствие успява да покори най-престижните сцени в Европа и в САЩ.

Паата Бурчуладзе е първият грузинец, провъзгласен за принц от Руската православна църква. Артистът е посланик на добра воля на Обединените нации, УНИЦЕФ и "Commendatore" в Италия.

В програмата на предстоящия концерт са включени откъси от коронната му роля в "Борис Годунов", както и ортодоксална музика от репертоара на Борис Христов. Заедно с Паата Бурчуладзе на сцената ще се качат хористи от четири български музикални формации, както и солистите Крум Гълъбов и Ивайло Джуров. Диригенти на концерта ще бъдат Иван Ангелов и Диан Чобанов, който е музикален директор на Държавната опера в Пловдив.

Билети се продават на касата на Концертна зала, в Билетния център пред Общината, в МОЛ Пловдив и в мрежата на eventim.bg.

ЖИВОТ & ЗДРАВЕ

17 - 23 ЮНИ 2014

Настъпленето на алергиите

Алергиите са сред най-честите заболявания на съвременния човек. За съжаление броят на пациентите с различни видове алергии расте и според специалистите причина за това е начинът на живот. Можем ли да се предпазим и как да се лекуваме ще прочетете на стр. 18

Спешната помощ - възел от проблеми

Всички имаме претенции към бързината, с която идват линейките, и към професионализма на лекарите, работещи в спешната помощ. Но малко от нас наистина знаят колко тежки са проблемите там, какво е заплащането и какви са условията на труд. Ако искате да се информирате,

на стр. 23

На слънце с тъмни очила

Лятото трайно се настанява по нашите географски ширини, затова специалистите за пореден път напомнят, че слънчевите лъчи все още не са безобидни. В този брой публикуваме техните съвети, които се отнасят за зрението ни. Повече

на стр. 26

Кайсиите - вкус и здраве в едно

Безспорно кайсията има невероятен и пътен вкус, но изследванията на учените я нареждат и между най-здравословните плодове. С какво обогатяваме организма си, хапвайки оранжевите изкушения, ще разберете

на стр. 27

ЗА ПО-ШИРОКА УПОТРЕБА НА ГЕНЕРИЧНИТЕ И БИОПОДОБНИТЕ МЕДИКАМЕНТИ

Препоръките на ЕК в областта на здравеопазването за 2014 и 2015 г. към страните членки създават условия за насърчаване на реформите в подкрепа на достъпа до генерични и

биоподобни медикаменти. От общо 16 препоръки 11 се отнасят до повишаване на ефективността на разходите в здравната сфера. Показателна е препоръката на ЕК към Ирландия, в която е отбелязано, че страна-

та трябва да продължи с разработването на допълнителни мерки за по-бързо навлизане на генерични и биоподобни лекарства и използването им в по-голяма степен при лечението на пациентите. Това е чудесен пример едно-

ременно за осигуряване на ефективност и подобряване на достъпа на гражданите до здравеопазване.

Препоръки за повече прецизност на разходите за болнично здравеопазване са отправени към редица страни, като и тук повишаването на употребата на генерични и биоподобни медикаменти би гарантирало необходимата ефективност и подобряване на достъпа до лечение.

Европейската генерична асоциация (ЕГА), чийто член е Българс-

ката генерична фармацевтична асоциация (БГФарма), призовава Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребление (EPSCO) и Съвета по икономически и финансови въпроси (ECOFIN) да продължат да насърчават повишаването на употребата на генерични и биоподобни лекарства, като това бъде категорично заложено в окончателния документ към Европейския съвет за препоръките в здравния сектор през юли 2014 г.

НОВИ ПОКАЗАНИЯ НА ИНОВАТИВНО ЛЕКАРСТВО

Фармацевтичната компания Boehringer Ingelheim съобщава, че Европейската агенция по лекарствата е одобрила Pradaxa® за лечение на дълбока венозна тромбоза (ДВТ) и белодробен емболизъм (БЕ) и за превенция на рецидивиращи ДВТ и БЕ при възрастни пациенти. Медикаментът вече се използва масово за превенция на мозъчен инсулт при пациентите с предсърдно мъждене, а с новото одобрение терапевтичните му показания се увеличават.

Дълбоката венозна тромбоза и белодробният емболизъм са критични състояния: почти един от трима пациенти с белодробна емболия умира в рамките на три месеца и четири от десет пациенти страдат от пов-

торна поява на кръвен съсирек. За да бъде избегнат и да се намали този риск, е наложително да се прилага ефективно и безопасно лечение.

"Много сме доволни от препоръката за одобрение в Европейския съюз. Тя е важна крачка към разширяване на показанията на Pradaxa®, което ще спомогне медикаментът да предостави своите доказани ползи за повече групи от пациенти", коментира проф. Клаус Дуги, старши вицепрезидент "Медицински дейности" на Boehringer Ingelheim. "Чрез Pradaxa® ние целим да предложим на лекуващите лекари и на пациентите нова и удобна терапевтична опция, която същевременно е ефективна и осигурява благоприятен общ профил на безопасност."

Уважаеми столичани и гости на гр. София,

На 22.06.2014 г. (неделя) от 10:30 ч. до езерото с липите в Борисовата градина ще се проведе благотворителна разпродажба на книги, сувенири, детски рисунки и др. в подкрепа на кампанията: "Да помогнем на БЕТИ да пребори левкемията".

Двегодишната Елизабета Калоянова Димитрова страда от левкемия и сумата, необходима за нейното лечение, е непосилна за семейството ѝ.

Повече информация е налична в групата "Да помогнем на БЕТИ Help Beti" в социалната мрежа.

Предварително благодарим на всички, които според възможностите си подадат ръка на Бети в борбата ѝ за живот.

Collagen Pro-Active

"ИСТИНСКИ ЩИТ СРЕЩУ СЛЪНЦЕТО"

Вашият могъщ естествен съюзник за:

- Здравословен бронзов тен
- Стегната и млада кожа
- Бързо изгаряне на мазнините
- Успешна борба с целулита
- Жизнена и блестяща коса
- Здрави нокти

ВНИМАНИЕ:
АВТЕНТИЧНАТА БУТИЛКА COLLAGEN PRO-ACTIVE ИМА ВЕРТИКАЛЕН НАДПИС „COLLAGEN" И ХАРАКТЕРНО ЛОГО С ПРЕПЛЕТЕНИ

Pro-Active collagen с Collagen Pro-Active, красотата и здравето са начин на живот!

Търсете в аптеките!

Ексклузивен вносител за България, Румъния, Сърбия и Турция София
ж.г. "Южен Парк" 140В, ул. "Козляк", бл. 28, вх. Б, ет. 1, ап. 2+359876 876 727. e-mail: info@collagenexclusive.bg

Посетете нашата страница: www.collagenexclusive.bg Пийте Колаген за здраве и красота!

Д-р Полина ФИЛЕВА,
педиатър, ОПЛ
във Велико Търново

АЛЕРГИЯТА СИЛНО ВЛОЩАВА КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ

Алергиите са едни от най-честите заболявания, с които се срещаме днес, и всъщност представляват състояние на придобит потенциал за развитие на нежелани реакции, които са имунологично свързани. Това страдание има генетична предиспозиция, като не се унаследява точно типът на алергията, а възможността за развитие на някаква нейна разновидност. Най-често се сблъскваме в практиката си с алергичен ринит, алергичен конюнктивит, астма, екзема, уртикария, алергичен шок.

Пациентите с алергични заболявания се увеличават, особено живеещите в по-урбанизирани селища, както и във възрастта 5-7 и след 14 години - което е свързано с по-бурната експозиция на антигени, с промяната в начина на живот, защото урбанизацията и развитието на промишлеността, на транспорта внасят допълнително гразне-

щи частици във въздуха. Алергените постъпват в организма по много пътища - при вдъшване, при контакт с кожата, инжектирани, случайно при ухапване от насекомо или при прилагане на някакъв медикамент. Алергичните заболявания засягат голям процент от хората в световен мащаб, като водят до много загуби в икономически план - изпускат се работни и учебни дни, а

влошеното качество на живот прави хората нетрудоспособни.

Симптомите са остри, но някои форми като алергичния ринит например може да се сбъркат с вирусна хрема. Тъй като той е сред най-често срещаните алергични заболявания не само при възрастните, но и при децата, ще спомена накратко причинителите му. Това са домашните кърлежи (акарите), животните

и птиците, с които контактуваме, спорите на гъбите, дървесните и тревните полени, храни, някои лекарства. Алергичният ринит е възпалително заболяване на носната лигавица, което протича с обилна секреция от носа, кихане, със запушване на носа и сърбеж. Въпреки че не е животозастрашаващо състояние, важноста му се определя от ефекта върху качеството на живот, от това, че той може да имитира някои заболявания като бронхит, синусит, хрема. Всъщност едно заболяване като алергичния ринит може да доведе до бронхиална астма в по-късна възраст. А около 40 процента от алергичните заболявания при 14-годишните деца се падат на алергичния ринит.

Единственото, което може да направи пациентът за себе си, е да избягва срещата с алергена, което е изключително трудно, защото няма как да се изолира от всичко, което се носи във въздуха. Но може да се ограничи престоят на открито в периодите на цъфтеж, свободните дни да се прекарват край морето или други големи водни басейни, където вероят-

ността от разпространение на полени е ограничена, защото от влагата те натежават и се утаяват. Понякога при алергичната реакция се отделя хистамин, който е силен гразнител в организма, първата група лекарства, които използваме, са антихистамините медикаменти. Разполагаме с чудесни антихистамини от втора генерация, при които са избегнати нежеланите реакции. Такъв продукт е "Ролетра", който има изключително висок процент на резорбция, висока продължителност на полуживот, като при него са изчистени всичките странични ефекти, които се наблюдаваха при антиалергичните препарати от първо поколение - безапетитие, сънливост и т.н. Изключително удобен е и заради еднократния прием дневно. Препаратът е на таблетки от 10 милиграма и е подходящ и за деца с тегло над трийсет килограма - всъщност това е и най-многобройната ни група пациенти с обострени алергични състояния.

За контакт
с д-р Филева -
0888653755

ЕСОPHARM

Allergology

Без рецепта!

ROLETRA

Loratadine tabl. 10 mg x 10

При алергии и сенна хрема

Облекчава:

- ☒ Течащ нос
- ☒ Сърбеж и кихане
- ☒ Парене в очите

Антиалергичен лекарствен продукт без лекарско предписание за възрастни и деца над 2 години и с тегло > 30 kg. Преди употреба прочетете листовката!

ЕСОPHARM

Екофарм ЕООД, бул. "Черни Върх" 14, бл. 3, 1421 София, България
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61

A63/28.03.2013

Акад. Каменова, май не е типично дама да се захване с Вашата специалност, как я избрахте?

- Не мисля, че сред медицинските специалности има мъжки и женски. Но сред специалистите по патология дори преобладават жените. Защо я избрах? Това е наистина екзистенциален въпрос. Как ще се осъществяваш в живота - дали като повтаряш това, което е най-често, най-привлекателно и ефектно, най-престижно, или от което ще се спечелят най-много и бързо пари? Моето уважение към патологията започна от III и IV курс на студентските години. Тя стои като мост между фундаменталните и клиничните специалности. Патологията е истината в медицината, но тя се разбира трудно, защото не е на повърхността. Римляните попитали апостол Петър: "Къде е истината?". "В невидимото" - бил отговорът. Това ме привлече в патологията - търсенето на истината за същността на болестните процеси. И по-късно се превърна в част от живота ми, вече 46 години.

- Все още ли хората си представят, че патологът е специалист, който основно прави аутопсии?

- Да, все още има такива хора, дори лекари. Преди няколко години в Народното събрание се разглеждал въпросът защо се отменят задължителните аутопсии. Един от нашите известни депутати - лекар, възкликнал: „А какво ще правят горките патолози?“. Той още не беше разбрал ролята на патолога в медицината на XXI век... Всъщност аутопсиите са били незаменими, когато се е създавала медицинската наука, във втората половина на XIX в., та чак допреди 40-50 г. До въвеждането на инвазивните методи на изследване, които дадоха възможност да изучим хистологичните промени в живия човек, аутопсията единствено предоставяше достоверна и окончателна диагноза и служеше като коректор на клиничната диагноза. С днешната аутопсията изживява ролята си и остава ефективна при неясни причини за смъртта, предимно съдебномедицинските случаи. В наши дни основната дейност на патолога е поставяне на морфологична диагноза на живия човек чрез изследване на

ИЗСЛЕДВАМЕ РАКА НА МОЛЕКУЛНО НИВО

● С акад. Маргарита Каменова разговаря Петър Галев

Акад. г-р Маргарита Каменова, дм, е специалист и експерт по клинична патология с тесен профил в областта на невропатологията. Завършва медицина в София през 1964 г. Университетски преподавател до 1993 г. в Медицинска академия - София и МУ - Плевен. От 1993 г. е началник на Клиника по клинична патология, съдебна медицина и консервиране на тъкани в

УМБСМ "Н. И. Пирогов". Ръководител на база за специализация на лекари по обща и клинична патология. Автор на повече от 200 научни публикации и съавтор на учебници. Активен член и бивш председател на Българското дружество по патология, съавтор на Стандарта по патология. Председател на 11 конгреса и научни конференции по патология, съоргани-

затор и лектор в две европейски училища по патология. Член на Европейското дружество по патология и други международни медицински организации. Главен редактор и член на редакционните съвети на медицински списания у нас и в чужбина. От 2008 г. е член на Българската академия на науките и изкуствата, от 2012 г. - неин главен секретар.

Акад. г-р Маргарита Каменова, дм

биопсичен тъканен или резекционен материал. Хората започват да разбират това. Много пациенти са казвали пред мен: "Вие сте толкова важни, а ние не сме знаели това досега".

- Припомнете си случаят от Вашата практика, който е най-ярко доказателство за ролята на патолога за спасяване на живот...

- Патологът не се включва в критични моменти, напр. да възстанови живота на удавник, да извади чуждо тяло от дихателните пътища или да спаси болен в шоково състояние. Прецизната и пълна патоморфологична диагноза обаче определя начина на лечение и това е същността на целия професионален живот на патолозите. Много са спасените животи вследствие на поставена точна патоморфологична диагноза и много са спасените органи. Спомням си едно 5-годишно дете с тумор на бедрото и поставена диагноза липосарком - щяха да му ампутират крачето. При направената консултация се оказа, че ту-

морът е доброкачествен - липобластом, и ампутация не се наложи. Всяка година получавам поздравления за 7 април, вече 14 г.

- Има ли нещо, за което завиждате на колегите си в Западна Европа?

- Да, лекарите там имат авторитет и престиж, който се измерва не само с много по-високи заплати. Там пациентите не могат да си позволят да обиждат лекарите, да ги наричат "убийци" и "престъпници", а също журналисти да коментират лекарски грешки. Лекарска грешка е тази, която е призната от лекарска колегия или в съда. Друго нещо, което предизвиква професионална завист, са несравнимо по-добрите условия за изграждане в професията чрез своевременно навлизане в практиката на най-новите достижения в медицината. Тук чакаме много години за нова апаратура, нови методи, консумативи... Други са микроклиматът и манталитетът сред лекарските среди, имат стре-

Патологията е истината в медицината, но тя се разбира трудно, защото не е на повърхността

меж да получават системно обучение и усъвършенстване, без да бъдат задължавани, чувстват го като вътрешна необходимост и начин на живот. А който не е "оженен" за медицината, просто отпада. Несправедливото заплащане е силно гънещ фактор в нашата система. Във Франция например, една страна с изключително престоично положение на лекарите, разликата в заплащането на труда е 5 към 1, а тук - не ми се говори за неприлично големите разлики в заплатите на редовия лекар, който, дори със специалност, работи за 600-700 лв, и за избрани лекари с петцифрени заплати. Това не е нормално.

- Какъв е най-забележителният напредък в специалността Ви през последните години?

- Внедряването на молекулярно-патологични методи на изследване при злокачествени тумори, при инфекциозни заболявания и редица

вродени болести. Преди няколко дни проведохме Първата национална конференция, посветена на молекулярната патология в онкологията. Това е модерна и динамична интердисциплинарна наука, която проучва молекулните промени, характеризиращи туморния процес. Тази наука обединява усилията на молекулярни патолози, генетици и патолози в стремежа им да диагностицират и определят прогностичните и предиктивните фактори при туморите. Без изследването на определените дефектни, "непослушни" молекули не може да се приложи таргетна химиотерапия - цел на съвременната онкология. Развитието на патологията по принцип е свързано с приложение на нови методи. В тази наука вече не сме сами, а използваме компетенциите и методологията на сродни дисциплини, каквито са молекулярна биология, генетика, протеомика, фармакогеномика, а те от своя страна използват диагностичния капацитет на патолога.

- Хистопатологичната диагноза само за злокачествени заболявания ли е необходима?

- Наистина тя е приета за златен стандарт в туморната диагностика. Но не толкова и значението ѝ при възпаление, дегенеративни болести, съдова патология с усложненията ѝ - инфаркти и кръвоизливи, пролиферативни процеси, малформации. Всяка болест, която има морфологичен субстрат, може и трябва да се диагностицира от патолога. Наскоро имах пациент, опериран за мозъчен тумор, но изпратеният материал показа исхемичен мозъчен инфаркт. Представете си само радостта на този

човек! И огромната разлика в терапевтичното поведение. Диагностичната практика на патолога изобилства с разнообразни тъканни увреждания от всички органи.

- Казват, че патологията и анестезиологията са най-дефицитните специалности, какъв е начинът да се привлечат млади хора към тях?

- Посочените специалности са едни от първите, при които се отбелязва недостиг, и то главно поради недооценяването на техния труд в екипната дейност. Но за съжаление този процес се разширява, засяга все повече специалности и е свързан с общото недооценяване на лекарския труд. Страна, в която не се ценят крепителите на здравеопазването на нацията, не може да просперира. А младите специалисти, не само патолози и анестезиолози, могат да се задържат, ако у нас се прави модерно здравеопазване от европейски тип, ако има ред, правила и справедливост. Дългоочакваната реформа в здравната система все още чука на вратата, но ние не ѝ отваряме.

- Към какво са насочени в момента професионалните Ви интереси?

- Най-много ме интересуват злокачествените тумори като извънредно динамични, хетерогенни структури, създаващи предизвикателства за точна диагноза и изискващи нови изследователски и диагностични техники. Сега съм насочила усилията си към иновационните технологии в диагностиката на туморите на нервната система и тези в детска възраст. Ако ми стигне времето, ще обобща резултатите от дългогодишната си диагностична и консултативна практика с акцент върху трудните за диагноза тумори и подхода за правилното им диагностициране. Но това, което винаги ме е изпълвало с удовлетворение, е да предавам моя опит на млади колеги, поели трудния път на патологичната наука, и да работя за издигането на авторитета на моята специалност - клиничната патология.

ПРОФ. ВИРХОФ:

Илияна АНГЕЛОВА

Диагнозът астма се поставя все по-често в наши дни. Науката още няма ясен отговор кои са отключващите фактори, но има интересна хипотеза, казва пред CredoWeb проф. Кристиан Вирхоф от Университетската клини-

ка на Росток. Там той ръководи отделението по пневмология и интензивна медицина, а само преди дни бе гост-лектор на Конгреса на Българското дружество по белодробни болести в София. Тезата е, че имунната система на децата, дори на новородените, не е била достатъчно в контакт с бактерии. Ли-пополизахаридите, про-

АСТМА И ХОББ ЧЕСТО СЕ ПРИПОКРИВАТ

● Точната диагноза е важна за успеха на терапията

дукт при разпада на бактериите, стимулират имунната система, обучават я кои са правилните "врагове". Тогава тя губи желание да реагира прекалено активно на потенциални алергени. Ако детето обаче расте в прекалено чиста среда, имунната система губи външната си ориентация и става свръхчувствителна към алергените.

Диагнозата астма се поставя лесно при млади хора с алергии или сенна хрема. Установява се еозинофилия в периферната кръв, има положителна реакция при тестове за алергии, пояснява проф. Вирхоф. По-трудно е при възрастни пациенти, които пушат от давна или пък имат съпътстващи заболявания като сърдечна недостатъчност или друго белодробно забо-

ляване. Трудна е и при съвсем малки деца, защото там често има бронхиолити. Често не може да се разграничи ясно дали е астма, или са често повтарящи се вирусни инфекции.

При възрастните пациенти има и още нещо, което затормозява поставянето на точната диагноза - понякога те имат едновременно астма и хронична обструктивна белодробна болест (ХОББ). "Ако човекът е пушил повече, тогава изглежда, че е по-скоро ХОББ. Диференцирането на диагнозата има значение за терапията. Пациентите с ХОББ не реагират много добре на инхалаторните глюкокортикостероиди, нуждаят се повече от бронходилататори, дългосрочно действащи бета-агонисти или дългосрочно действащи мускулни агонисти,

антихолинергетици. Тези медикаменти не действат при астма. Ако на астматиците например се дадат дългосрочно действащи бета-агонисти без кортикостероиди, има вероятност дори да им се навреди. Затова е важно да се изясни дали в заболяването има компоненти на астма", коментира проф. Вирхоф.

В съвременната медицина все повече се говори за ACOS - това е синдромът на припокриване между астма и ХОББ (Asthma-Chronic Obstructive Pulmonary Disease Overlap Syndrome), казва професор. Той обаче смята, че формулирането на ACOS е лоша идея, защото така лекарите вече не се занимават интензивно с мисълта дали става дума по-скоро за астма или по-скоро за ХОББ, а казват - ами това е синдромът на припокриване! Трябва да се види - ако става дума за дългосроч-

шен пушач със стеснени дихателни пътища, с белодробен емфизем, раздуване на белия дроб, то тогава е ХОББ. Ако има необратими промени в дихателната функция, еозинофилия, по-рано астма, лекувана с кортикостероиди, тогава в диагнозата преобладава астмата, посочва проф. Вирхоф.

Има редица нови проучвания, които дават надежда за ново лечение. Говори се много за моноклонални антитела, които действат срещу еозинофилията, но и срещу интерлевкин-4 или интерлевкин-13. В близко бъдеще обаче няма да се променят очакванията за повлияване от терапията. При децата, както и преди, може да се прогнозира съществено подобрение, но за възрастните няма дългосрочни проучвания.

Още за белодробните заболявания четете в credoweb.bg.

Гергана СТОЯНОВА

Масовно проучване за разпространението на хипертонията при младите хора стартира в Плевен тази есен. Това обяви проф. Снежана Тишева по време на научната конференция на кардиолозите, която се проведе на 6-8 юни в града. Темата на форума беше посветена на "Горещите точки в диагностиката и лечението на артериалната хипертония".

Инициативата за проучването е на Българската лига по хипертония съвместно с Медицински университет - Плевен.

"Идеята ни е провокирана от последното Европейско ръководство, в което един от фокусите е хипертонията при младите хора. Тя е изключителен проблем, който е доста актуален и за България", каза пред CredoWeb проф. Тишева.

Тя поясни, че ще бъ-

ПРОФ. СНЕЖАНА ТИШЕВА:

ЗАПОЧВА МАЩАБНО ПРОУЧВАНЕ ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ХИПЕРТОНИЯТА ПРИ МЛАДИТЕ

дат изследвани пациенти от 18 до 55 г., като ще се акцентира както върху началото на хипертонията, развитието, рисковите фактори, така и върху ранните усложнения, които не били добре изследвани у нас.

Проф. Тишева подчерта, че заболяването често преминава без симптоми и се открива случайно при профилактични прегледи. Затова идеята е да се направи връзка с предприятия и учебни заведения в града, където да бъдат извършени скринингови изследвания.

"Ще работим също с общопрактикуващите

лекари и с вече известните млади хипертоници, като целта ни е да обхванем и нови групи. Имаме отлично подготвен екип от млади специалисти, които лично ще ръководят", допълни проф. Тишева.

Според нея няма яснота защо в България хипертонията се развива в толкова млада възраст и дали само наследствеността е фактор, или има и други отключващи елементи. В световен план изследванията, направени при възрастни пациенти, били много повече, докато за младите не било правено специално

проучване.

Проф. Тишева заяви амбицията си да утвърди Плевен като един от водещите центрове за изследване, лечение и превенция на артериална хипертония.

Тя препоръча на младите хора да се информират относно своята фамилна обремененост и поне веднъж годишно да измерват артериалното си налягане дори да нямат данни за хипертония. Успоредно с това редовно да ходят на профилактични изследвания на масите в кръвта, да спортуват и да се хранят здравословно.

Проф. Снежана Тишева е ръководител на Катедра "Кардиология, пулмология и ендокринология" при МУ-Плевен, началник на Първа клиника по кардиология в УМБАЛ "Д-р Георги Странски" в Плевен, член на Европейското кардиологично дружество и на борда на Българската лига по хипертония.

CredoWeb партнира активно на научните дружества и популяризира достиженията им, представени на конгреси, симпозиуми и други форуми. Чрез платформата

представителите на съответната специалност научават горещите новини от симпозиумите, четат интервюта с най-интересните лектори и получават

презентациите на учениите. В този брой ви предлагаме част от интервюто с проф. Иван Миланов, председател на Българското дружество по неврология и изпъл-

нителен директор на УМБАЛНБ "Св. Наум", по повод Националната конференция по неврология в Златни пясъци с участието на повече от 800 специалисти.

ПРОФ. ИВАН МИЛАНОВ:

ЛЕЧЕНИЕТО НА МИГРЕНАТА Е ПО-УСПЕШНО И ПО-ДОСТЪПНО

Лиляна ФИЛИПОВА

Проф. Миланов, не зачестяват ли много неврологичните форуми? Сравнително скоро беше конгресът, сега правите национална конференция. Има ли какво значимо да си кажете? С какво юнската среща в Златните пясъци е по-различна?

- В неврологията непрекъснато излиза нова информация. Преди правехме конгреса по неврология веднъж на 4 години, след това започнахме веднъж на 2 години, а сега сме решили вече да го правим ежегодно. За целта променяме устава на дружеството. При съвременния информационен поток това е неизбежно.

Конференцията събира близо 90% от българските специалисти. Тя застъпва всички нови моменти в неврологията. За първи път имаме толкова значими лектори. Сред тях са най-големият авторитет в областта на множествената склероза проф. Коми, най-големият специалист по Паркинсонова болест, експрезидентът на Европейската асоциация по главоболието проф. Фабио Антоначи. За нашите невролози е много важно да си свърят часовника. За дружеството е ценно да популяризира дейността си в европейски план.

- Има ли напредък в лечението на главоболието?

- Когато говорим за това, трябва да разграничим различните видове. Главоболието може да е инцидентно - свързано с промяна в кръвното, с психическо напрежение. В 10% от случаите може да се дължи на мозъчен тумор или други болести. Когато човек отиде на

● **Терапията при множествена склероза трябва да започне максимално рано. Вече има и хапчета**

лекар, трябва да се изключи подобна причина с ядрено-магнитен резонанс.

Вън от това говорим за мигрена, главоболие от стрес и клъстерно главоболие. В последните години има съществен напредък в лечението на мигрената. Тя засяга 18% от жените и 9% от мъжете, което е много. Поразява предимно млади хора - започва към 14- или 21-годишна възраст. Нас-

ледствено заболяване е - обикновено се предава от майка на дъщеря. Пристъпите са много тежки, всеки от тях вади пациента от строя за 2 дни. Те са средно 3 в месеца, което означава общо 6 дни неработоспособност. Все още има хора, злоупотребяващи с аналгетици, но като че ли все повече са тези, които се обръщат към невролог и получават специфични и профилактични

медикаменти, лекуващи пристъпите и намаляващи честотата им. Има достатъчно добри и за едното, и за другото. Вече не са и толкова скъпи. Преди 20 години една таблетка за лечение на пристъп струваше 10-15 лв, сега 3-4 таблетки са 10 лв, което е поносимо.

Главоболието, свързано със стрес, е много масово. Засяга около 40% от хората. Обикновено стига главата като каска. Не е толкова силно, човек е работоспособен, но много сериозно се влошава качеството му на живот. При него също има медикаменти за лечение на пристъпа, както и профилактични, които се приемат в продължение на 1 година. Те са от групата на антидепресантите.

- Антидепресантите не са ли нож с две остриета?

- В българското възприятие антидепресантите са нещо страшно, защото не се прави разлика между тези със зелена рецепта и останалите ан-

тидепресанти. Хората се страхуват да не се пристрастят, което е абсурдно.

- Лекува ли се вече най-силното главоболие?

- Тнар. клъстерно (гроздовидно) главоболие, което е и най-рядко - засяга 0,5% от мъжете. Нарича се така, защото пристъпите се групират около зимното и около лятното равенство. Никой не знае защо. През декември и април-май пациентите са с ежедневни пристъпи. В някои държави дори се обсъждаше идеята, ако пациент извърши престъпление по време на такъв пристъп, да има смекчаващи вина отбелязвания, защото главоболието е много мъчително. По време на пристъп пациентът изпада в ярост, променя се настроението му, губи самоконтрол. Има случаи на домашно насилие и т.н. Тук за съжаление няма много ефективни медикаменти.

- Какви са новите тенденции в битката с множествената склероза?

- Новата концепция е, че лечението трябва да започне много рано. Преди бяхме възприели стра-

тегията да изчакаме да се получи втори пристъп и тогава да започнем терапия. Но сега тя отпадна като несъстоятелна. Смята се, че, макар да е автоимунно заболяване, множествената склероза много бързо прераства в дегенеративно, за което няма лечение. Ако навреме потиснем автоимунния процес, който е възпаление, ще можем да предотвратим последваща дегенерация.

Другото ново при множествената склероза е създаването на хапчета за перорална терапия, което е голямо облекчение. Доскоро лечението беше само с инжекции. В България вече го има един от медикаментите, сигурно и другите ще влязат скоро. Много е важно да се определи редът, в който да се включват медикаментите за множествената склероза, защото те са различно активни. Това трябва да се случи тази година.

Още за новостите в неврологията, коментирани на форума - в пълния текст на интервюто на www.credoweb.bg.

Стоматологът г-р Стела Ненова отвори специална тема за настоящи и бъдещи майки в CredoWeb

Твърдението, че всяка бременност унищожава по един зъб или че детето извлича калция от зъбите на майката и те рухват, е напълно остаряло и абсолютно невярно, казва г-р Стела Ненова от Дентално студио "Артиста". Провокирана от големия интерес на бъдещите майки, наскоро стоматоложката отвори в CredoWeb специална тема за денталното здраве по време на бременност.

Д-р Ненова обяснява, че ако бременната жена не приема нужните количества калций,

ЖАБУРКАНЕ СЪС СОДА ПРЕДПАЗВА ЗЪБИТЕ ПРЕЗ БРЕМЕННОСТТА

това ще окаже негативно влияние по-скоро на зъбите на детето, отколкото на самата майка. По думите ѝ през бременността има повишено количество рискови фактори за развитие на кариес, които са малко известни и рядко обсъждани.

"Основната причина, разбира се, е некачествената устна хигиена. Друг реален рисков фактор обаче са гагенето и повръщането, които силно повишават киселинността в устата. Киселините са тези, които деминерализират зъбите и довеждат при лоша орална

хигиена до кариес, а в големи количества, дори и при добра хигиена - до ерозия на емайла", обяснява г-р Ненова.

Тя препоръчва на бременните да изплакват устата си с разтвор от вода и сода бикарбонат след всяко повръщане и гагене. По думите на специалистка една супена лъжица сода в чаена чаша вода служела идеално за неутрализиране на киселинността.

Жена, която е решила да има дете, трябва предварително да провери състоянието и здравето на своите зъби. Ако обаче бременността е непла-

нирана, още с нейното установяване трябва да отиде на стоматологичен преглед.

"Всеки дентален проблем може да се лекува по време на бременност, но най-добрият период е второто тримесечие. При спешност могат да се правят и рентгенови снимки, като за целта се ползва специална оловна престилка", категорична е г-р Ненова.

Д-р Стела Ненова очаква вашите въпроси по тази и други теми на профила на Дентално студио "Артиста" в credoweb.bg.

От какво най-често страда черният дроб и безкрайни ли са ресурсите за възстановяване на този уникален с пречистващата си функция орган? Какво препоръчват клиницистите, които всекидневно се срещат с чернодробните болести? На въпросите ни отговаря д-р Снежана Неделчева, гастроентеролог в Първа МБАЛ, София.

РЕДОВНОТО ПИЕНЕ НЕМИНУЕМО УВРЕЖДА ЧЕРНИЯ ДРОБ

Внашата болница при всички лежачо болни с чернодробни заболявания - говорим за цирози най-често - те са възникнали или на базата на хепатит, или на хронична злоупотреба с алкохол. Нямам точни числа, но според наблюденията ми вторите са доста повече. Тъй като черният дроб е лабораторията на организма - там се преработва

всичко, което човек приема, - алкохолът като токсично вещество действа пагубно на хепатоцитите (чернодробните клетки). Времето е важен фактор в развитието на болестта - в дебелите книги пише и практиката го доказва постоянно, че дори и малки количества алкохол, приемани редовно, с годините за дължително водят до увреда на черния

дроб. Има значение, разбира се, и метаболизмът на конкретния организъм, ензимите, преработващи алкохола. Много е индивидуално всичко. Имала съм пациенти, които са пили много големи количества - литър и повече - в продължение на много години, преди да развият чернодробна цироза. Има и такива, които казват (това, естествено, няма как със сигурност да се провери), че са пили системно по не повече от 100-200 грама концентрат и са стигнали до това състояние за сравнително кратко време. Т.е. независимо от количествата алкохол и системността на пиене с течението на годините увреда в различна степен настъпва.

Често се задава въпросът дали в склонността към неразумна и прекомерна консумация на алкохол има роля наследствеността. Има, но по-скоро не генетична е връзката, а заради атмосферата в семейство, в което се пие и това е всекидневие. Не е стопроцентово правило, но децата на такива семейства са също пристрастени към алкохола. Възрастовата граница на редовно консумиращите постоянно пада, а броят на жените в тази категория е почти равен с този на мъжете. Това сочат наблюденията на потърсилиите наша помощ - все пациенти, които вече имат сериозни оплаквания.

Тук искам да се спра на другата причина за чернодробната цироза, а именно вирусния хепатит В и С - те протичат без симптоми, дълго се живеят с тази инфекция, докато се стигне до момент на декомпенсация и чернодробна цироза със съответните признаци - отоци по крайниците, пожълтяване. При лечението първо и основно условие е пълното спиране на алкохола. Това даже не се коментира. Но нещата невинаги стават така, както съветваме пациентите. Пак е много индивидуално, зависи и от тип на нервна система, и от семейното възпитание, ако щете. Имате пациенти, които изпълняват нашите препоръки, променят начина си на живот и дълги години ги наблюдаваме с компенсирана чернодробна цироза, чувстват се добре. Естествено, увреждането не е обратимо, но успяваме да ги поддържаме и стабилизираме достатъчно добре. Има обаче и пациенти, които не ни слушат, продължават по старому и затъват... и за тях няма спасение. Тези, които са вече с алкохолна болест, зависимост, те имат и абстинентни прояви - и физически, и психически. Понеже тук, в болницата, не може да си набавят алкохол, понякога абстиненцията ги води до буйства, налага се да викаме психиатри, психолози, да се прилагат медикаменти, които да потиснат това състояние.

При чернодробна цироза, но и въобще при всички заболявания на този орган едни от основните медикаменти, които използваме, са хепатопротекторите. С тях започваме лечението при всеки чернодробен проблем. Доста продукти има, ние работим с някои от тях, които в болницата се прилагат венозно. След изписването препоръчваме домашно лечение с хепатопротектор, като то продължава доста дълго. Доволни сме от "Хепасейв", добрият ефект се констатира при контролните прегледи. Препаратът се приема средно 3-4 месеца по 1-2 капсули на ден. Той подпомага оттичането на жлъчния сок, има регенериращо действие, а противовъзпалителният му ефект също не е за пренебрегване.

КОГАТО ИЗБИРАШ ХЕПАТОПРОТЕКТОР

Съдържа 125 мг силимарин като чист екстракт и Витамини В₁, В₂, В₆ и В₁₂

Съдържа 300 мг екстракт от корени на Picrorhiza kurroa

ЕС©PHARM

Екофарм ЕООД, бул. "Черни Върх" №14, бл. 3, 1421 София
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61

Масовата представа у нас за работата на спешните медици през последните години се формира от няколко хитови сериала, сред които най-ярък безспорно беше американският "Спешно отделение". След десетата серия дори учениците започнаха "да разбират" от дефибрилация, интубация, сатурация и други сложни думички, леещи се на килограм от докторите и сестрите във филма. Всяка вечер виждахме загържани парамедици, които с риск за живота си спасяваха пациенти и ги доставяха в противошоковите зали на чикагската болница, където за броени минути им правеха всички възможни лабораторни и образни изследвания, та дори и сложни операции директно в приемното отделение. Със сигурност телевизията повиши общата представа за медицинската професия, но доста хора не направиха разлика между фикция и действителност. А особено българската е много далече от видното на екрана.

И така, къде са основните проблеми на спешната помощ с български адрес и защо възелът е толкова заплетен?

Мотивация, условия на труд и заплати

Значителна част от лекарите в спешните центрове са все още там по някаква професионална и емоционална инерция. Работата им е станала като дрога, от която трудно можеш да се откажеш. Млади лекари идват рядко и бързо си отиват, защото така и не се направи реална възможност да специализират, докато дават дежурства с линейките. Заплатите са направо смешни за работата, която вършат. Тя е физически тежка, професионално сложна и отговорна, емоционално изтощителна и, както се

ЗАЩО НЕ ИДВА ЛИНЕЙКАТА, ИЛИ КЪДЕ СЪБЪРКАХМЕ

оказва напоследък, неблаготворна и опасна. Не знаеш къде отиваш, на какво ще попаднеш, няма ли да те нападнат и руаят. И отгоре на всичко медикът от бързата помощ се оказва крайният виновник в очите на пациентите и техните близки за всички гафове, пропуски и недоумици в системата. Защо е закъсняла линейката, кой и кога е предал повикването от 112 на 150, защо липсват лекарства и пособия... Да не говорим, че наистина тежко болните пациенти няма кой да ги пренесе в легнало положение по етажите на блоковете с безумно тесни асансьори. Просто за това никой не е мислил. И се оказва, че 45-килограмови лекарки трябва да влачат носилки или да разчитат на случайни хора за помощ.

Възможност за постоянна квалификация

Няма стройна система, по която работещите в спешната помощ да преминават обучения за новостите в областта. А и липсва реално време за такъв "лукс". При условие че на повечето места броят на екипите е в пъти по-малък от необходимото, лекарите едва могат да използват годишната си отпуска или болнични. Продължаващата квалификация

изисква време, средства, перфектна организация. Никой не се занимава с това на гържовно равнище. Няма стандарти и пари, обученията се дължат на енергията на неколцина отдадени на спешната медицина ентузиастичности. При това положение няма как обществото да разчита на истински професионален подбор на спешните медици. След като няма задължителни курсове и след това някакъв тип проверка на знанията, се оказва, че системата приема всеки, заявил желание да работи в нея, само и само бройката да е заета. Все още повечето лекари са много опитни, но това едва ли ще остане така занапред.

За парамедиците

Съмнително е дали те са решение в българските условия. На Запад и в САЩ хората викат линейка основно при катастрофа, травма, пожар,

загуба на съзнание. И съответно парамедиците (в екип от двама или трима) са добре обучени как да действат в такива ситуации. Те могат физически да пренесат пациента, да го превържат, да спрат първоначално кръвоизлива, да поддържат дишането и сърдечната дейност до спешното отделение. У нас огромната част от повикванията са за влошени хронично болни пациенти, при които само лекар може да се ориентира в пъзела от запущените здравословни проблеми, невзимани редовно лекарства и неспазван никакъв режим на хранене и живот. В България лекарите от спешната помощ основно са натоварени с функциите да правят домашни прегледи и в някакъв обем изследвания, да овладяват с лекарства и инжекции тласъка на заболяването, да изписват рецепти. Сравнително рядко обективното състояние налага хоспитализация.

При парамедиците това е невъзможно. Те няма как да преценяват дали едни болки в корема например са от безобидно естество, или са признак на остро опасно заболяване. И ще трябва да карат всички в болниците. А тук идва другият проблем - че нашето здравеопазване не е предвидено за такъв тип спешна помощ. Ние нямаме толкова много общопрофилни спешни приемни отделения с триаж за преценка, изследвания и т.н. Т.е. ако се премине на варианта с парамедици, цялата го-болнично-болнична система трябва да се настрои на такъв режим, което изисква значителни средства.

Неосигурените

Обществена тайна е, че малцинството, плащащо здравните си осигуровки, издържа лечението на мнозинството неплащащи. И ако за планов преглед или операция вече никой няма да те приеме, без да си платиш в брой или да внесеш поне някаква минимална сума от десетки пропуснати здравни вноски, всеки може и вика спешна помощ, когато прецени, че не му е добре. И такова поведение не само се приема от обществото и медиците, но всеки опит за разграничаване на спешно от неспешно състоя-

ние и отказ от посещение на адрес, който очевидно не е за спешна помощ, води до скандал. Вярно е, че парите не могат да са определящи кой да оцелее в критична ситуация. Но също така е вярно, че ако няма бърза и неотменима имуществена санкция за напразни повиквания, истински нуждаещите се ще продължават да умират нелепо. По света линейката винаги идва, но ако си я разкарал напразно или си без осигуровка, след това няма мърдане от солена глоба.

Допълнителна застраховка

Вариант за изход от зациклянето в спешната помощ (поне в частта ѝ посещение на линейка по домовете) е тя да се финансира чрез отделна вноска. Да е ясно от общата здравна осигуровка каква част е за издръжката на спешните центрове и подsigуряването на линейка при нужда. Като за бедните и безработните вноската да плаща гържавата. Защото в момента на хартия всички сме равни пред здравните услуги, но се оказваме равни в невъзможността гържавата да ни подsigури адекватна спешна помощ. Освен това никак не е излишно да се регламентира и допълнително доброволно здравно застраховане (осигуряване) в тази сфера, което да се разработи при ясно регламентирано публично-частно партньорство. Отново ще звъним на общия спешен телефон, но когато там установят, че сме застраховани, спокойно ще могат да насочат професионален екип от спешен център, работещ със съответния здравен фонд. (ЖД)

Медик Транс Асист
Специализиран медицински транспорт от врата до врата в София, страната чужбина

Можете да поръчате линейка с екип за пренасяне на болни на телефон: 02 49 69 000; 08 89 12 69 00; или чрез имейл: office@lineikata.bg

• медицинско осигуряване на спортни и обществени събития, тийм билдинги, "зелено училище"

Гарантираме квалифицирано обслужване и достъпна цена

Нашата услуга включва:

- изпращане на екип на посочен от вас адрес
  - сваляне и качване на пациента по етажи с носилка, независимо от това дали има асансьор
  - качване и превоз на пациента, на негови близки, на необходим багаж
  - сваляне на пациента и завеждане до посочено лечебно заведение и кабинет
- Линейката разполага с необходимата апаратура

Електронните цигари стават все по-популярни в Европа. Във Великобритания те се продават от 2005 г. и това предизвиква горещи дебати в парламента. Най-накрая депутатите приеха закон, разрешаващ употребата на електронните цигари в затворени пространства, където пушенето на тютюневи изделия е забранено. Две години по-късно електронните цигари се появиха и в САЩ и тяхната популярност също предизвика вълнения; Комисията за контрол на лекарствата и хранителните вещества забрани вноса им и заяви, че според тестовите електронните цигари са "наркотично средство". Новозеландско научно изследване обаче установи, че съдържащите се в тези цигари канцерогени и токсични вещества са в нищожни количества и в пъти под увреждащите нива. Проучването смята цигарите без тютюн за по-безвредна алтернатива на тютюнопушенето. Въпреки това съседна Австралия напълно ги забранява. През 2008 г. Световната здравна организация изрази становище, че електронните цигари не трябва да се обявяват за натурално средство за спиране на цигарите, и настоя всички компании да прекратят рекламите с подобно твърдение.

ЕЛЕКТРОННИТЕ ЦИГАРИ СА ПО-МАЛКОТО ЗЛО, НО НЕ СА БЕЗВРЕДНИ

Най-разпространените модели е-цигари имат приблизително същото количество никотин като обикновените. Затова ползите и рисковете от употребата им са предмет на редица изследвания. Поради сравнително скорошната поява на устройството проучванията са все още в начален етап. Законите за употребата и продажбата на електронни цигари варират широко и дебатите по темата

продължават.

Американската асоциация на общественото здравеопазване поддържа продажбите на електронни цигари за възрастни, защото съществува възможност да се спаси животът на половината от осемте милиона пушачи в Съединените щати, които според статистиката в противен случай ще умрат от свързани с тютюнопушенето заболявания през следващите двадесет години. Асоциацията обаче е против

продажбите на малолетни и непълнолетни и препоръчва на официалните здравни власти да прекласифицират електронните цигари като тютюнев продукт.

Американската асоциация по белодробни болести е загрижена, че продажбата на е-цигари с аромат на захарен памук и дъвка може да доведе до трайно пристрастяване на младежите към никотина. Асоциацията призова американските здравни власти за незабавна регулация на тези продукти. Нейният председател Харолд Уимър отбелязва, че са необходими още изследвания за възможните здравни последици от пушенето на електронни цигари. Поръчаните от Американската асоциация за общественото здравеопазване първоначални лабораторни тестове на дъбе от най-масовите марки електронни цигари и 18 различни пълнители откриха следи от токсични химикали, които предизвикват рак, включително и едно вещество, което се използва като антифриз.

Асоциацията за общественото здравеопазване е много обезпокоена от уверенията на компаниите производители, че електронните цигари помагат на пушачите да се откажат от вредния навик. Тя не е одобрила електронните цигари като ефикасен метод, който може да помогне на пушачите, и настоява за федерален закон, забраняващ подобни реклами, докато здравните власти не установят, че тези цигари са безопасни и ефикасни.

Всъщност има научни данни, че електронните цигари са ефикасно средство за спиране на тютюнопушенето. С тяхната употреба стотици хиляди американци са се отказали от порока или са намалили броя на цигарите, които изпушват. Въпреки тези данни много сдружения на противниците на тютюнопушенето се противопоставят на електронните цигари чисто идеологически. Според тях било невъзможно да се повлиява поведението, което наподобява тютюнопу-

шенето. Те подчертават, че с електронната цигара по никакъв начин не се премахва условният рефлекс на пушача, а това е съществена част от пътя към тоталното отказване от тютюневия дим.

Според професора по общественото здравеопазване Майкъл Сигъл от Бостън друго предимство на електронните цигари е, че те не тровят пасивните пушачи. Американската асоциация на общественото здравеопазване би трябвало да признае електронните цигари като законен продукт и алтернатива за милиони пушачи, които не са успели да се откажат от тютюнопушенето с наличните методи. Просто е необходима регулация, за да има сигурност, че тези продукти са безопасни и че са произведени по съответните стандарти за контрол над качеството.

Отказването от цигарите е много трудно и затова трябва всички алтернативи на тютюнопушенето да бъдат изследвани, посочва професорът по психиатрия Ендрю Стрейсър от Медицинския университет от Пенсилвания. Той отбелязва, че пушачите реагират различно на електронните цигари. Голяма част от тях ги съчетават със стандартни цигари. Според проф. Стрейсър най-сериозни поражения върху организма ще понесат хората, които избират да комбинират пушенето на електронни и на обикновени цигари, защото те поемат вредните вещества и от двете. Никотинът е пристрастяващо вещество и затова е редно към електронните цигари да се приложи някакъв вид регулация. Стандартите, по които те се произвеждат, трябва да бъдат приети, така че пушачите да бъдат правилно информирани за количеството на съдържащите се в тях никотин и други вещества. Важно е и да има правила за предотвратяване на подвеждащи реклами и етикети. (ЖД)

Хранителна добавка

Urocomfort

Благоприятно повлиява
функцията на пикочните пътища

ЕСОPHARM
Food supplement
Urocomfort
Комплексна формула, включваща
ЧЕРВЕНА БОРОВИНКА
Д-МАНОЗА И
КОПРИВА
60
жълтеникави капсули

Урокомфорт при уроинфекции

ЕСОPHARM Бул. "Черни Врх" №14 бл. 3, 1421, София, България.
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61

Доц. Гиров, колко разпространено е заболяването, познато като "разширени вени", и с какви причини е свързано?

- Искам да подчертая дебело, че това е едно социалнозначимо заболяване. Преди 5-6 години правихме национално изследване и се оказа, че 40% от населението над 18 години в една или друга степен има хронична венозна болест (както се казва заболяването). Разширените вени са само един от симптомите му. На първо място като причина бих поставил наследствения фактор. Хора, които в рода си имат болни от разширени вени, са уязвими в много по-голяма степен. От друга страна, условията на труд и живот предразполагат тези генетични фактори да се развият. Сред негативните неща, които ни донесе модерното време, е, че хората не се движат достатъчно - седят в колите, в офиса 8-10 часа. Други, които работят пък прави, са предразположени към разширени вени, особено ако и генетичният фактор е налице. Хората, които работят седнали непрекъснато, на всеки час могат да отделят 5-10 минути да станат, да се пораздвижат. Работещите дълго прави могат да поседнат, а защо не и да намерят възможност да вдигнат краката за 5-10 минути. Това действа много разтоварващо на венозната система на долните крайници.

- **Защо обичайно проблемът се явява в единия крак и какви са първите сигнали?**

- По-често се появяват разширени вени на левия крак заради анатомична особеност - там където тазовата артерия минава над вената, се получава притискане и то е предпоставка за задръжка на кръв надолу. Човек трябва да

СРЕЩУ РАЗШИРЕНИ ВЕНИ - ДВИЖЕНИЕ И НАВРЕМЕННА ТЕРАПИЯ

● С доц. Кузман Гиров, началник на Клиниката по съдова хирургия и ангиология към ВМА - София, разговаря Галина Спасова

Доц. Кузман Гиров

обърне внимание още при първите симптоми - когато почувства тежест в краката, особено в края на деня.

разширени вени с различна големина - от 2-3 мм до дебелина на палец. В трети стадий има вече оток, той задължително се появява един-два часа след като пациентът стане. В четвъртия стадий се променя цветът на кожата, тъй като с течение на времето и с развитието на заболяването част от кръвните клетки излизат в подкожието, разпадат се там, предизвикват възпаление и отначало светлокафяво, после тъмнокафяво до черно оцветяване на кожата. И тя е силно предразположена към развитие на рани, от най-малкото разчесване или травма се отварят трудно заздравяващи рани. И ако не се лекуват, продължават с години. Не искам да кажа, разбира се, че ако човек има малки метлички на 25-30 години, задължително ще стигне до рани, но има риск, ако се съберат няколко фактора.

- **Полът фактор ли е?**

бременната матка притиска вените в малкия таз, получава се кръвонапълване във вените. Искам да успокоя младите жени, че обикновено до шестия месец след раждането голяма част от вените възвръщат тонуса си. Каквото е останало след шестия месец, трябва да се лекува.

- **Какви са основните подходи?**

- Първо искам да кажа, че е голяма грешка самолечуването с хранителни добавки. Заболяванията се лекуват с лекарствени средства, защото техният ефект е предвидим, знаем как трябва да се дават, в кой стадий и когато лекарят ги е предписал, той носи отговорност за лечението, което провежда. За хранителните добавки не мога да кажа, че лекуват. Нека не бъда разбран грешно, изобщо не съм против народната

медицина. Аз съм хирург, лекуваме такива рани, за които споменах, и ние препоръчваме да се правят примерно бани със смрадлика вместо с калиев перманганат, защото тази народна рецепта действва. Но лечението категорично трябва да се провежда с лекарствени препарати, доказали своята ефективност. Тнар. венотоници имат за задача да повишат тонуса на венозната стена, да намалят възможността кръвните клетки да излизат в околните междуклетъчни пространства. Вено-тоничните медикаменти имат своето място от нулевия стадий на заболяването до лечението на рани. На нашия пазар има десетина медикамента, като един от най-ефикасните е Детралекс. С него има най-дълъг опит - вече 22 години.

Пациентите го описват и като тъпа болка, усещане, че краката им са като на помпани. Всичко това показва, че нещо с венозната система не е наред. Заболяването има няколко класа. При нулевия не се виждат разширени вени, няма капиляри, просто има оплаквания от "тежки крака", от дискомфорт в края на деня, крампи през нощта. При първи клас има малки разширени капилярчета, тнар. "метлички" или "паячета". Във втори стадий има видими

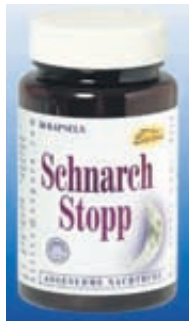
ПОДАРЕТЕ СИ ЗДРАВЕ С ПРОДУКТИТЕ НА ФАРМАБИОН ПЛЮС ЕООД

За здрави кръвоносни съдове и правилно кръвообращение "ЕЛДА - РУТИН капсули x 60" на Espara GmbH, Австрия

считава четири от най-мощните природни средства, прилагани при проблеми с кръвоносните съдове - екстракт от елда (гречка), екстракт от див кестен, рутин и магнезий. Прилага се успешно при напукани капиляри, разширени вътрешни и външни вени, хемороиди, тромбоза и трудно заздравяващи рани, възникнали в резултат на нарушено кръвоснабдяване; за активизиране на кръвната циркулация и лимфния дренаж на венозната система; за увеличаване еластичността на стените на вените и нормализиране на кръвоснабдяването; за премахване на напрежението и чувството на сърбеж и изтръпване; за облекчаване на отоците, болките и спазмите в краката; за предотвратяване кръвонасяданията и ускоряване резорбцията при синини и натъртване.

При хъркане, неспокоен сън, лошо възстановяване, преумора

Най-честите причини за поява на хъркане са затлъстяването, употребата на алкохол, успокоителни и хипнотични препарати, възпалението на дихателните пътища и синусите. **"СТОП НА ХЪРКАНЕТО капсули x 50"** на Espara GmbH, Австрия е балансирана природна комбинация от калций, растителни екстракти от бял бърз, евкалипт, бял равнец, киселец, шипка, сминдух, ехинацея, Кайенски пипер и ензимите протеаза и алфа-амилаза. Продуктът препяства прекаленото отпускане на мускулите на небцето, езика и гърлото по време на дълбок сън, проявява противовъзпалителен, противомикробен и противоалергичен ефект и осигурява спокоен сън и възстановяване, облекчава дишането и съдейства за изчистване на жилавите секрети от носа и околоносните кухини.

Безплатно измерване на костната плътност (остеоденситометрия на пета) за жени над 65 години.

Само с предварително записване на тел. 02/9839494 и 0885 542 079 или на регистратура. Адрес на ДКЦ „Асцендент“: София, ул. „Бачо Киро“ 47

За информация се обърнете към вносителя: "ФАРМАБИОН ПЛЮС" ЕООД, тел. 02/9532601, www.pharmabion-plus.dir.bg

Д-р Димитров, какви са съветите Ви за запазване на доброто здраве на очите в началото на лятото?

- Независимо дали човек има някакви проблеми с очите и зрението, категорично препоръчвам носенето на качествени истински слънчеви очила. Пряката ярка слънчева светлина е вредна за очите! Смята се, че една от причините за макулната дегенерация, свързана с възрастта, е именно дългогодишното излагане на слънце без предпазни средства за очите. През последните години фалшивите слънчеви очила са по-малко, но въпреки това съветвам хората да си ги купуват от специализиран магазин, а не от случайни сергии. Тъмните очила трябва да се носят не само по време на ваканция на морето, но и в града, и в планината. През този сезон има и още една опасност - в момента въздухът е наситен с различни растителни алергени, поради което хората с установени алергии трябва да приемат съответните медикаменти под формата на таблетки или на очни капки. Не трябва очите да се разтъркват,

НЕ КУПУВАЙТЕ ГОТОВИ ОЧИЛА ОТ СЕРГИЯ

● С д-р Цветомир Димитров, специалист по очни болести, изпълнителен директор на Първа МБАЛ - София, разговаря Камен Здравков

Д-р Цветомир Димитров

особено с мръсни ръце!

- Увеличават ли се в момента конюнктивитите?

- Да, наблюдаваме повече пациенти с вирусен конюнктивит, който често е доста упорит. Понякога се наслаждава и бактериална инфекция на окото. Всяко зачервяване, секреция и сърбеж в очите и клепачите трябва да стане повод за

посещение при очния лекар. Не бива да се прибегва към самолечение на тези състояния.

- Оправдават ли хората, които си купуват готови диоптърни очила от сергия?

- Става въпрос за изключително порочна практика! Това, че с помощта на някакви очила в момента виждаш по-добре, не е гаранция, че

корекцията на зрението е правилна. Не е толкова елементарно да се изпишат очила. Преди това трябва да се направи пълен очен преглед, защото зад влошеното зрение може да стоят и други причини освен чисто рефракционни аномалии. А когато очилата са предписани от лекар, те пак не трябва да се купуват готови от сергия, а да се направят от опитен оптик. Той ще съобщи какви рамки са подходящи и ще измери коректно междуочното разстояние.

- Кое е най-коварното очно заболяване, което може да доведе до загуба на зрението, без човек да се усети?

- Ако трябва да правя своеобразна класация по коварност, бих поставил на първо място глаукома. Особено когато тя засяга само едното око, често другото компенсира общото зрение и в

един момент пациентът с ужас установява случайно, че не вижда изобщо от едната страна. Има една максима, която за съжаление е много точна - че каквото вземе, глаукомата не връща назад. В големия процент от случаите заболяването е без болка и без каквито и да е признаци. Точно затова е важно всеки периодично да проверява състоянието на очите си при офталмолог.

- Ако се установи навреме глаукома, може ли да се стопира процесът?

- Медицината доста напредна в тази област. Още няма дефинитивно лечение, но дълги години може да се съхрани зрението така, че човек да живее нормално. Това изисква навременна диагноза, правилно лечение, упоритост от страна на пациента и стриктно спазване на предписанията на лекаря.

- Опасни ли са за зрението внезапните кръвоизливи в окото, при които човек изведнъж установява, че бялото на очите е станало червено?

- Когато става въпрос за повърхностен кръвоизлив, той не е толкова опасен за зрението, а по-скоро е сигнал, че има проблем със сърдечно-съдовата система. Такива кръвоизливи най-често се получават след внезапно повишение на кръвното налягане. Друга причина, макар и рядко, може да бъде предозиране на лекарства за разреждане на кръвта. Но такъв кръвоизлив изисква освен очен преглед и консултация с кардиолог.

- Докъде стигнаха възможностите за лечение на катарактата?

- Това е областта на най-голям напредък в очната хирургия. Постоянно се усъвършенстват оперативните техники и вече проникваме в очната ябълка през все по-малки отвори. Операцията е миниинвазивна, прави се в рамките на едnodневната хирургия, а заедно с подмяната на помътнялата леща се решава и проблемът с диоптрите, защото новата леща се подбира така, че да коригира конкретно зрението на съответния пациент.

ПЛАСТИРИ ВМЕСТО ХАПЧЕ ПРИ ТЕМПЕРАТУРА, ОБЛЕКЧЕНИЕ ПРИ МИГРЕНА И ОТОК

Медицинските пластири със специален гел - **KOOL PATCH**, могат бързо да охладят челцето на всяко дете, пламнало от високата температура. Изключително са подходящи при много неприятните фебрилни състояния при пеленачета, за всяко бебе. Те са много лесно, ефективно и практично решение за облекчаване на всички симптоми, свързани с тази проява на различни болести.

Фебрилните състояния са много чести при малките деца и понижаването на телесната температура е особено важно, особено при деца под 3 години.

Високата температура обаче в много случаи се оказва тежък за преодоляване и сериозно усложняващ състоянието проблем и при много възрастни хора. Решението и тук може да дадат пластирите **KOOL PATCH**.

Те са чудесно помощно средство за справяне и с неразположението и отока след имунизация. Тогава е препоръчително пластирът да се постави два часа по-рано на мястото, където ще се направи инжекцията.

Охлаждащите лепенки със специален гел имат много добър облекчаващ и релаксиращ ефект и при главоболие, мигрена, зъбо-

бол, изкълчвания, пренапрежение, локални слънчеви изгаряния и прегрявания, махмурлук, отоци, навяхвания на мускули и стави.

Имат свойството да намаляват и страданията при гагене, причинени от грип, сутрешно гагене при бременност или странични ефекти от химиотерапия. Също така могат да помогнат на дамите по-лесно да понесат топлинните вълни и потенето при симптомите на менопаузата. Страдащите от безсъние също намират тези пластири за облекчавачи.

Тайната на лепенките **KOOL Patch** е в гела им, съдържащ над 70% дестилирана вода, глицерин и ментол, който е напълно безвреден. Глицеринът задържа водната маса върху лепенката, тя поема топлината от кожата и водата бавно се изпарява. Продължителният охлаждащ ефект пък се дължи на свойствата на ментата. Гелът има добър контакт с кожата благодарение на това, че е покрит с дишаща хидрофилна марля от нетъкан текстил. Пластирите се предлагат отскоро в още един вариант - **KOOL Patch MIX**, с аромат на мента, екзотичния плод пау-пау и на бонбони, и са особено подходящи за деца.

Lactagyn®

- Lactobacillus acidophilus
- Lactobacillus rhamnosus
- Lactobacillus delbrueckii subsp. bulgaricus
- Streptococcus thermophilus

Богат източник на млечнокисели бактерии.

Подходящ при всяко преходно нарушаване на баланса на вагиналната микрофлора.

Възстановява и нормализира естествената микрофлора след прием на антибиотици.

Живи лактобацили
Съхранява се в хладилник

ЕСОPHARM

Екофарм ЕООД, бул. "Черни Върх" №14, бл. 3, 1421 София, България
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61

Доц. г-р Димитър ПОПОВ

Кайсията определено принадлежи към най-вкусните плодове, които по удивителен начин съхраняват в себе си животворната слънчева енергия и предоставят огромен брой ценни за човешкия организъм нутриенти. Нежната месеста част съдържа около 11% (в отделни случаи до 13%) въглехидрати, протеини (0,9%), липиди (0,1%), растителни фибри, органични киселини, както и невероятен набор от антиоксиданти, витамини и минерали.

Измeждy въглехидратите преобладава захарозата (около 60%), а останалата част се разпределя между глюкозата, фруктозата, сорбитола, шуклина, декстрините и нишестето. По съдържание на органични киселини (1,4 г/100 г) кайсията заема място между помелото и портокалите. Сред органичните киселини преобладават ябълчната (70%) и лимонената киселина, допълнени от незначителни количества янтарна, малонов, оксалова, салицилова и хлорогенова киселина. Нежната, почти кремообразна консистенция на зрелите кайсиеви плодове в значителна степен се обуславя от съдържащите се в тях (около 2,1%) фибри, половината от които съставляват пектинови вещества, а останалата част - целулоза и хемицелулоза. И въпреки че те не се усвояват от организма, тяхната роля за доброто му функциониране е огромна. Установено е например, че те понижават всмукването в червата на т.нар. бързи въглехидрати и мазнините, спомагат за свързването и извеждането от организма на редица вредни вещества - жлъчните киселини, холестерола, тежките метали и различни токсини. Поради способността си да задържат значителни количества вода, повишавайки чувствително своя обем, те

подобряват перисталтиката и проходимостта на стомашно-чревния тракт

и противодействат на появата на тъй неприятния и мъчителен запек. Антикancerогенният им ефект, в частност - срещу рака на дебелото черво, също е до-

КАИСИИТЕ - ЖИВОТВОРНИЯТ ДАР НА СЛЪНЦЕТО

казан. Неслучайно растителните фибри получиха прозвището "метла", измитаща всичко, което замърсява и затруднява човешкия организъм. Оранжево-червеният цвят на кайсията се дължи на съдържащите се в нея каротеноиди - главно бета-каротен и ликопен, които са мощни антиоксиданти. По съдържание на бета-каротен (до 3 мг/100 г), който в организма се трансформира във витамин А, тя е истински шампион сред плодовете наред с мангото и пъпеша. Освен предпазването на клетките от стареене витамин А има съществена роля за здравето на очите, в това число и за нощното виждане, за доброто състояние на кожата, косата и ноктите. Установено е, че този червен пигмент има изъвено антиканцерогенно действие, особено срещу рака на простатата. Кайсията е богата и на редица други витамини - В₁, В₂, В₃, В₅, В₆, В₉ (фолиева киселина), С и Е, които участват в огромен брой процеси в човешкия организъм, свързани с метаболизма, клетъчната енергетика, нервната и мозъчната дейност, имунната защита и т.н., и т.н. По съдържание на витамин С (5-15 мг/100 г) тя е сходна с прасковата, крушата и гроздето.

В кайсията се съдържат и други вещества с изъвено антиоксидантно действие - т.нар. флавоноиди, сред които преобладават кверцетинът и

те трябва да се превърнат в любимия плод на хипертониците.

Независимо от наличието на много и полезни за организма вещества кайсиите са нискокалорични (около 42 ккал). В ядките им се съдържат от 35 до 60% масло, което по състав не отстъпва на бадемовото. Неговите лечебни свойства се използват повече от 2000 години. Основната му част

Най-вероятно кайсиевото дърво произхожда от Централна Азия - от района на планинския масив Тянь Шан на територията на Китай. Съществуват свидетелства, че китаеците са вкушали и ползвали лечебните свойства на кайсията преди повече от 5000 години. Според свидетелства на учениците от древността Плиний Стари и Диоскорид, както и на поета Колумела, кайсията е пренесена във Вечния град от Армения, откъдето се разпространява из цяла Европа. Очевидно с този факт следва да се обясни латинското наименование на това растение - *Prunus armeniaca*.

изокверцетинът. Кверцетинът е жълт пигмент, който също способства за характерния цвят на кайсията. Освен с мощен антиоксидантен ефект той се отличава и с противовъзпалително и антиалергично действие, защитавайки както дихателната, така и храносмилателната система. Неслучайно кайсията се препоръчва при респираторни проблеми и заболявания на стомашно-чревния тракт. Кайсията е истинска съкровищница на редица минерални вещества, които имат изключително благоприятен ефект върху жизнения тонус на човешкия организъм - калий, калций, магнезий, желязо, мед, цинк, кобалт, манган, сребро, бор, флуор, йод, фосфор, селен и др. Поради изключително високото съдържание на калий (315 мг/100 г) кайсиите имат особено благоприятно въздействие при сърдечностъдовите заболявания, особено при сърдечна недостатъчност и аритмия. Много полезни са и за пациентите с бъбречни заболявания.

Благодарение на високото съдържание на магнезий кайсиите способстват за трайно понижаване на кръвното налягане, ето защо

(91%) съставляват мононенаситените - омега-9, киселини (57%) и полиненаситените - омега-3 и омега-6, киселини (34%).

Качественото кайсиево масло се получава по метода на студено пресоване и в него преминават още редица ценни нутриенти - фосфолипиди, витамини, минерали, ензими и пр. В ядките на кайсията беше открито наличието и на гликозида амигдалин, който стана повод за особено ожесточени спорове в научните среди. Те бяха провокирани от твърдението на американския биохимик г-р Ернст Кребс, че амигдалинът (получил наименованието витамин В₁₇) помага за предотвратяването и лечението на раковите заболявания. Чрез незначително изменение в молекулата на амигдалина г-р Кребс получава препарат, наречен лаеотрил, който успешно изпитва в продължение на две десетилетия върху широк кръг пациенти. Своето откритие ученият прави, след като изучил хранителните навици и здравния статус на хора от различни райони на света. Д-р Кребс бил буквално смаян от жиз-

неността и дълголетие-то на малкия народ хунза, обитаващ едноименната долина на Хималаите, в чието меню влизали главно пресни и сушени кайсии, кайсиеви ядки и кайсиево масло. Шокиращ за учения бил фактът, че в продължение на 900 години в този народ не било регистрирано нито едно раково заболяване. Според защитниците на тезата за лечебното действие на амигдалина разковничето е наличието в раковите клетки на значително количество от ензима бета-глюкозидаза, под чието действие се освобождават двете изключително токсични съставки на амигдалина - бензалдехид и циановодород, които унищожават раковите клетки. По щастливо стечение на обстоятелствата в здравите клетки съдържанието на този ензим е сто пъти по-ниско, освен това в тях се съдържа и ензимът роданаз, който инактивира циановодорода.

Твърди се, че тези, които изяждат 7-10 (не повече!) сурови кайсиеви ядки дневно, няма никога да се разболеят от рак.

В кайсиите е налице идеално съчетание между удивителен вкус и изключително полезни и лечебни свойства, което е пристоно на много малко плодове на Земята. В този смисъл те са истински животворен дар на слънцето.

gpopov_bg@yahoo.com

МОЩНА ПОДКРЕПА ЗА ЧЕРНИЯ ДРОБ

Артишок (Cynara scolymus) - 200 mg,
Бял трън (Silybum marianum) - 80 mg,
Глухарче (Taraxacum officinale) - 30 mg,
Холин битарат - 100 mg,
Инозитол - 40 mg,
D, L - метионин - 40 mg,
Витамин В₆ - 1 mg.

Кога се използва HEPADIET?

HEPADIET е подходящ в случаи на токсични чернодробни увреждания вследствие употреба на алкохол, лекарства или неправилно хранене. Може да се използва при пациенти с хронични възпалителни заболявания на черния дроб. Особено подходящ е за намаляване нивото на холестерола и забавяне процесите на атеросклероза. Има ефект и при пациенти с нарушено храносмилане.

Употребяване за употреба:

2 до 3 таблетки дневно с течност.
Опаковка: 45 таблетки в блистери
Хранителна добавка,
не е лекарство.
Система за гарантирано качество:
Норма ISO 9001

Производител: ESI s.p.a. Италия
Изключителен представител за България „Лим Фарм“ ЕООД
02 943 11 38, GSM 0888 222 343, www.limpharm.com

ЯБЪЛКОВИЯТ ОЦЕТ РАЗКРАСЯВА ОТ ГЛАВАТА ДО ПЕТИТЕ

● Киселата погривка унищожава мазнини и сваля килограми

Тина БОГОМИЛОВА

Ферментираният сок от ябълки дарява здраве и младост. Още Хипократ препоръчвал ябълковия оцет за унищожаване на бактерии и микроби, древните египтяни лекували инфекции, индийците - рани, римските войници утолявали жажда, а Клеопатра пазела тънка талия и гладка кожа.

Всички полезни вещества в ябълките отиват и в оцета. В киселата течност има много ценни за здравето минерални вещества, микроелементи, аминокиселини. Богата е на витамини А, В₁, В₂, В₆, В₁₂, С, Р. Съдържа фосфор, калций, магнезий, калий, флуор, сяра, силиций, желязо, манган, мед, селен, цинк, натрий, фосфор, хлор, бор...

Народната медицина залага на ябълковия

оцет за купича болешки. Сваля кръвната захар, лошият холестерол и високото кръвно. Укрепва сърцето, подобрява кръвообращението и имунната система, помага за здрави кости и нерви. Лекар при настинка, главоболие, инфекции, екзема, разширени вени, хронична умора. Приписват му чудотворна сила

за много болки, но не и за стомашни. Там по-скоро вреди, а не помага.

Киселата погривка е всепризнат унищожител на мазнини и килограми, тъй като стимулира обмяната на веществата и чисти токсините. Преди столетие американският лекар Джарвис препоръчва пиенето

суприн на гладно на чаша вода с по една лъжица мед и ябълков оцет. И сега това е всеизвестен трик за отслабване и прочистване на организма.

Ябълковият оцет не само лекува и вталява, но и разкрасява - от главата до петите.

Киселата течност възстановява естествения баланс на рН на кожата, овлажнява и я подхранва. Лицето се обтрива с памучен тампон, напоен с ябълков оцет, като се избягва зоната около очите. Може да се добави и към домашни маски с хума или студени билкови отвари. Ябълковият оцет чисти кожата от мръсотията и мастните натрупвания, разтваря грима, дезинфектира. От разреден с вода едно към десет се получава тоник за лице, с който кожата може да се обтрива веднъж дневно. Пилинг маска се получава от по една лъжица мед, сол и оцет. Двеминутен масаж с тази смес е достатъчен за сияйно лице.

За мазна кожа четири супени лъжици оцет се смесват с по две мед и овесено брашно. При суха кожа се забъркват по една лъжица оцет, сметана, мед и един жълтък. За чувствителна ябълковият оцет се смесва с малко

Рецепти за домашен ябълков оцет:

Домашният ябълков оцет се приготвя дълго, но гарантира напълно натурален и качествен продукт. Най-полезният оцет е този, който се консумира с утайката. Оцетът почти винаги образува гъба, това е част от процеса на ферментация. Колкото по-дълго отлежава, толкова по-кисел става. Ферментацията отнема поне 2 месеца, а при по-ниска температура и повече.

Първи вариант: Ябълките се измиват и се почистват от дръжките и изгнили части, ако има. Не се белят, сърцевината и семките не се отстраняват. Смилат се на ситно или се рендосват. Оставят се в голям съд на топло за около 40 дни. Съдът не се затваря плътно, може да се покрие с марля или тензук, трябва да има достъп до въздух. Всеки ден се разбърква. Готовата смес се прецежда и полученият оцет се оставя още 30-40 дни да престои и да се утаи.

Втори вариант: Приготвя се по гореописания метод с тази разлика, че се добавя подсладена с мед вода. Тази рецепта е подходяща за по-студени дни или когато ябълките не са много сладки. Ако има оцетна гъба от предишен натурален ябълков оцет, може да се добави в новия. Или да се сипе малко от стария оцет, за да се ускори процесът.

Трети вариант: Нарязаните плодове се заливат с гореща вода. За 1 кг ябълки са нужни 300 г мед или 200 г захар и 100 г мед. След като във водата с ябълките се добави подсладителят, трябва да престои 10 дни в помещение с температура 20-30 градуса. Необходимо е два-три пъти всеки ден да се бърка с дървена лъжица. След това се прецежда, течността се пресипва в подходящ съд с широко гърло. Остава се за месец в помещение с температура също 20-30 градуса.

Четвърти вариант: Ябълките се изчистват и настъргват, заливат се с топла вода. На всеки литър вода се прибавят по 100 г захар, а за ускоряване на ферментацията - по 10 г мая за хляб и 20 г сух черен хляб. Съдът се оставя на тъмно място при температура 25-30 градуса. Кашата се разбърква 2-3 пъти дневно с дървена лъжица. След десетина дни се прецежда и към всеки литър получен сок се слагат по 100 г захар. Гърлото на съда се покрива с марля и той се оставя на топло място за около два месеца.

вода и овесена каша.

Подмладяваща маска за всеки тип кожа се прави, като към настъргана краставица се добавят зехтин, жълтък и оцет. Чудесен домашен крем се получава от равни части ябълков оцет и зехтин.

Пъпки и черни точки се изпаряват, ако три намачкани ягоди се накиснат в чаша ябълков оцет за два часа. При акне ябълковата течност се смесва със зелена хума.

Кожата на тялото се хидратираща и подхранва, ако във ваната се прибави чаша оцет. Полезно е и гъбата за баня да се потопи в разрежданата течност. Оцетът се просмуква през кожата, регулира кръвообращението и глади целулит. Киселещата ванна помага и след слънчево изгаряне, а може изгорелите от слънцето телеса да се натрият с ябълковия разтвор. Народната медицина го препоръчва и при ухапване от насекоми.

Ферментираният оцет избелва зъбите, както и пожълтелите от много лак нокти. Премахва и неприятната миризма от прекомерно изпотяване, както и гъбички по ноктите.

Ябълковият оцет прави чудеса с косата. Помага ѝ да стане по-блестяща, регулира рН на скалпа, премахва пърхота, почиства добре и лекува косопад. Но не е подходящ за боядисани коси, тъй като може да отмие цвета.

След като се измие с шампоан и балсам, косата се изплаква с разтворен във вода оцет. Може и да се добавят по две супени лъжици ябълков оцет към шампоана веднъж седмично.

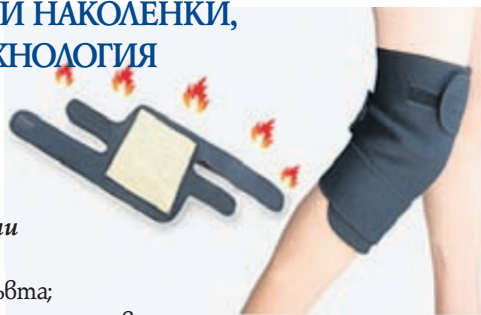
При косопад загрятият на водна баня ябълков оцет се втрива в корените и се нанася на цялата коса за около час под найлонова шапка. С разтвор за 15 минути два пъти седмично изчезва и пърхотът.

Ябълковият оцет е еликсир, но трябва да е истински - 100% чист. На етикетата не трябва да присъстват никакви Е-та. Ако има утайка на дъното на бутилката, това е знак за истински оцет. Няколко пъти по-скъп е от обикновения и може да се намери в диетичните магазини. Продава се и на хапчета като хранителна добавка.

И както навремето римляните утолявали жажда, и сега, смесен с мед и вода, е чудесна освежаваща и здравословна напитка в жегите.

СЛОЖЕТЕ КРАЙ НА БОЛКИТЕ В КОЛЕНЕТЕ РЕШЕНИЕТО: ТУРМАЛИНОВИ НАКОЛЕНКИ, ЯПОНСКА ТЕХНОЛОГИЯ

Благодарение на инфрачервеното излъчване наколенките осигуряват резултатна лечебна топлинна терапия за всички видове артрити и артрози на коленните стави.

Д-р Станимир, ОПЛ, София

Много мои пациенти вече възвърнаха подвижността си и забравиха за болките. Просто трябва да се носят постоянно и резултатите са чудотворни...

ЗА ПОРЪЧКА:

0897 72 10 10

0889 72 10 20

0877 72 10 40

www.bg-terramagica.com

- нормализират циркулацията на кръвта;
- отстраняват болката от студ, влага, измръзване, от промяна на времето;
- облекчават симптомите на преумора на ставите;
- премахват напрежението в мускулите, болки и схващане в коляното;
- помагат при отоци и отпадналост на долните крайници, при артроза на колянната става, при възпаление и износване;
- помагат при шипове в коляното, при болки и спазми в мускулите на прасците и бедрата;
- облекчават невралгии и мускулни спазми;
- препоръчват се при разширени вени на долните крайници и при разтегнати връзки в областта на коленете;
- ускоряват зарастването на кости при фрактури. Особено подходящи за хора със заседнал начин на живот и при активно спортуващи.

Цена 49 лв. + безплатна доставка!

Петра е едно от най-фотогеничните места на света и декор на култови филмови сюжети като "Индиана Джоунс и последният кръстоносен поход". Уникалното съчетание тук е на природни дадености и невъобразими сгради, изсечени директно в розовия пясъчник. Грабва ни от първата минута, защото е много по-просторна от представителните ни представи и обхождането пеша спокойно може да отнеме 2 дни.

Няма някой да не знае за Петра - древното съкровище в днешна Йордания, наричан от Плиний Стари до наши дни "столицата на набатейците". Повечето искат да отидат да го видят, някои са имали този шанс, но преживяването тук е госта по-грабващо и вълнуващо от това на много други силно преекспонирани туристически обекти по света.

Някога Петра (от гръцки - камък), градът от розово-червеникав варовик, е имал късмет да се зароди в естествено защитена планинска долина на източния склон на Уади Араба, където са се пресичали важни търговски пътища към Газа на запад, Басра и Дамаск на север, Ейлат на Червено море и през пустинята - чак до Персийския залив. Керваните, натоварени с коприна, подправки и скъпоценни камъни, спирани да почиват тук, а заместващите се местни търговци плащали за строежа на още и още забележителни сгради. С развитието на морските превози градът постепенно западнал и бил изоставен от жителите си, за да бъде открит за съвременниците ни от швейцарския изследовател Йохан Буркхарт през 1812 г.

Дали Петра всъщност е Села от Стария завет? Подобие в описанията има, но никой не може да потвърди със сигурност. Реални са само храмовете, гробниците и жилищата в скалите, както и феноменалната напоителна система, с която някогашното семитско племе създава изкуствен оазис сред пустинята. Водомери, канали и цистерни били изградени така, че хем да предпазват града от наводнения, хем да осигуряват непрекъснат

приток на прясна вода за поддържане на живота тук. Поселението съществувало от III век пр.Хр., а през I век от новата ера блестяло с няколко хиляди постройки сред цъфтящи градини и имало 30 хиляди жители.

За заника на Петра допринася и мощно земетресение през 363 г., което разрушава половината град и той никога не се съвзема наново: през VII век арабите го сварват напълно обезлюден. Размахът и мащабите на строителството надскачат и най-смелия полет на нашето въображение. Петра наистина си струва да е в списъка на местата, които пътешественикът

трябва да види, преди да умре.

Археологическият обект е само на няколко часа от столицата Аман или от морската красавица Акаба, много достъпен и удобен за визита. Не напразно през 2010 г. посетителите му гонеха 1 милион души. Е, оттогава са намалели до над 600 хиляди годишно, но то е заради политическата нестабилност, която все още клати района.

Отблясъците и цветовете на пясъците в пустинята са невероятното красиви и се менят с всяко поместване на слънцето и облаците по небослона, а заобикалящите варовикови форми са непогрешаемо живописни. Докосването до Петра започва в началото на тясната клисура, наричана простичко Сик, която сега е единственият вход към древното поселение. Отвесните, високи десетки метри скали, някога естествено са го защитавали от завоеватели. Времето сякаш спира и всички влизаме в кожата на хората, минавали от тук.

След около двайсетина минути сякаш пещерата

Петра - мираж на отминала цивилизация

на Али баба се отваря и през процепта виждаме така наречената Хазна, макар че това название на сградата е лепнато случайно. Липсата на каквито и да е писмени свидетелства от онова време прави разкриването на истинското предназначение на постройките загадка. Чувстваме се точно като Индиана Джоунс, направил свое епохално откритие.

Много прецизна лазерна техника преди време започна лека-полека да разкрива, че

фасадите на Хазната и на Манастира

(двукратно емблематична сграда в Петра) са изсечени в скалата от горе надолу. За каменогелците е била спускана стабилна платформа, така че те могли да изравняват и оформят уникалната фасада. Арките, сводовете,

колоните и всичко останало са прецизно симетрични и класически, по каноните на гръцката и римската архитектура. Постепенно зад фасадите се издълбавали вътрешните помещения, които вероятно служели за градски събрания и религиозни ритуали. Разкрило се още, че под сегашното ниво на улицата в пясъците и при двете сгради има поне един етаж с погребални камери. Пред по-мащабния от Хазната Манастир (в другия край на града и до който се стига по над 800 стъпала) е имало и олтар, което води учените към идеята, че и двете постройки са имали религиозен характер.

Легендата за мястото, където фараонът е скрил своите съкровища, е изгубила лоша шега на великолепната Хазна: всякакви иманяри се опитвали да пробият стените и да разрушат красивата деко-

ративна ваза над купола, надявайки се, че в нея има златно съкровище. Под сградата вече са открити следи от погребения на царски особи и функцията ѝ като мавзолей е потвърдена.

В Петра има още стоици внушителни фасади, изсечени в скалите, римски амфитеатър, останки от византийска църква с красива цветна мозайка, пазари, храм на Крилатия лъв и други неразкрити

скални гробници - от набатейския и гръко-римския период.

Атракциите за туристите са много: от безплатния превоз от входа до началото на сука (е, няма да се разминете без няколко динара за бакшиш) до

„грим“ от Червената скала.

Местният ни гид Ибрахим (с вид и маниери на Джон Дип в "Карибски пирати") нанася върху скулите ми розовия прах, който е настъргал току-що от стената. Против съм, че прави точно това, което е забранено за посетителите на каменния град, а по-нататък шоуто става още по-неудържимо. Камеларите са готови на всичко, за да ангажират туристите - като това да подхвърлят на камила кутия безалкохолно, а тя да я пробие със зъби и да я изпие. Млади момичета ни пресрещат със запазената си марка - гедгани от стъклца, керамика и оцветени камиски кости, а младежите - с "изгодни антики" и албумчета със снимки. Пускат в действие дърпане, подвикване, римувани оферти - само за да те отделят от групата и да отвориш портмонето. На място си струва да пиенете чай с бедуините, които населяват скалните домове на Петра от праисторически времена до наши дни.

Текст и снимки
Бойка ВЕЛИНОВА
www.bonboniera.bg

ПОЛЕЗНО ИНФО

Археологическият комплекс на Петра е част от Световното културно наследство на ЮНЕСКО и едно от Новите седем чудеса на света. Обектът е достъпен от 6 сутринта до 6 вечерта през лятото и от 6 сутринта до 4 следобед през зимните месеци. Входният билет струва 90 йордански динара (към юни 2014 г. - около 90 евро) за туристи от чужбина, които нямат резервирани нощувки в Йордания. За чуждестранни туристи с нощувки цената е съответно 50 динара за 1 ден, 55 за два дни и 60 за тридневен билет. По-голямата част от приходите се използват за археологически разкопки и поддържането на обекта. Всички деца до 12 години влизат безплатно. Йорданците плащат по 1 динар за вход.

В Петра е забранено да се влиза с велосипеди или друг собствен транспорт. Наемането на двуколка от входа до Хазната струва 20 йордански динара, а язденето на камила

вътре в обекта - 10. Групите задължително ползват местен сертифициран екскурзовод. За пясъчливия терен са подходящи сандали с грайфери, които не се пързят и обхващат добре стъпалото и глезена (особено ако ще се изкачват към Манастира), или други подходящи леки спортни обувки. Носете светли памучни дрехи с дълги крачоли и ръкави, слънцезащитен крем, шал или шапка с козирка, вода за пиене. Слънцето направо поразява!

Не купувайте "изгодно" "антични" фигурки и монети: при всички случаи това са фалшификати, а ако случайно не са, сте заплашени от затвор. Не дракайте по стените и върховете само по обозначените алеи и пътеки: така ще съхраним уникалната красота на мястото и за идните поколения. При опасност или заплаха за здравето и живота търсете най-близкия патрул на туристическата полиция: ще ги познаете

по красивите национални униформи. Не замърсявайте обекта: събирате отпадъците си в пликче и изхвърляйте само в кофите за боклук. С оглед на сигурността, на туристите се препоръчва да напуснат археологическия парк преди смрачаване. Пренощуването в Петра е забранено.

Най-приятни за посещение на Йордания са периодите март-май и септември-ноември. Летата тук са горещи, често температурата е над 40 градуса по Целзий, а камъните се нагряват като пещ. Зимите могат да бъдат изненадващо сурови и Петра нерядко се покрива със сняг. Когато така и така сте в този район, направете си и джип сафари из пустинята Уади Рам (имайте предвид, че вечерите са доста хладни). Посетете Магаба и вижте невероятните раннохристиянски мозайки. Още по-на юг е най-престижният йордански курорт на Червено море - Акаба.

ПСЕВДОНИМ НА АКТЬОРЪ ИВАЙЛО СТОЯНОВ ЦВЯТ КАРТИ ЗА ИГРА

ОГРАДА ЗА ПОДСЛОН НА ТУРИСТИ ЧОВЕКО- ПОДОБНА МАШИНА

МАРКА МЪЖКА КОЗМЕТИКА

ШВЕЙЦАРС- КА ПРОТИ- ВОЕКЗЕМНА ПАСТА

УКРАШЕНИЕ МУЗИКАЛНА НОТА

БОЛЕЗНЕНО БЪЛГУВАНЕ ЛУДОСТ

БЕЙЗБОЛНА БУХАЛКА

ЖЕЛЕЗОПЪТ- НИ ЛИНИИ

ГЛАВНА ЧАСТ НА ХРАМ ФРЕНСКА БЛАГОРОД- НИЧЕСКА ТИТЛА

СЪДОВЕ ЗА ТЕЧНОСТИ

ЧЕРВЕНО БАГРИЛО

ГЕРОИНА НА ПЯВОРОВ "В ПОЛИТЕ НА ВИТОША" СТОЛИЦАТА НА АРМЕНИЯ

СРЕБРИСТО- БЯЛ МЕТАЛ НАША ПИСА- ТЕЛКА-СБОР- НИК "ИЮРА ПОРЪЧКА"

РАЗГОВОРЕН АПАРАТ ТЕЖЕСТИ ЗА ГИМНАСТИКА

МУЗИКАЛНО- СЦЕНИЧНА ТВОРБА ЧАСТ ОТ СЪ- СТЕЗАНИЕ

СЕДЛОВИНА В ЗАПАДНИ РОДОПИ СТАРОПЛА- НИНСКИ КУРОРТ

АНГЛИЙСКИ ПИСАТЕЛ 1903 - 1966 "ШЕТА ПРЪСТ"

УСТРОЙСТВА ЗА ТЕСТ И РАЗРАБОТКА НА МИКРО- ПРОЦЕССОРНИ СИСТЕМИ

ПРИБОР ЗА СТОМАШНИ ПРОМИВКИ

НАША РЕКА ПОЧВЕНА ОБРАБОТКА

МЕСЕЦ ОТ ЕВРЕЙСКИЯ КАЛЕНДАР НАША ПОПГРУПА

НАША ВОКАЛНА ПОПГРУПА ГЕРОЙ НА МОПАСАН "ДЯВОЛЪТ"

КИТАЙСКА ТРЪБСТИКОВА ФЛЕЙТА АМЕРИКАНС- КИ ТВ СЕРИАЛ

ОСНОВЕН ПАРТИЕН ДОКУМЕНТ ПТИЦА ОТ РАЗРЕД КЪЛВАЧИ

СВЕТОВНО АВТОМОТО- РАЛИ ПОЛИВИТА- МИНОЗНО ЛЕКАРСТВО

ДРЕВНО- ЕГИПЕТСКИ БОГ

ПРОСЯКЪТ ОТ "ОДИСЕЯ" ИЗПЕТНА МЕСТ- НОСТ КРАЙ БОТЕВИГРАД

ПСЕВДОНИМ НА АСПАРУХ ЛЕШНИКОВ ДЪЩЕРЯ НА КНЯЗ БОРИС ПЪРВИ

ФРЕНСКИ РЕЖИСЬОР "МЕЧКАТА" МОЩЕНЕР- ГИЯ (МН.Ч.)

ГЕРОЙ ОТ НАШИЯ ФИЛМ "МОМ- ЧЕТО СЪ ОТИВА" ХРАНИЛИЩА

ДОПНА ЧАСТ НА СТАЯ НАШ ИСТО- РИК И ЕТНОГРАФ 1828 - 1906

СТИХОТВОР- НА ЛИТЕРА- ТУРНА ТВОРБА

АРЖЕНТИНС- КИ ФУТБО- ЛИСТ "ФК БАЗЕЛ"

МАРКА РУС- КИ БОЙНИ РАКЕТИ СОРТ ЕСЕН- НИ ЯБЪЛКИ

БИВША СВЕ- ТОВНА ОР- ГАНИЗАЦИЯ

ЯПОНСКИ ПИСАТЕЛНО- БЕЛИСТЪ-ЛИ- ЧЕН ОПИТ ЛЕКОВИТ ИЗВОР

МАРКА СКИ НАША ПОППЕВИЦА

ШУМЕРСКИ БОГ НА БУРЯТА ВИД ПСЕВДОНИМ

ГРАД В ТУРЦИЯ ГЕРОЙ НА Л. КАРАВЕЛОВ "МАМИНО ДЕТЕНЦЕ"

ИСПАНСКИ ФУТБОЛЕН ОТБОР ФРЕНСКИ ФИЛАТЕЛЕН КАТАЛОГ

ЕЗЕРО В РИПА СПОРТНО ОБЛЕКЛО

ОГРОМНО ВЪЛЕЧЕНИЕ КЪМ ЖЕНИ ФРЕНСКА КИ- НОАКТРИСА "ИСТИНАТА"

ЗОДИЯ ЕСТОНСКИ ОПЕРЕН ПЕВЕЦ 1920 - 1975

БЛАТНО РАСТЕНИЕ

ПРАЗНИЦИ НА ИЗКУСТ- ВОТО НА ЦАРЕВЕЦ МОДЕЛ НА "КРАИСЛЕР"

ВЪЗПАЛЕНИЕ НА ЛИМФНИ- ТЕ ЖЛЕЗИ

НАШ БАСКЕТ БОЛИСТ СЕА ТРЕНЬОР ФУТБОЛЕН ТИМ ОТ НИКОПОЛ

КУБЧЕ ЗА ИГРА НА ТАБЛА ДЕПАРТА- МЕНТ ВЪВ ФРАНЦИЯ

АВТОР НА НОВОВЪ- ВЕДЕНИЯ

БИВША БЕЛГИЙСКА ТЕНИСИСТКА КОЖНИ ОТВОРИ

ИТАЛИАНСКИ ХУДОЖНИК XV ВЕК СОРТ РАННИ ДОМАТИ

Екстракт от листата на Гинко Билоба

РЕЧНИК: АДЕНИТ, АКИНО, ДЕЛИР, ДЕЛГАДО, ЕМУЛАТОРИ, КАЛМАЦИН, РОДАМИН, СИТОМИР.

МИХАИЛ МИЦЕВ

Отговори на кръстословицата от бр. 22:

ВОДОРАВНО: Хилда Казасян. Тактика. СААБ. "Вог". Ретина. РАР. Ило. Омекотители. Мори (Клаудиа). Осора. Енис (Джесика). Зебра. АК. Яр. Бигор. Анаероби. ОРИГАМИ. Кашмир. Ида. Едит. Скала. Ни. Динар. АЛ. Кое (Себастиан). Анилин. Алуд. Бра. Еко (Умберто). Скат. Равини. Клуни (Джордж). Али Баба. Аладин. Илаган. Химера. Етапи. Юни. "Окапалата шума". Ок. Ативоло. Арат. Малина.

ОТВЕСНО: Кислород. Нелина. Лаос. Радикулит. Ода. Оби. Илона. Аборигени. Игов (Светлозар). Як. "Магаданс". "Ако". "Аве". Омир. Канал. Озокерит. Шал. По. Агон. Тиха. Ес. "Ти". Била. ЯРИС. Самар. Анет. Бета. Теза. Арарат. Етилен. Кала. Аш (Шолом). Ани Бакалова. Ум. Ака. "Реал". Дилема. Маршак (Самуил). Натал. Миро. Ом. Обида. Карабинер. Ипон. Харикири. Арника.

ЛЕСНО

	4	2	7	9		5		1
9			5	6	2	4		8
	3				8		2	9
4	8						5	3
				5		7		
	9	1		4	7		2	6
	7	9	2	3	8		1	
	2	4	5	1	9	6		7
				7		9	3	2

СРЕДНО

								1
5		8				7	2	
	3					9	5	
							7	
		4	5		1			
1		9		4	2		3	6
			3	2	5			
3	6	5						4
	2	7		6				

ТРУДНО

		3		5	4			6
	5		8					
			6				2	
1	9							
						5		8
3	7	5				2		
9	8							1
					3	4		
6				8				

ЖИВОТЪТ ДНЕС

Главен редактор
Петър Галеб

Отговорен редактор
Светлана Любенова
s.foteva@health.bg

Редактори
Галина Спасова
Румен Леонидов
Илияна Ангелова
Лиляна Филипова

Репортери
Вероника Христова
Татяна Вълкова
Георги Георгиев
Мирослава Кирилова
Кристина Пешина

Наблюдател
Акад. Григор Велев

Графична концепция
РЕМЕ-син

Прегнечат:
Веселка Александрова,
Росица Иванова

Коректор
Татяна Джунова

ISSN 1314-6092

Издава Хелт ЕООД

Адрес на редакцията:
София 1574,
бул. „Шипченски проход“ 65
тел. 02/43 97 300

Реклама: ХЕЛТ МЕДИЯ
София, тел.: 0887/93 98 89,
m.vazharova@health.bg

Печат: Алианс
Медиапринт АД,
Адрес: София, ж.к. „Дружба 1“,
ул. „Илия Бешков“ №3

Разпространение:
0887 75 33 70
k.kostadinov@health.bg

Безплатен абонамент за електронното ни издание
в PDF формат на: info@health.bg

Яна КАСОВА

Остро недоволство, поискана оставка и протести срещу управлението на министъра - това е обстановката в спортния живот на България в последния месец. Средата на юни е, а спортните клубове не са получили нито един лев през 2014 г. като субсидия от Министерството на младежта и спорта.

Преди месец станаха ясни сумите, които ще бъдат преведени на организациите. Това обаче увеличи недоволството от сериозното закъснение на финансовите субсидии. Голяма част от спортните се оказаха с драстично намалени средства, а след взети заеми за покриване на разходите досега от клубовете са принудени да подписват недоволства, обявяващите ги договори с министерството. Докато някои от спортните могат да се похвалят с увеличение на средствата, други имат сериозно намаление на субсидиите, което ги обрича на гибел.

В новата Програма за финансиране на спортните клубове водещите параметри са спортът, спортната дейност, спортистът, треньорът, участието в спортния календар и постиженията, като финансирането се определя въз основа на тези параметри, обясняват експертите на министерството. До миналата година федерациите бяха посредникът - министерството превеждаше обща сума за финансова субсидия на клубовете, а всяка федерация пък разпределяше средствата според вътрешна наредба, гласувана на Общо събрание.

Новата системата за 2014 г. беше обявена едва през април и сложните формули за изчисление я правят напълно неразбираема за спортните дейатели. От министерството твърдят, че регионалните експерти работят още от началото на годината с местните клубове за разясняване на новата система. Не на това мнение обаче са ръководителите на организациите. В края на февруари клубовете в страната трябваше да изготвят проекти за финансиране, като им беше даден срок не повече от три седмици за предаването им. Широкият обхват на перата за финансиране даде надежда, че се обръща внимание на всичките нужди на спортната дейност.

ПРОВАЛ ВЪВ ФИНАНСИРАНЕТО НА КЛУБОВЕТЕ

Министър Георгиева въведе нова система за финансиране, която не се възприема добре в спорта

В крайна сметка проектите се оказаха напълно неужно усилие от страна на спортните дейатели и новата система сериозно намали финансирането.

Министърът на младежта и спорта Мариана Георгиева информира, че недоволство в медиите са изразили клубове по лека атлетика, колоездене и ветроходство. Организациите в борбата, вдигането на тежести, джудото, колоезденето, шейните, спортната и художествената гимнастика пък са сред тези, които имат увеличение или сходно финансиране с това през 2013 г.

Клубът по борба на "Левски" е лидер във финансирането за 2014 г. В тройката са още клубът по вдигане на тежести "Марица" - 72 880 лв. (24 600 лв. за 2013 г.), и клубът по кану-каяк "Локомотив" - 64 164 лв. (39 424 лв. за 2013 г.).

Клубовете по лека атлетика имат точно 246 958 лв. по-малко от 2013 г., или през миналата година са били отпуснати 625 868 лв., а през тази - 378 910 лв. През 2014 г. са финансирани 83 клуба при 118 картотекирани във федерацията по лека атлетика. АСКЛА "Сливен" ще получи най-голямо финансиране в леката атлетика - 18 663 лв. (при 100 картотекирани състезатели).

Във ветроходството също недоволства от намаляването на финансирането им с над 70%. От федерацията се закана да прекратят участието си във всички турнири на национално и международно ниво, включително и олимпийски квалификации.

Атлетическите и ветроходните клубове официално изразиха безпокойството си от неадекватната система за финансиране до най-висшестоящите хора на държавата - ми-

Народното събрание. Те поискаха и оставката на проф. Мариана Георгиева.

"Министърката иска да съсипе спорта в България. Сигурен съм, че тази жена не е виждала стадион, преди да я назначат на тази длъжност - заяви председателят на атлетическия "Левски" Йордан Цанков. - Тя няма представа как се прави и изгражда един спортист, няма представа какво представлява трудът на един треньор, трудът на един спортист. Тази жена обяви война на българския спорт. Тя си въобрази, че може да прави всичко с нас. Няма да стане. На война като на война."

нистър-председател, президент, председател на

10 източника за финансиране

Министърът на младежта и спорта Мариана Георгиева няколко пъти подчерта, че спортните организации имат 10 източници за финансиране. "Държавното финансиране на спортните клубове не покрива и не изчерпва техния бюджет. Спортните организации не са второстепенни разпоредители с бюджетни средства - твърди Георгиева. - В ЗФВС е регламентирано, че редом до държавата стоят общините, те са равнопоставени като източници на финансиране на спортните организации." Министърката съобщи, че от 264 общини в страната 168 развиват спортна дейност, за останалите 96, по думите ѝ, не съществува спорт.

В зимните спортове също са недоволни от финансирането.

"Генералният проблем е, че субсидиите са твърде малки, драстично малки. С тях фактически не можем да покрием най-елементарния разход, който има един клуб. Клубовете са намалили състезателите си до най-елитните, които ще доведат максимален

успех. И за тях няма да стигат. Това е и в другите спортове - каза треньорът по сноуборд Виктор Жеков. - Абсолютно несправедлива система за финансиране. Как изобщо от министерството виждат бъдещето на зимните спортове? Финансите са твърде малко и клубовете са обречени на смърт."

BGathletic.com

Презареди с Амбинор!

Ambinor

Аргинин аспартат, Магnezий, Витамин B6

За повече енергия и жизнен тонус при:

- умора и стрес
- умствено натоварване
- физическо натоварване
- спорт
- след боледуване

ЕСOPHARM

www.ecopharm.bg

От няколко дни светът е футбол. В далечна Бразилия с пълна сила върви световното първенство в Царя на спортовете. Финалът е на 13 юли. По този повод в "Животът днес" представя на своите читатели любопитна информация. Началото на шампионатите на планетата е през 1930 г. и с изключение на 1942 г. и 1946 г., когато бе Втората световна война, до момента те се провеждат на всеки четири години. Настоящият формат на турнира, който включва 32 отбора, за пръв път бе през 1998 г. на първенството във Франция. Досега в 19-те световни първенства купата е печелена от: Бразилия - 5 пъти, Италия - 4, Германия - 3, Аржентина и Уругвай - по 2 пъти, и Англия, Франция и Испания по 1 път. 203 от всичките 208 национални отбора на ФИФА взеха участие в квалификациите, които се провеждоха от 15 юни 2011 до 20 ноември 2013 г. Ето и няколко любопитни факта.

1. Мондиалът в Бразилия 2014 е най-скъп

Мондиалът в Бразилия 2014 е най-скъпото Световно първенство по футбол, провеждано някога. Организацията му струва около 14-16 милиарда долара. За сравнение последните три първенства са стрували доста по-малко: в Япония и Южна Корея 2002 г. - 5 милиарда долара, в Германия 2006 г. - 6 милиарда долара, и в Южна Африка през 2010 г. - 4 милиарда долара. Високата цена на започналото световно първенство се дължи на инвестицията на бразилското правителство в инфраструктура и мерки за намаляване на престъпността. Парите покриват и реновиране и

строеж на нови стадиони, осигуряване на транспорт и добра сигурност на Мондиала. През 2013 г. в страната бяха организирани множество протести срещу големите разходи, които бяха направени от Бразилия.

2. 35 милиона долара за Купата

Шампионът ще вземе сумата от 35 милиона долара. Другият отбор финалист пак ще се сдобие с 25 милиона долара. Третият в класирането ще прибере 22 милиона, а четвъртият - 20 милиона.

3. Бразилия е домакин на световните финали за втори път

МОНДИАЛЪТ В БРАЗИЛИЯ Е ЧЕТИРИ ПЪТИ ПО-СКЪП ОТ ШАМПИОНАТА ПРЕДИ 4 ГОДИНИ

Испанският национален отбор с най-висока цена - 486,9 млн. евро

След 64-годишна пауза световните футболни финали се завърнаха в Бразилия. Страната бе домакин на четвъртото първенство на планетата през 1950 г. Стадион "Маракана"

в Рио де Жанейро е специално построен за шампионата тогава, като бе за 200 хил. зрители. В момента той е изцяло обновен, като капацитетът му е намален почти три пъти и ще бъде използван и за настоящите финали. На него ще бъде изигран и финалният мач на 13 юли.

4. Бразилия за 20-и път на световно

Бразилският национален тим е единственият национален отбор, който е участвал на всичките 19 проведени досега световни първенства.

5. Goal-Line технологията на световното

Технологията за проследяване на движението на топката около голмините на вратите (goal-line technology - GLT), която ФИФА одобри преди време, се използва за пръв път на световно първенство. На всеки стадион, домакин на

шампионата, са разположени по 14 камери, разпределени по седем на врата. Те следят движението на топката около голминията. По време на мача реферът носи часовник, който му осигурява постоянна връзка със системата "GoalControl" и ако топката премине отвъд голминията, той усеща вибрация и получава оптичен сигнал от топката си, за да потвърди гола.

6. Испанският национален отбор с най-висока цена

Бразилският икономически вестник "Валор" с помощта на спортната аналитична компания "Плури Консултория" класира отборите участници според тяхната стойност в евро. Най-скъпите национални отбори на първенството принадлежат на Испания (486,9 млн. евро), Аржентина (474,1 млн. евро) и Бразилия (470,2 млн. евро).

7. Босна и Херцеговина дебютира на световно първенство

Националният отбор на Босна и Херцеговина участва за пръв път на такъв форум.

8. Талисманът

Това е броненосецът (Фулело) Fuleco. В ролята си на талисман той носи цветовете на бразилското знаме и фланелка с надпис "Бразилия 2014".

9. Топката

Официалната футболна топка е adidas brazuca. Накорото от спортния гигант представиха и топката за финала на първенството на 13 юли - brazuca Final Rio. Дизайнът на топката е вдъхновен от зелено-златните цветове на трофея на първенството и е разнообразен на adidas brazuca.

www.TOTO.bg

**ОНЛАЙН
ЗАЛОЗИ**

СПОРТ ТОТО

Хранителна добавка

Lacto4VIP

Пробиотик Кapsули X 15

Четворна сила

- Lactobacillus acidophilus
- Lactobacillus rhamnosus
- Lactobacillus bulgaricus
- Streptococcus thermophilus

Vitality Internal Protection **VIP**

Живи лактобацили
Съхранява се в хладилник

VIP - Специална формула, запазваща жизнеността на лактобацилите в киселата среда на храносмилателния тракт

ЕСOPHARM

Lacto4VIP

15 капсули

Живи лактобацили

ЕСOPHARM

Екофарм ЕООД, бул. "Черни Върх" №14, бл. 3, 1421 София, България
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61